

*Poruncă nouă vă dau vouă:
să vă iubiți unul pe altul* (In. 13, 34)

*Îmi scrii despre iubire...
Ce minunat...*

... Îmi scrii despre iubire... Da. Într-un fel, se întâmplă așa: Dumnezeu “plouă” iubirea Lui peste mine. Dacă o țin pentru mine, voi muri deoarece nu voi îndura puterea ei. Dacă aş iubi pe altul cu tot acest foc, cunoscând că a Lui este iubirea, atunci se întâmplă lucruri uimitoare cu acesta – care în realitate “a fost atras” de Dumnezeu spre a-l iubi. Imediat vei vedea că i se va întâmpla o schimbare. I se încrustează un nou drum şi dacă înţelege că această iubire nu este de la mine ci de la Dumnezeu, binecuvântarea se va revărsa asupra lui. Altfel, dacă nu o va înţelege şi începe să îmi mulţumească pentru această iubire, va distruge totul. Dar dacă o înţelege, atunci şi acesta, la rândul lui, *va dăruia altuia şi altuia din această iubire*, fără însă să aştepte răsplată sau recunoştinţă... Şi atunci toţi ne bucurăm deoarece ne simţim uniţi cu această iubire care este Dumnezeu. Se întâmplă încă şi altceva. *Recunoaştem imediat pe toţi câţi se află întru această iubire. Ce minunat...*

30/12.01.1960 (*Măica Savriia*, din Epistole)

CUPRINS

Revista **Porunca Iubirii** apare cu binecuvântarea

P.S. Visarion Rășinăreanu

- Episcop vicar al Arhiepiscopiei Sibiului

C R E D I N Ț Ă	7	Veniți la Mine ! Predici, convorbiri, conferințe Sub binecuvântarea lui Dumnezeu Războiul nevăzut. Isihasmul	<i>Arhim. Teofil Părăian</i>	C A L E A
	14	Terapia duhovnicească sau remediile pentru patimi (<i>mic ghid de despătimire</i>)	<i>Pr. Ioan C. Teșu</i>	
	19	Terapia isihastă Pagini de Pateric. Istorioare duhovnicești	<i>Ierom. Elefterie Tărcuță</i>	
	22	Patericul temnițelor (5): Sfântul închisorilor comuniste - Valeriu Gafencu	<i>Florin Popescu</i>	
N Ă D E J D E	35	Istoria religiilor. Mișcări anticreștine Structura și cultul divin în Biserica primară (<i>Ce ar trebui să știe fiecare protestant despre Biserica Ortodoxă</i>) - (1)	<i>Clark Carlton</i>	A D E V Ă R U L
	42	Știință și religie. Medicină creștină Otrăvire lentă dar sigură prin alimente (E-urile)	***	
	50	Arta creștină. Muzica și poezia religioasă Să redescoperim frumusețea înnografiei bisericești	<i>Arhid. prof. Lucian Petroaia</i>	
	56	Poezii	***	
I U B I R E	58	Dumnezeu este iubire. Dragostea dintâi Virtutea speranței în istoria culturii și a credinței	<i>PS Gurie Georgiu</i>	V I A Ț Ă
		Biserica, neamul și lumea		
	62	Politica regimului comunist împotriva Bisericii Ortodoxe Române. Decretul de Stat 410 din 1959	<i>Surcel Răzvan</i>	
	74	Vestimentația femeilor creștine	<i>PS Gherasim Putneanul</i>	
		Familia creștină. Tinerete cinstită - Bătrânețe fericită		
	75	Tinerii și cartea în fața provocărilor contemporane	<i>Zamfir Camelia</i>	
	76	Târgul Național de Carte și Revistă Religioasă	*	

OMEGA

Biserica în mileniul III (2)

- 77 Viitorul ortodox al României *Arhim. Ioan Larion Neagoe*
87 Predica de ieri și de azi *Pr. Virgil Manase*

88 Actualitatea religioasă

- 88 ♦ Brăul Maicii Domnului în România ♦ Supărare mare: homosexualii și pedofiliile sunt discriminați sexual
89 ♦ A 6-a întâlnire a comisiei mixte de dialog greco-catolic - ortodox
♦ Reconstrucția celui de-al 3-lea Templu din Ierusalim și implicațiile ei
90 ♦ Vaticanul rescrie Biblia pe baza sularilor de la Marea Moartă
♦ Mesaj de compasiune la durerea poporului american
91 ♦ Evangheliștii și protestanții din SUA cred că vine... "Apocalipsa"
♦ Chirac denunță terorismul dar și globalizarea uniformizantă
♦ Islamul în Europa
♦ Biserica Creștină și Porțile Iadului (Măslinul Planetar, Mișcarea anarho-comunistă și terorismul islamic)

93 Curierul inimii

98 Abonamente. Difuzare. Publicitate.

Pace ție, cititorule!

— — — — — # — — — — —

TALON DE ABONAMENT

Nume si Prenume (sau Institutie)
Str. Nr. Bl. Sc. Et. Apt.
Cod Localitate Sector Judet
Telefon Fax e-mail:
Cod fiscal (numai dacă doriți factură). Functia / Profesia

Doresc un număr de abonamente la publicația "**PORUNCA IUBIRII**", începând cu nr. **6 / 2001**, pe o perioadă de:

- ☐ 6 luni (3 volume), la prețul de: 90.000 lei;
☐ 1 an (6 volume), la prețul de: 180.000 lei - România; 27 \$ - Europa; 36 \$ - Restul lumii;
☐ 2 ani (12 volume), la prețul de: 50 \$ - Europa; 70 \$ - Restul lumii.

Am achitat lei, cu mandatul poștal nr. data, trimițând banii la adresa:

Cișmileanu Ioan (API - Făgăraș), OP 4, CP 4, cod 2300 Făgăraș, Jud. Brașov.

Pe mandatul poștal, în "locul de corespondență", faceți mențiunea: *Contribuție pt. "Porunca Iubirii"*

= Citiți instrucțiunile pe verso =

Apel

Încă de la început, redacția "Porunca Iubirii" a pornit la drum *fără sediu și aparatură proprie*. De aceea apelăm la toți bunii creștini care au posibilități mai mari, să ne ajute să ne dotăm cu aparatura necesară: **scanner, fax, cameră digitală, unitate CD-ROM, imprimantă, monitor, modem, etc.**

În curând vom edita și câteva cărți în cadrul Editurii Agaton. Pentru amplificarea și diversificarea lucrării misionare prin publicații și prin alte mijloace de informare (internet, etc.) solicităm sprijin financiar și material de la toți cei ce doresc să ni se alăture efectiv în aceste activități ale Bisericii.

Donățiile se primesc la sediul redacției (tel. 068.219357) sau în contul 240.1 - BCR Sucursala Făgăraș (titular Asociația Pentru Isihasm). *Vă mulțumim!*

Sponsori și donatori

Ion Plop - Paris	Hardware (PC-uri) în valoare de	1.000 USD
Banu Rodica - Timișoara (Pt. Chilia Sf. Gheorghe Colciu - Athos)		500.000 lei
Șveduneac Mirela - Rădăuți (Pt. Chilia Sf. Gheorghe Colciu - Athos)		100.000 lei

*Înscrie Doamne în Cartea Vieții
pe toți susținătorii acestei reviste!*

#

Persoanele juridice pot achita contribuția și în contul Asociației Pentru Isihasm - Filiala Făgăraș nr. 240.1 / ROL deschis la BCR - Făgăraș;

Persoanele din străinătate pot achita în contul Asociației Pentru Isihasm nr. 240.2 / USD - BCR - Făgăraș sau pot plăti cu mandat postal internațional pe adresa: Cișmileanu Ioan, str. Luncii, bl.2, sc.A, ap.9, 2300 Fagaras, jud. Brasov, Romania.

Abonații din SUA, pentru a nu li se reține un comision mare de către bănci, pot plăti trimițând un cec (money order) plătit în SUA și exprimat în dolari SUA, pe adresa: **Dan Hoarste**, 8284 Riverview, Dearborn Heights, MI 48127 USA; e-mail: dhoarste@umd.umich.edu

IMPORTANT!

Elevii, studenții și profesorii (cu excepția preoților-profesori) beneficiază de o reducere de 20 % la abonamentele pe un an (prețul abonamentului fiind 144.000 lei în loc de 180.000 lei) cu condiția primirii publicației pe adresa instituției de învățământ.

Abonații primesc o dată cu publicația "Porunca Iubirii" (de 6 ori pe an) și suplimentul "**Cartea Ortodoxă prin Poștă**", cuprinzând oferta noastră de **cărți** (~250 titluri), **casete audio** (~50 titluri), **icoane** (~80titluri), etc., de la majoritatea editurilor ortodoxe din țară.

Completați acest talon (pe verso) și expediați-l într-un plic, la adresa noastră:

Asociația Pentru Isihasm - Editura Agaton

OP 4 CP 4

2300 Făgăraș, jud. Brașov

Veniți la Mine !

Sfântul

Maslu

Sub binecuvântarea lui Dumnezeu

Cuvântul de învățătură ținut în Parohia Galați din Făgăraș, cu ocazia Maslului de obște

Arhim. Teofil Păvălean

Domnul Hristos ajută și pe cei credincioși și pe cei mai puțin credincioși

Sunt aici pentru a 3 – a oară. Am mai fost în Duminica a IV – a după Rusalii, anul trecut, și atunci am vorbit de Sutașul din Capernaum (era Duminica în care la Sfânta Liturghie s-a citit din Sfânta Evanghelie de Sutașul din Capernaum). Tare îmi place mie de Sutașul din Capernaum. Oameni ca Sutașul din Capernaum intră în Împărăția lui Dumnezeu pentru că, în legătură cu Sutașul din Capernaum (om de treabă, ofițer peste 100 de ostași), Domnul Hristos a spus cuvintele: *“Mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor sta la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacob în Împărăția Cerurilor”* (Mt.8: 11). Sigur, e vorba de oameni ca Sutașul din Capernaum! Și v-am spus eu atunci că mai ales 4 lucruri bune, 4 virtuți, a avut Sutașul din Capernaum și anume: *credința, nădejde, iubire și smerenie*; dacă le avem pe acestea, suntem pe calea Împărăției lui Dumnezeu și nădăjduim să ne primească Dumnezeu.

Am mai fost odată aici, în Duminica a IV – a din Postul cel Mare. Atunci am vorbit despre un om care este ca noi și anume despre Tatăl Fiului Lunatic, despre omul acela care avea un fiu care era bântuit de un duh necurat, și l-au adus întâi la ucenici, care nu l-au putut vindeca. Și după aceea l-au adus la Domnul Hristos însuși. A zis: *„Doamne, am adus pe fiul meu, care are duh mut... De poți ceva, ajută-ne, fie-Ți milă de noi”* (Mc.9: 17,22). Domnul Hristos a spus *“Dacă poți crede, toate sunt cu putință pentru cei credincioși”* (Mc.9: 23) și omul acela și-a dat seama că n-are destulă credință, și are și n-are, și a zis: *“Cred Doamne, ajută necredinței mele”* (Mc.9: 24); asta a spus-o cu lacrimi. Și noi suntem cam tot așa: *“și credem și nu credem”*. Credem în Dumnezeu și stăm la rugăciune, după aceea de multe ori uităm de Dumnezeu. Și nouă ni se potrivesc cuvintele „Cred Doamne, ajută necredinței mele”, „Sporește-mi Tu credința”. *“Dă-ne mai multă credință”* (Lc.17: 5) au zis ucenicii Domnului Hristos către Domnul Hristos. Și noi putem să ne rugăm să ne sporească credința, să se împlinească și cu noi cuvântul pe care l-a spus Domnul Hristos, Sfântului

Apostol Petru: *“Simone, Simone –*

iată satana v-a cerut să vă cearnă ca pe grâu, și Eu m-am rugat pentru tine ca să nu cadă credința ta”.

Am făcut legătura între Sutașul din Capernaum și omul acela care n-avea destulă credință și totuși Domnul Hristos s-a bucurat de el. S-a minunat de credința sutașului, dar l-a primit și pe cel cu mai puțină credință, l-a ajutat și pe omul acela care a zis: “Cred Doamne, ajută necredinței mele”. l-a împlinit dorința; aceasta ne dă și nouă nădejde, încredere în Mântuitor.

Dumnezeu ne binecuvântează și cu sănătate

Iubiți credincioși, nu știu din câți suntem noi aici, dacă cineva a făcut legătura între Maslu și Măslini, între Maslu și untdelemnul de măsline. Dacă ați făcut legătura aceasta, atunci este bine. Cuvântul Maslu înseamnă untdelemn în limba slavonă, iar în românește are înțeles de untdelemn de măsline. Dar noi când zicem Maslu, nu zicem măslini, nu zicem untdelemn, ci zicem o slujbă. Chiar dacă facem legătura între măslini și Maslu, între untdelemn și Maslu, Maslul rămâne pentru noi o slujbă și nu numai o slujbă obișnuită, ci o slujbă dintre cele mai însemnate slujbe ale Bisericii noastre, una din cele 7 Sfinte Taine, adică acele lucrări văzute, prin care vine în viața noastră darul cel nevăzut al lui Dumnezeu, darul Sfântului Duh spre ajutorul nostru.

Sfântul Maslu este Sfânta Taină prin care se dă întărire sufletească și trupească, și mai ales trupească, pentru că întărirea sufletească se dă la toate slujbele, însă Sfântul Maslu este o slujbă care se face pentru întărirea oamenilor care sunt în neputință, pentru întărirea oamenilor bolnavi, pentru sănătatea oamenilor. De ce? Pentru că *Dumnezeu binecuvântează pe om și cu sănătate*. Când nu avem sănătate, e firesc să dorim să fim sănătoși. Știți că la Sfânta Liturghie după ce se cântă “*Cuvine-se cu adevărat*”, preotul zice: “*Întâi pomenește Doamne pe Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscopul și Mitropolitul nostru (și spune numele), pe care îl dăruiește Sfintelor Tale Biserici, în pace, întreg, sănătos, îndelungat în zile, drept învățând cuvântul adevărului Tău*”. E vorba aici și de sănătate și de putere trupească. De ce? Pentru că **numai dacă ești întărit în sănătate și putere, poți cu adevărat să trăiești o viață plină și să fii de folos cu lucrările tale și pentru alții**. Deci Sfânta noastră Biserică se roagă pentru sănătate. Boala o primim, neputința o primim, dar nu suntem bucuroși de ea. Suntem bucuroși de sănătate, bucuroși de întregime, suntem bucuroși să fim întregi, cinstiți, sănătoși. De aceea se și spun cuvintele acestea: “*Pe toți și pe toate*”, adică să-i pomenească Dumnezeu pe toți credincioșii și pe toate credincioasele, ca să fie în pace, întregi, cinstiți, sănătoși, îndelungați în zile.

Untdelemnul sfințit de preoți ne dă putere, alungă duhurile necurate și ne vindecă

Sfântul Maslu ne ajută pentru sănătate, pentru înzdrăvenire, “pentru ca din neputințioși să ajungem în putere”. E adevărat că Dumnezeu pe unii oameni

îi vindecă și pe alții îi lasă în neputință mai departe, dar le dă putere să-și ducă greutatea pe care o au și în felul acesta să fie mărturisitori ai credinței în Dumnezeu. Sfântul Maslu deci este o slujbă în care ne rugăm pentru ca să ne dea sănătate trupească, dar nu numai sănătate trupească, ci și sănătate sufletească. Rugăciunile care sunt cuprinse în rânduiala slujbei Sfântului Maslu sunt rugăciuni nu numai pentru sănătate trupească, pentru întărire trupească, ci și pentru întărire sufletească, pentru iertarea păcatelor.

Toate lucrurile acestea se împlinesc prin mijlocirea untdelemnului care se sfințește anume, ca prin untdelemn sfințit, ungându-ne, să primim o putere de la Dumnezeu. Untdelemnul de la Sfântul Maslu nu e un untdelemn obișnuit ci e un untdelemn care se sfințește prin rugăciunile preoților și care dă oamenilor putere prin ungere și atingere. Din Sfânta Evanghelie de la Marcu puteți citi și singuri în cap. 6, unde aflăm că Hristos le-a dat ucenicilor putere asupra duhurilor necurate și i-a trimis să propovăduiască și ucenicii s-au dus la propovăduit și vindecau pe cei bolnavi ungându-i cu untdelemn, bineînțeles cu untdelemn sfințit, pentru că, degeaba se unge cineva cu untdelemn obișnuit că nu primește o putere ca aceasta. Untdelemn sfințit folosim și noi, de la Sfântul Maslu, pentru întărirea sufletească și trupească.

Rugăciunea și tot ce se zice în Biserica au mare însemnătate. *La sfintele slujbe ne rugăm și învățăm.* La Sfintele Slujbe nu slujește numai preotul, ci slujesc și credincioșii împreună cu preotul. Nu se poate face slujbă în Biserica noastră ortodoxă fără preot, dar nici fără credincioși. Și credincioșii și preoții slujesc împreună, fiecare la măsurile lor. În una dintre rugăciuni și anume în prima rugăciune după cea dintâi Evanghelie, se cere de la Dumnezeu *sfințirea untdelemnului* (care are loc în cuprinsul Tainei Sfântului Maslu): *“Doamne, Cea ce cu mila și cu îndurărilor Tale tămăduiești zdrobirile sufletelor și ale trupurilor noastre, Însuși Sfințește untdelemnul acesta, ca să fie celor ce se vor unge cu el spre tămăduirea sufletului și a trupului, izbăvirea de toată patima și neputința și de toată întinăciunea trupească și sufletească”*. De aceea cerem să se sfințească untdelemnul, ca să fie spre tămăduire, spre vindecarea sufletului și trupului, spre îndepărtarea a toată patima, a toată suferința trupească, toată neputința trupească și sufletească. Iar în prima rugăciune de la Sfântul Maslu zicem: *“Facă-se Doamne untdelemnul acesta, untdelemn de bucurie, untdelemn de sfințenie, îmbrăcăminte împărătească, pavăză puternică, izbăvitor de toată lucrarea diavolească, pecete nestrictă, bucuria inimii, veselie veșnică”*. Sunt 8 lucruri pe care le cerem noi prin untdelemnul sfințit. După rugăciunea pe care o facem noi, ar trebui să ne fie nouă Sfântul Maslu spre bucurie (*“Facă-se Doamne, untdelemnul acesta, untdelemn de bucurie, untdelemn de sfințenie...”*), să sporim în sfințenie, să avem o îmbrăcămintă luminată înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor prin viața cea nouă și sfințită ce o aducem (...*îmbrăcămintă împărătească...*), să avem o întărire în fața ispitelor a necazurilor, în fața a tot ceea ce este nedorit în viața noastră, să fim tari să nu ne doboare dintr-o dată necazurile și nemulțumirile (...*pavăză puternică...*). *“Izbăvitor de toată lucrarea diavolească”* – spune

și rugăciunea de mulțumire după Sfânta cuminecătură – “*ca de foc să fugă de mine tot lucrul rău, toată patima*”; așa ceva să se întâmple și prin untdelemnul sfințit. Să nu mai aibă putere diavolul, să nu se mai poată apropia de noi, să stea la depărtare, să fim înfricoșați de celor potrivnici.

Untdelemnul sfințit – pecete nestricată și bucurie veșnică

Zicem în altă rugăciune: “*izbăvitor de toată lucrarea diavolească, vrăjmașul să nu se mai apropie de noi pentru că avem untdelemn de bucurie, untdelemn se sfințenie, îmbrăcăminte împărătească, pavază puternică să ne fie untdelemnul izbăvitor de toată lucrarea diavolească, **pecete nestricată***”. Să fim deci pecetluiți de darul lui Dumnezeu, în așa fel, ca să se cunoască că nu mai suntem ca oamenii cei nepcetuiți cu darul lui Dumnezeu, ca oameni care n-au darul lui Dumnezeu, să simțim că Dumnezeu a venit și este de față, să nu fie viața credincioșilor ca a necredincioșilor. **Pecete nestricată**: să nu se șteargă niciodată pecetea darului lui Dumnezeu din viața noastră, pecete pe care fiecare dintre noi a primit-o la „*Rusali*”. Adică, atunci când am fost unși cu Mir la Taina Sfântului Botez, am primit Taina Sfântului Mir – s-a pus pentru fiecare dintre noi Pecetea darului Sfântului Duh, să ne întărească prin ungerea cu untdelemn și să fie pecete nestricată, să se cunoască că suntem oamenii lui Dumnezeu și avem bucuria inimii și veselie veșnică.

Trebuie să băgați de seamă că șirul acesta de lucruri sfinte pe care le cerem de la Dumnezeu să ni se dăruiască nouă prin untdelemnul de la Sfântul Maslu, cu care urmează să ne ungem, începe cu bucurie și se sfârșește cu veselie. “*Facă-se Doamne untdelemnul acesta untdelemn de bucurie, bucuria inimii și veselie veșnică*”. Veselie nu numai de o clipă ci o veselie veșnică.

Sfânta noastră Biserică dorește ca cei credincioși să fie oameni ai bucuriei. Credința noastră creștină este o credință a iubirii, este o credință a bucuriei. Nu se poate să fii creștin și să nu fii un om plin de bucurie, un om al bucuriei. La fiecare Sfântă Liturghie a Sfântului Ioan Gură de Aur, când credincioșii zic (cu cântare): “*Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până-n veac*”, preotul zice în gând așa: “*Plinirea legii și a prorociilor Tu însuți Hristoase Dumnezeule, cel ce ai împlinit toată rânduiala cea pămîntească*” – fiți atenți – “*umple de bucurie și veselie inimile noastre, totdeauna, acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin*”.

Nu numai noi vrem să avem bucurie ci și Dumnezeu vrea să avem bucurie. Domnul Hristos a zis: “*Bucurați-vă și vă veseliți că plata voastră multă este în ceruri*” (Matei 5: 12). Știm apoi că Domnul Hristos a spus ucenicilor: “*Acestea vi le-am spus ca bucuria Mea să fie în voi și bucuria voastră să fie deplină*” (In. 15: 11). Vrea ca bucuria să fie întru ei și să o aibă în chip deplin, în chip desăvârșit. Iată că e vorba de bucurie o bucurie veșnică și veselie veșnică, pe care le cerem de la Dumnezeu prin untdelemnul de la Sfântul Maslu.

Întâi e datoria și apoi e bucuria. Trebuie să fim vrednici de binecuvântări

La Sfântul Maslu toate rugăciunile sunt pentru înzdrăvenire, pentru Sfințire, toate sunt pentru întărirea în bine, iertarea păcatelor. Rugăciunea pe care am spus-o (rugăciune a 6 – a) este o rugăciune în care cerem de la Dumnezeu iertarea păcatelor, ca să putem avea de la Dumnezeu bucurie. Am zis să ne ierte Dumnezeu păcatele făcute cu gândul, cu cuvântul, cu știință, cu neștiință, în noapte și în zi. Am zis că dacă sunt sub blestem, sau cu ochii au poftit, sau s-au desfrânat, dacă s-au despărțit de a Ta voie și sfințenie, ca un bun și iubitor de oameni Dumnezeu, iartă-le lor. Nu se poate să ajungi la o bucurie pe care o dă Dumnezeu, fără viața curată. *Întâi e datoria și apoi e bucuria.* Întâi să ne împlinim datoriile. Să știți că Dumnezeu vrea să ne dea bucurie și ne dă bucurie dacă suntem vrednici de bucurie, dar atunci trebuie să stăm în fața lui Dumnezeu cu *vrednicie de binecuvântare*.

Poate că am spus și aici și în altă parte, am spus și spun de multe ori că din Sfânta Evanghelie mie îmi place cel mai mult când mă gândesc la Înălțarea Domnului Hristos, cum se înfățișează în Sfânta Evanghelie de la Luca, unde e scris că Domnul Iisus Hristos a mers cu ucenicii săi spre Betania *“și acolo și-a ridicat mâinile și i-a binecuvântat și pe când îi binecuvânta s-a înălțat la cer”* (Lc.24: 51). Deci ultimul lucru pe care l-a făcut Dumnezeu aici pe pământ pentru ucenicii Săi a fost că *“i-a binecuvântat”* și nu e fără însemnătate și ne gândim că Sfânta Evanghelie (Sfântul Evanghelist Luca) ne spune întâi că Domnul Iisus Hristos și-a ridicat mâinile i-a binecuvântat pe ucenici, dar nu s-a oprit aici și a spus: *“și pe când îi binecuvânta S-a ridicat la cer”*. Trebuie să ne gândim că Domnul Hristos S-a Înălțat la cer având bunăvoință față de oameni, pentru că S-a Înălțat binecuvântând lumea, pe ucenicii Săi.

Dar ca să ne învrednicim de binecuvântarea lui Dumnezeu trebuie să fim vrednici de bine. Pentru că dacă facem păcate, acestea ne îndepărtează de Dumnezeu, de binecuvântarea lui Dumnezeu. Ne îndepărtăm de binecuvântarea lui Dumnezeu atunci când *ocolim locul și pricinile binecuvântărilor*. Exemplu: cine nu vine la Sfânta Liturghie (eu am o mare luptă cu oamenii care nu merg la Biserică). Vin la mine, la spovedit, oameni, Dumnezeu să le ajute, pe care îi întreb dacă merg la Biserică și răspund: “mai merg”. Dacă zice “mai merg” bineînțeles că îi întreb când a fost ultima dată. Dacă răspunde la Crăciun și la Paști, bineînțeles că n-am ce vorbi cu el, că un om care nu vine la Sfânta Liturghie, un om care-și găsește altceva de făcut în ziua lui Dumnezeu, acela ocolește binecuvântările, nu-i trebuie binecuvântări. Sunt oameni la care nu le trebuie binecuvântări. Noi umblăm după binecuvântări și v-am binecuvântat cu această slujbă la care am zis de multe ori “Pace tuturor”. E o binecuvântare de câte ori am zis “Pace tuturor”. De câte ori primesc oamenii binecuvântări la Sfânta Liturghie! Gândiți-vă de câte binecuvântări se lipsesc cei ce nu iau parte la Sfânta Liturghie. Aici, în Biserică, e locul unde Dumnezeu te binecuvântează prin mijlocire preotească. Binecuvântarea lui Dumnezeu și binecuvântările Bisericii sunt date în așa fel încât să nu le primești numai

după aceea. Zice preotul *“Binecuvântarea Domnului peste voi, totdeauna, acum și pururi, și în vecii vecilor. Amin”*. Îi binecuvântează, le dă binecuvântare credincioșilor pentru totdeauna și credincioșii primesc această binecuvântare. *“Și să fie milele marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, cu voi cu toți, drept măritorilor creștini, să vă pomenească Domnul Dumnezeu în Împărăția Sa, totdeauna, acum și pururea și-n vecii vecilor. Amin”*. Așa va fi în Sfânta noastră Biserică. De ce? Pentru că vrea să ne ajute, vrea să ne întărească în bine, vrea să ne facă oameni vrednici de Dumnezeu și de binecuvântarea lui Dumnezeu.

Să căutăm Biserica, darurile și binecuvântările ei

Trebuie să căutăm Biserica, trebuie să căutăm binecuvântările, trebuie să fim chiar sub binecuvântările lui Dumnezeu de la Înălțare, toate binecuvântările câte se dau în Sfânta Biserică. În lumea aceasta, oriunde se dau binecuvântări de către un preot, sunt binecuvântări în legătură cu binecuvântarea pe care a dat-o Domnul Hristos ucenicilor Săi la Înălțarea ca cer. De aceea, pentru noi, cei credincioși, pentru noi, cei care știm ce înseamnă credința și comorile credinței, pentru noi, Sfintele Slujbe sunt niște lucrări adevărate pe care le primim și în care rămânem cu bucurie în toată vremea și le căutăm și nu le ocolim și nu ne lăsăm de ele ci dimpotrivă, alergăm după ele și darul lui Dumnezeu este atunci cu noi și viața noastră este altă viață, altfel decât viața acelor care nu știu de Dumnezeu, care nu știu de Biserică, care nu știu de Preoție, care nu știu de binecuvântare, care nu știu de cuvântul lui Dumnezeu, care nu vor să știe de ceea ce vrea Dumnezeu să ne dea tuturor. Folosiți-vă de toate împrejurările în care ați putea să primiți astfel de binecuvântări, astfel de daruri și nu numai voi ci toți ai voștri. Aduceți în Fața lui Dumnezeu pe toți din familiile voastre și pe copii, mai ales pe copii (la biserică, când s-au făcut mari, nu mai vor să meargă).

Sfântul Maslu este o Sfântă Taină, o lucrare Sfântă pe care a rânduit-o Dumnezeu în Sfânta Sa Biserică, pe care o avem la îndemână, pe care putem să o folosim de câte ori avem prilejul, ca să ne întărim trupește și sufletește prin untdelemn, care dorim să se facă pentru toți untdelemn de bucurie, untdelemn de sfințenie, îmbrăcămintă împărătească, pavază puternică, izbăvitor de toată lucrarea diavolească, pecete nestrictă, bucurie a inimii și veselie veșnică. Și tot în rugăciunea aceea se spune că *“să ne dezbrăcăm de poftele cele trupești și să ne îmbrăcăm în Domnul nostru Iisus Hristos”*.

Iubiți credincioși, dacă iubim aceste lucruri nu putem să facem nimic altceva decât să le folosim și să-l mulțumim lui Dumnezeu pentru toate darurile ce ni le dă în Sfânta noastră Biserică și să nu ne gândim că alții au ceva mai mult decât noi, pentru că nu pot avea cei de altă credință ce avem noi. Noi, în Biserica noastră dreptmăritoare, avem tot ceea ce ne trebuie pentru mântuire și putem dovedi prin viață pe care o ducem că mântuirea este un lucru adevărat în Biserica noastră și în viața noastră. Pentru aceasta să-i mulțumim Domnului pentru toate, să-i mulțumim lui Dumnezeu și pentru slujba aceasta, să-i mulțumiți lui Dumnezeu pentru binecuvântările câte le-ați primit, să ne rugăm lui Dumnezeu să ne întărească în credință, să ne dea nădejde, să ne dea iubire înmulțită (până și față de vrăjmașii noștri). Avem datoria să

iubim pe cei care ne urăsc pe noi. De altfel, în Postul Paștilor este o rugăciune care zice: *“pe cei ce ne urăsc și ne fac strâmbătate, iartă-i Doamne”*. Îi iertăm și pe aceia care nu sunt de un gând cu noi, care nu ne vor binele. Încercăm să folosim tot ceea ce ne vine în față pentru întărirea noastră în bine.

Iubiți credincioși, închei această cuvântare, pe care mai scurtă n-am putut-o face, cu 2 lucruri care eu zic că sunt în legătură cu untdelemnul cel Sfințit, cu Mirul cel binecuvântat și anume cu o alcătuire de la Sfânta Slujbă din Postul Paștilor, când se spune: *« Dă-mi Doamne lacrimi, ca oarecând femeii păcătoase și mă învrednicește să ud preacuratele tale picioare, care din calea rătăcirii pe mine m-au izbăvit și mir de bună mireasmă să-ți aduc ție, viață curată întru pocăință mie agonisită, ca să aud și eu glasul Tău cel dorit: „Credința ta te-a mântuit mergi în pace” »*. Vă spun și o poezie către Maica Domnului, care este asemănată cu **mirul care vindecă orice fel de rău:**

Filă din acatist

Teodosia Zorica Lațcu

Bucură-te, leagăn alb de iasomie,
Către care roiul-n roiuri fluturii coboară,
Bucură-te raza stelei din vecie,
Șipot care curge lin cu apă vie,
Bucură-te, Maică pururea Fecioară
Dulcea mea Marie.

Bucură-te, floare fără de prihană,
Albă ca argintul nopților de vară,
Spicul cel de aur veșnic plin cu hrană,
Mirul care vindecă orice fel de rană,
Bucură-te, Maică pururea Fecioară,
Ploaia cea de mană.

Bucură-te, brazdă plină de rodire,
Munte sfânt, în care s-a-ngropat comoară,
Bucură-te, cântec tainic de iubire,
Clopot de chemare, cântec de mărire,
Bucură-te, Maică pururea Fecioară,
Blândă fericire.

Bucură-te, mărul vieții care-nvie,
Pomul greu de roadă-n plină primăvară.
Bucură-te, iarăși țarm de bucurie,
Dintru care curge miere aurie,
Bucură-te, Maică pururea Fecioară,
Sfânta mea Marie.

Amin

(- 29 septembrie 1991 -)

Războiul nevăzut. Isihasmul

Mic ghid de despătimire

Terapia duhovnicească sau remediile pentru patimi

Pr. Ioan C. Tesu

Sfântul Isaac Sirul vorbește de un **folos al patimilor**, spunând că Dumnezeu a îngăduit ca sufletul să fie primitor de patimi, potrivit atotînțelepciunii Sale. Folosul acestora este "**străpungerea conștiinței**" (1), căci Dumnezeu nu a așezat sufletul mai presus de patimă, înainte de nașterea cea de-a doua. Dar dacă primirea lor este folositoare luptei duhovnicești, "**a rămâne în ele e însă un lucru necuviincios și nerușinat**" (2).

Chiar dacă Sfântul Isaac Sirul vorbește despre folosul primirii ispitelor și a patimilor la cei încercați duhovnicește, biruința asupra acestora este o lucrare de lungă durată și dificilă, de puțini împlinită cu adevărat și adeseori neterminată până la sfârșitul vieții.

Părinții asceți ne fac precizări privind modul luptei noastre împotriva patimilor. Sfântul Nicodim Aghioritul, editor al colecției filocalice, distinge trei momente ale acestei lupte: **înainte de ispită, în timpul ispitei și după ispită**.

1. Un mare adevăr, asupra căruia Părinții duhovnicești insistă în mod deosebit, este acela că **patimile nu pot fi distruse doar prin eforturile noastre personale**, oricât de concentrate și de îndelungate ar fi ele și nu putem să ne eliberăm de ele decât cu ajutorul lui Dumnezeu, al cărui sprijin trebuie să-l cerem neîncetat în rugăciune. Cu cât luptăm mai mult sufletește și trupește împotriva lor, cu atât mai mult trebuie să **cerem și ajutorul lui Dumnezeu** pentru a birui împotriva răului, a păcatului și a patimilor.

2. Lupta cu patimile, **înainte de ispită**, constă mai ales în **lupta împotriva cauzelor care le provoacă**. Atitudinea cea mai bună în astfel de momente o constituie fuga de cauzele și circumstanțele care pot provoca lucrarea patimilor. Lupta împotriva lor, atâta timp cât încă nu s-au "încuibat" în sufletul

nostru, e mai ușoară și presupune trezvie duhovnicească, *pază a minții și a gândurilor*, în vederea risipirii cauzelor acestora. În mod deosebit, *trebuie supravegheată și condusă activitatea afectelor și a simțurilor, porțile de intrare a ispitei*. Sfântul Ioan Damaschinul ne recomandă în acest sens, să tăiem dinainte pricinile, ca nu cumva, socotind că cele mici sunt fără primejdii, să cădem jalnic în păcatele cele mari și înfricoșătoare (3).

3. În timpul ispitei, trebuie deosebite cauzele lor, interne sau externe, și luptat treptat împotriva acestora, începând cu cele mai puternice și continuând cu cele care nu au o putere de constrângere prea mare, până la dezrădăcinarea integrală a patimii. Așadar, dacă totuși au reușit să pătrundă, datorită lipsei noastre de grijă, trebuie luptat pentru distrugerea lor încă în faza de debut. Referindu-se la acest lucru, Ava Dorotei ne recomandă *“să tăiem patimile noastre cât sunt tinere”* (4) și să nu le lăsăm pe acestea *“să se învârtoseze împotriva noastră, ca să facem răul din urmă mai mare”*. (5)

4. Dacă nu am vegheat la dezrădăcinarea și înlăturarea patimilor în etapa de debut, **să luptăm împotriva patimii dominante**, cea cu puterea și violența cea mai mare, iar pe celelalte să le lăsăm oarecum în defensivă. Lupta frontală trebuie purtată împotriva patimii dominante.

Sfântul Ioan Casian ne spune că trebuie să descoperim patima de care sufletul „este molipsit mai mult” (6) și “împotriva ei să dăm lupta principală” (7). „După locul de frunte pe care-l ocupă în noi un viciu – spune Sfântul Ioan Casian – și după felul în care ne atacă, trebuie să ne organizăm și noi ordinea luptelor, pentru ca, obținând victoria, să ajungem la curăția inimii și la deplinătatea desăvârșirii” (8).

La același lucru ne îndeamnă și Sfântul Nicodim Aghioritul: "...intră în inima ta și cerceteaz-o cu de-amănuntul. Vezi ce gânduri, ce dispoziții și ce porniri o stăpânesc. Ia seama ce pasiune o atacă mai mult și ce patimă o terorizează. Ia aminte întâi împotriva acelor patimi. Luptă! Iar de se întâmplă a fi ispitit și de alte patimi, luptă totdeauna cu patima cea mai apropiată care te atacă de-a dreptul și cu putere. Apoi întoarce-te cu războiul asupra a ceea care te stăpânește mai mult" (9).

Asupra simțirii modului în care, încet-încet, biruim împotriva acestor patimi, insistă și Sfântul Isaac Sirul, spunându-ne să dăm dovadă de mare discernământ, chiar și după biruința finală: “Intră deci în tine, și ia seama care patimi le vezi că au început să slăbească și care dintre ele au pierit și s-au îndepărtat cu totul și care au început să tacă din pricina însănătoșirii sufletului... Și ia aminte iarăși, oare vezi limpede că în putreziciunea răni tale a început să crească trupul viu care este pacea sufletului? Și care dintre patimi ne țin sub o silă și sub o apăsare și în acea vreme? Și oare sunt acestea trupești sau sufletești, se mișcă în amintire în chip acoperit sau se răzvrătesc cu putere împotriva sufletului?” (10)

5. Paralel cu lupta împotriva patimii dominante, trebuie **să luptăm împotriva cauzelor ultime ale lor**. Nichifor din Singurătate ne dă următorul sfat: *“De vrei, aşadar, să birueşti asupra patimilor, adunându-te în tine însuţi prin rugăciune şi prin împreuna-lucrare a lui Dumnezeu şi, coborându-te în adâncurile inimii, caută urma celor trei uriaşi puternici, adică uitarea, trândăvia şi neştiinţa”*. (11)

6. Datorită legăturii şi intercon condiţionării dintre patimi, în lupta noastră împotriva acestor forme ale răului, etapele despătimirii reproduc invers procesul împătimirii. În baza acestei înrudiri, amestecări şi asocieri dintre patimi, *“ca să fie învinsă lenea, trebuie mai întâi combătută tristeţea; ca să se alunge tristeţea, trebuie mai întâi combătută mânia; ca să se stingă mânia, trebuie călcată în picioare arghirofilia; ca să se înlăture arghirofilia, trebuie nimicită desfrânarea; şi ca să se desfiinţeze desfrânarea, trebuie dăruit viciul lăcomiei la mâncare”*. (12)

În baza legăturii şi amestecării patimilor, eliberarea de cele trupeşti presupune, în prealabil, distrugerea rădăcinilor acestora din suflet; după cum, în mod similar, dezrădăcinarea patimilor sufleteşti înseamnă eliberarea deplină de ele şi de efectele lor asupra trupului, deci asupra omului întreg. Despătimirea nu vizează doar o patimă sau doar o facultate a vieţii umane, ci curăţirea omului în totalitate de orice urmă a răului, fie că se manifestă mai evident asupra trupului, fie că lucrează mai intens asupra sufletului.

Fiind boli complicate, compuse şi complexe, îngrijirea şi vindecarea omului de ele presupune o terapie la fel de complicată, în atenţia căreia se află omul ca întreg, ca fiinţă alcătuită din trup şi suflet.

Lupta împotriva unei patimi înseamnă lupta împotriva tuturor celorlalte, iar eliberarea de o patimă presupune eliberarea ulterioară de toate celelalte. Patima, odată pătrunsă în suflet, nu acţionează izolat, ci le aduce după sine şi pe celelalte. Trăim cu impresia falsă că săvârşim rar o patimă – patima care acţionează mai violent asupra noastră şi care produce efectele cele mai multe şi mai mari – dar, de fapt, celelalte aşteaptă, în plan secundar, să opereze, odată cu odihna celei precedente. Doar creştinul care are experienţa acestei lupte duhovniceşti a aflat că înfrângerea şi eliberarea de o patimă aduce o scurtă perioadă de acalmie, zguduită şi distrusă imediat de izbucnirea, poate chiar violentă, a unei alte patimi. Nici măcar ordinea în care acestea se succed nu e totdeauna previzibilă, deşi cel mai cumplit ne atacă cele mai bătrâne şi mai stăpâne pe noi.

7. Un lucru pe care nu trebuie să-l scăpăm niciodată din vedere este că lupta aceasta nu este nici uşoară, nici de scurtă durată ci, dimpotrivă, una de *durată, proporţională cu “vechimea” noastră în păcat*. Vindecarea deplină de patimă cere efort şi timp îndelungat. Sfântul Ioan Scărarul ne spune că “precum cel ce a bolit de o boală lungă nu poate agonisi sănătatea într-o singură clipă, aşa nu pot fi biruite patimile sau patima dintr-o dată”. (13)

8. Metoda de luptă cea mai eficientă este limitarea, până la

eliminarea deplină a lucrării și efectelor lor, paralel cu efortul de *lucrare a virtuților opuse*. Sfântul Isaac Sirul ne spune că *“nimeni nu poate birui patimile decât prin virtuțile simțite și văzute”*. (14)

Principiul recomandat de Părinții asceți, cei care s-au nevoit înaintea noastră în această lucrare duhovnicească, este acela al contrariilor, adică ***să distrugem o patimă prin virtutea opusă ei***. Astfel, celor opt patimi generale trebuie să le opunem cele opt virtuți creștine: *înfrânarea, cumpătarea, sărăcia de bunăvoie sau neagoniseala, bucuria, îndelunga-răbdare, modestia sau lipsa de slavă deșartă și smerita cugetare*. La rândul ei, filavtia sau *iubirea pătimășă de sine*, cauza generatoare a tuturor acestor patimi, este spulberată de *iubirea duhovnicească de toți și de toate*, o iubire mult asemănătoare iubirii suprafirești a lui Dumnezeu. (15)

Lăcomia pântecului e distrusă prin post și înfrânare; *desfrânarea*, prin disciplină trupească și suflească, prin dor dumnezeiesc și dorința bunurilor viitoare; *iubirea de arginți*, prin compătimirea și ajutorarea celor săraci; *mânia*, prin dragoste de toți și prin bunătate; *întristarea*, prin bucurie duhovnicească; *lenea*, prin lucrarea celor duhovnicești și mai ales prin rugăciunea însoțită de metanii; *slava deșartă și mândria*, prin lucrarea într-ascuns și cu smerită cugetare. Iar toate, cu ajutorul lui Dumnezeu, prin smerenie și dragoste.

9. Chiar și atunci când efortul nostru înscrie sporuri mici, când avem impresia că această luptă este cu neputință de câștigat, când simțim mai mult decât oricând efectele ucigătoare de suflet ale patimilor, ***să nu deznădăjduim***, lăsându-ne pradă ușoară diavolului și duhului întristării. Dimpotrivă, chiar dacă am mai fost înfrânți o dată, cu pocăință și cerere de ajutor, să ne îndreptăm speranța și eforturile noastre spre Dumnezeu, de la Care ne vine tot ajutorul și biruința.

10. Lupta noastră cu patimile nu încetează niciodată, pentru că suntem expuși permanent căderii și reluării păcatelor anterioare. De aceea, după eliberarea deplină de ele, trebuie să veghem ca nu cumva, din neatenție sau nepurtare de grijă, să refacem acest itinerariu al căderii în păcat și în patimă. (16)

Atitudinea față de cel păcătos și pătimas

Sfântul Isaac Sirul spune că și cerul suspină pentru lipsa de grijă și nepăsarea celui păcătos, iar îngerii plâng pentru pieirea lui. De aceea, *cel ce și-a văzut păcatele sale și luptă împotriva lor este mai bun decât cel ce s-a învrednicit să-i vadă pe îngeri*. Cel ce-și simte căderile sale și caută să se izbăvească din ele e mai bun decât cel ce are harisma învierii din morți. Iar cel ce suspină un ceas pentru păcatele sale e mai bun decât cel care folosește lumii întregi prin înalta sa cugetare. (17)

Când observăm la semenii noștri astfel de căderi, adevărata conduită – cea duhovnicească –, nu este judecarea, osândirea, bârfirea, hulirea, clevetirea lui, ci *rugăciunea sinceră și stăruitoare pentru îndreptarea lui* și pentru bunul mers al vieții sale duhovnicești, rugăciunea

pentru dobândirea mântuirii sufletului nostru și al lui. “Să nu urăști pe păcătos – ne învață Sfântul Isaac Sirul, acest dascăl al liniștii și iubirii jertfelnice. Și dacă te miști către el pentru Dumnezeu, plângi cu el. Și de ce-l urăști pe el? Urăște păcatele lui și roagă-te pentru el, ca să te asemeni cu Hristos care nu se mânia împotriva păcătoșilor, ci se ruga pentru ei... Căci prin multe suntem batjocoriți și noi de diavol. Și de ce urâm pe cel batjocorit ca și noi de diavolul care ne batjocorește pe noi? ... De ce nu plângi pentru el, ci îl prigonești?” (18)

Sau ce cuvinte pot fi mai frumoase decât următorul sfat, pe care ni-l dă același Sfânt Părinte: “Veselește-te cu cei ce se veselesc și plângi cu cei ce plâng. Căci acesta e semnul curăției. Fii bolnav cu cei bolnavi. Plângi cu cei păcătoși. Bucură-te cu cei ce se pocăiesc. Fii prieten cu toți oamenii, dar fii singur în cugetul tău. Fii părtaș la pătimirea tuturor, dar cu trupul tău fii departe de toate. Nu mostra pe cineva și nu osândi nici chiar pe cei foarte răi în viețuirea lor. Întinde haina ta peste cel ce a greșit și acoperă-l. Și dacă nu poți lua asupra ta greșelile lui și nu poți primi și certarea și rușinea în locul lui, rabdă-l măcar și nu-l rușina”. (19)

Dacă am înțelege și lucra aceasta, am vedea lumea și ne-am vedea și pe noi înșine cu privirea cea îndelung răbdătoare și iubitoare a lui Dumnezeu, Care nu vrea moartea celui păcătos, ci întoarcerea și mântuirea lui. Am păcătui mai puțin, iar căderile noastre și ale semenilor noștri nu ar fi bariere de netrecut, ce ne scufundă în beznă și răutate, în zonele inferioare ale existenței umane, ci s-ar face prilej de adevărată pocăință, de renaștere și urcuș duhovnicesc.

Din „Omul – taină teologică” - volum în curs de apariție la Editura Christiana

Note

1. Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoițe*, în *Filocalia*, vol. 10, p. 280.
2. Ibidem.
3. *Învățăturile duhovnicești ale Sf. Petru Damaschinul*, în *Filocalia*, vol. 5, p. 124.
4. Ava Dorotei, op. cit., p. 588.
5. Ibidem.
6. Sf. Ioan Casian, *Convorbiri duhovnicești*, p. 387.
7. Ibidem.
8. Ibidem.
9. Nicodim Aghioritul, *Războiul nevăzut*, 1991, p. 38.
10. Sf. Isaac Sirul, op. cit., p. 64-65.
11. Sf. Grigorie Sinaitul, op. cit., p. 18-19.
12. Sf. Ioan Casian, op. cit., p. 383.
13. Sf. Ioan Scărarul, op. cit., p. 375.
14. Sf. Isaac Sirul, op. cit., p. 347.
15. Ierom. Gabriel Bunge, *Akedia. Plictiseala și terapia ei după avva Evagrie Ponticul sau sufletul în luptă cu demonul amiezii*. Ed. Deisis, Sibiu, 1999, p. 59-60.
16. Nicodim Aghioritul, op. cit., p. 38-39.
17. Sf. Isaac Sirul, op. cit., p. 194.
18. Ibidem, p. 313.
19. Ibidem, p. 304-305.

Terapia isihastă

Dialog cu Ierom. Elefterie Tărcuță

Episcopia Romanului

Care este greutatea cea mai mare în a-L cunoaște pe Dumnezeu?

Problema este de a ne debarasa de noi, de eul personal. Hristos este cel care lucrează, nu sunt eu. Întâi ceri lui Dumnezeu, apoi îi mulțumești, îi aduci laudă. Să omorâm omul vechi.

Noi trebuie să fierbem de căldură duhovnicească, nu să fim reci sau căldicei. Cum ne îndepărtăm puțin de rugăciune, ne legăm de cele pământești. Tot ce facem să fie **în Dumnezeu, cu Dumnezeu și pentru Dumnezeu**; aceasta să fie trinitatea lucrurilor noastre. Noi cerem voia lui Dumnezeu și voia lui Dumnezeu ne va călăuzi.

Diavolul are putere asupra omului doar atâta câtă libertate îi dă acesta. Dacă păcatul mă stăpânește ajung robul păcatului.

Cum să-și închipuie un tânăr, păcatul?

Nu trebuie să și-l închipuie. Păcatul este lucrul rău, ceea ce nu este de la Dumnezeu, ceea ce este împotriva firii, ceea ce este negativ. Cu diavolul te poți lupta dăruindu-te total lui Hristos și atunci nu lupti tu ci luptă Hristos. Numai cel care trăiește poate să cunoască adâncimea vieții în Hristos.

Isihasmul este același lucru cu rugăciunea minții sau este o formă mai largă a misticiei creștine?

Este trăirea însăși; pleacă de la retragerea din lume. În pustiu postul poate fi mult mai aspru, iar rugăciunea mult mai caldă.

Ce posibilități de reînviere a isihasmului vedeți în țara noastră?

Sunt foarte restrânse posibilitățile deoarece în ultimul timp l-am îndepărtat foarte mult pe Dumnezeu din viața noastră.

Există o tehnică a isihasmului?

Este foarte greu de pătruns tehnica asta. Ca să-L primești pe Hristos întâi trebuie să l te dărui viu. Dacă porți permanent legătura cu Hristos și îl lași să lucreze, ajungi să te rogi "în duh și adevăr", căci dacă "duhul Meu locuiește în voi, însuși duhul Meu se va ruga pentru voi", iar duhul lui Dumnezeu se roagă "cu pătrunzi în tainele ei". cum spune apostolul Pavel.

Cum vedeți niște reguli de viață pentru un grup isihast laic?

În primul rând este citirea Sfintei Scripturi zilnic, căci dacă nu o cercetezi o zi apare răceala, cu greu îți mai vine să o citești, să te reîntorci la ea. De câte ori o recitești apar noutăți, Dumnezeu îți dă posibilitatea să descoperi ceva nou, să pătrunzi în tainele ei.

Cum mai poate fi făcut omul să creadă în mântuire, în puterea lui Dumnezeu?

Oricum cu forța nu se poate. Să-l convingi cu viața ta, cu faptele tale, cu căldura dragostei tale și răsplătind celui ce-ți face rău cu bine; atunci, văzând bunătatea ta el te va îmbrățișa și se va întoarce la Hristos. Mai bine să taci dar să vorbească faptele. Spunea un scriitor: **“a răsplăți binelui cu rău este diavolesc, a răsplăți binelui cu bine este omenesc iar a răsplăți răului cu bine este dumnezeiesc”**.

Isihasmul poate fi o practică psiho-terapeutică?

Sigur că poate să fie. Datorită vieții lor sfințite unii isihasți au ajuns să aibă darul vindecării.

Poate fi o practică isihastă în lumea bolnavilor?

Bineînțeles că poate fi; oricare poate să trăiască. Însă în primul rând trebuie să ajungă să-l cunoască pe Hristos. Pot apare boli și la isihasți, ca o încercare de la Dumnezeu, spre întărirea și înălțarea lui sufletească. Dar bolile nu trebuie luate în seamă, cum spunea dreptul Iov: **“Doamne, fie voia Ta”** căci aceste suferințe sunt datorită păcatelor.

Cum să înțelegem omul ca treime?

Este trupul, sufletul și legătura cu Dumnezeu. Urmând trinitatea divină și omul este treime.

Bolnavii psihici ce raport pot avea cu viața isihastă?

Nu pot avea, mai ales dacă nu l-au cunoscut pe Dumnezeu mai înainte. Doar mila lui Dumnezeu sau rugăciunea altora poate să-i scoată din starea lor.

Poți face în același timp și păcat și rugăciune?

Sigur că da, însă nu în același moment. Poate fi și o rugăciune formală, în care persistă păcatul, fiindcă nu mă mustră faptele mele și nu mă rog din toată inima mea. Deci trebuie să renunț la păcat pentru ca rugăciunea mea să fie ascultată.

Ce este păcatul?

Orice călcare a legii este păcat.

Cum ne putem spăla de păcate: prin mărturisire, prin fapte bune, prin rugăciune?

Sigur că mai întâi prin spovedanie, dar dacă de la o spovedanie la alta nu te-ai schimbat, nu ai renăscut, sigur că nu poți face spălarea păcatelor. Trebuie să faci o spovedanie curată, să-ți schimbi viața, să îți închini viața lui Dumnezeu. Deci **rugăciunea inimii fără spovedanie nu se poate**, trebuie să apară iertarea. Dacă nu ștergi toate păcatele, conștiința te macină și nu poți să faci rugăciune, toată viața e un zbucium.

Unde se poate greși în dorința de a găsi lumina?

Căile care duc la rău sunt foarte multe. E nevoie de o schimbare în viața noastră și atunci putem cere și altora.

Cum putem să-i convingem pe oameni de importanța Tainelor Bisericii?

Este foarte greu. Atâta timp cât ei nu-și închină viața lui Hristos, nu pot să creadă. Nici Iisus, cu toate minunile pe care le-a făcut, nu a putut să-i convingă pe toți. Nu se poate forța omul să creadă. Nu-i totul să cunoști bine Scriptura căci **“cunoștința îngâmfă iar dragostea zidește”**.

Cum vedeți unirea credinței? Trebuie să apară un șoc, o minune?

Unirea credinței trebuie să se facă căci e prevăzut că *“va fi o turmă și-un păstor”*. Lupta pe frontul unirii a început demult, continuă, dar poate nu e hotărât momentul. Când se va petrece aceasta și sfârșitul va fi aproape. Dar nu se știe când.

Care este rolul trupului în sănătatea sufletului și în ce măsură vindecând trupul luminezi sufletul?

În primul rând, trupul nu trebuie căutat mai mult decât cele ale lui Dumnezeu, nu trebuie să dai mai multă importanță trupului. Bineînțeles că și trupul trebuie protejat, fiind *“templul Duhului Sfânt”*. Trebuie să dăm întâietate celor ale lui Dumnezeu, apoi vine trupul. Dacă ești într-o stare trupească căzută, e greu a te ridica la o stare duhovnicească.

Marii trăitori nu pot să se vindece pe ei sau nu vor?

Nu-i interes să arate că se pot vindeca. Și lui Iisus i s-a cerut să se coboare de pe cruce dar interesul era mai mare, cu totul altul: ca sângele Lui să răscumpere întreaga omenire. Poate ***prin suferință omul devine mai tare iar rugăciunea lui mai fierbinte***. Deci nu este un motiv ca să zici că dacă omul acesta ar fi de la Dumnezeu el n-ar fi bolnav. Toate sunt taine ale lui Dumnezeu.

Cum vedeți o medicină a isihasmului?

E greu de făcut o legătură între medicină și isihasm. Nici nu e nevoie de știința medicală căci Hristos este medic - și trupesec și sufletesc. Pentru unii nu e nevoie de medicină: cei din pustie nu sufereau de frig sau de foame căci viața lor fiind închinată lui Hristos, suferea Hristos nu ei. Pentru cel mai slab e nevoie și de doctor.

Spuneți-ne vă rugăm ceva despre rolul icoanelor în credință. Sunt ele numai pentru o etapă de început sau ele își păstrează rolul întotdeauna?

Ele au rol toată viața. Au influență destul de mare. Pentru unii nu, există ca o mângâiere, ca o amintire, ca o consolare. ***Pentru cel credincios, drept, toate sunt bune, nimic nu este rău***. În Vechiul Testament se spunea că o parte din animale sunt curate, altele nu. În Noul Testament nu se mai pune problema aceasta. Așa și cu icoanele: cei slabi pot cădea în idolatrie din cauza icoanelor, pe cei tari în credință însă, icoanele îi ajută să ajungă mai ușor la Dumnezeu (mai ales pe cei neștiutori de carte, dar smeriți).

Rugăciunea este ca o hrană creștini?

Este hrană fiindcă este legătura permanentă pe care o faci cu Dumnezeu. Dacă pierzi rugăciunea, pierzi legătura cu Dumnezeu. Când simți căldura în inimă înseamnă că ai ajuns să te rogi în duh și adevăr, nu mai ești tu cel care se roagă, ci este Hristos care trăiește în tine. Când dăm întâietate lui Dumnezeu, Dumnezeu lucrează și atunci e destul de ușor.

Care este legătura dintre numele noastre și numele sfinților?

Pe sfântul căruia îi porți numele îl ai ca un protector, îți poartă de grijă.

Valeriu Gafencu - *Sfântul închisorilor comuniste*

Florin Popescu

“Bucurați-vă că ceata voastră pururea
se mărește cu cei noi de pe pământ veniți”

Acatistul Tuturor Sfinților, Icos 10

Avem nevoie de noi sfinți?

Celor care mărturisesc despre faptele de sfințenie și despre sfinții din închisorile prigoanei comuniste li se poate replica: “Ne sunt suficienți sfinții din primele secole creștine și din calendarul nostru, cărora rugându-ne și cerându-le ajutorul, rămânem cu siguranță în tradiția Bisericii și nu greșim cu nimic. Ce nevoie avem de alți sfinți?” Sau: “Cei închiși au fost condamnați pentru că s-au opus comunismului”, iar “dintre arestați și deportați se exclud cei politici, politica n-are nimic comun cu Biserica”(1).

Primul argument că avem nevoie de acești Sfinți (cu conștiința existenței lor) este ajutorul pe care îl putem avea de la ei. Acești noi sfinți au reușit să biruiască lumea, ascultând de încurajarea Mântuitorului din cuvântarea de despărțire (Ioan 13, 33), cu necazurile și ispitele acestui prag de nou mileniu, având de fapt aceleași virtuți pe care le-au avut toți sfinții, exercitate însă în alt context social.

“Densitatea” cea mai mare este întâlnită, firește, în perioadele în care Biserica a fost persecutată. Începând cu împărații romani persecutori preconstantinieni, continuă cu apostazia și iconoclaștii bizantini, apoi cu musulmanii și cu ticluitoarii Revoluției franceze, ultimii și cei mai diabolici prigonitori ai Bisericii au fost cei care au implantat comunismul în Rusia la începutul secolului al XX-lea, iar mai târziu în celelalte țări. Din *Protocoloalele* descoperite de intelectualii creștini încă înainte de izbucnirea ciumei roșii, ca și din cele mai recente studii, reiese că această prigoană a fost îndreptată în primul rând asupra **Bisericii** și apoi împotriva **națiilor**, ea depășind în intensitate și proporții toate persecuțiile precedente (2).

În dicționarul “*Biserica internată. România: 1944-1989*”, editat de Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, se dau deocamdată numele a **2544 de preoți și monahi deținuți, dintre care 2398 – adică 72% - sunt ortodocși** (15 mitropoliți și episcopi ortodocși scoși din scaun: 60 de monahi participanți

la lupta din munți etc) (3). Aceste cifre îi desemnează numai pe cei care au putut fi identificați până în prezent. Nu s-au pus la socoteală creștinii simpli, țărani, studenți, muncitori sau intelectuali care au fost închiși pentru credința lor, nici monahii și monahiile izgoniți din mănăstiri, nici situația din Basarabia, cu deportările în Siberia și mănăstirile desființate.

Pentru a răspunde acuzelor începute încă din 1990 și continuate până astăzi, că Biserica nu a făcut nimic în vremea comunismului, Î. P. S. Bartolomeu aduce aminte de Părintele Stăniloae, care "a avut atunci o reacție aproape violentă: **cum adică, unde a fost Biserica?! Să ne întrebe pe noi, sutele de preoți care am trecut prin beciurile Securității, prin Jilava, Periprava, Gherla și Aiud!...**" (4).

Sfinții vremurilor de pe urmă sunt modelele cele mai la îndemână pe care le putem urma, ei au luptat și luptă cu aceleași ispite cu care luptăm și noi, în aceleași împrejurări ale vieții. Ei sunt cei care în mulțimea de oameni pesimiști, care contrazic purtarea de grijă a lui Dumnezeu și frumusețea lumii, confirmă deplin că lumea este opera iubirii lui Dumnezeu, destinată îndumnezeirii (5)...

Fapte minunate și cuvinte ziditoare de suflet

**"De acum înainte nimeni să nu-mi facă supărare,
căci eu în trupul meu port semnele Domnului Iisus"**

(Gal.6: 17)

Între cei mai cunoscuți martori/martiri, care au suferit, trăind pe cele mai înalte culmi ale spiritualității creștine, se află Valeriu Gafencu. Este considerat în România drept cel mai reprezentativ dintre foștii deținuți politici din generația lui, intrat ca student în închisori (9).

S-a născut la 24 ianuarie 1921 în comuna Sângerei, la 18 Km spre Prut de orașul Bălți, reședința județului cu același nume din Basarabia, într-o familie de gospodari ai târgului, Vasile și Elena Gafencu.

Tatăl, Vasile Gafencu, a fost încorporat în armata rusă la începutul primului război mondial, în 1914, și a luptat pe mai multe fronturi. În februarie 1917, după izbucnirea Revoluției, a militat pentru autonomia Basarabiei, devenind apoi deputat în Sfatul Țării. Împreună cu Ion Buzdugan și Ion Pelivan, a ținut legătura cu România până la intrarea trupelor române în Basarabia, în ianuarie 1918. La 27 martie a fost prezent în Sfatul Țării, votând cu însoflete pentru unirea cu patria română (10).

Din căsătoria cu Elena Cocoș se nasc patru copii: Valeriu, în 1921, Valentina, în 1924, Eleonora, în 1926, și Elisabeta, în 1928.

Valeriu a terminat școala primară la Sângerei și Liceul teoretic de băieți din Bălți, fiind un elev cu totul deosebit. Era un model de demnitate pentru toți colegii lui. Era exigent cu el însuși, dar și cu surorile lui mai mici, cărora, deși le arăta multă dragoste, le impunea o disciplină parte: nu aveau voie să frecventeze cinematografele, nu le era permis să aibă orice fel de prietenii. Erau verificate riguros la teme și la pregătirea lecțiilor. Cei patru frați formau o familie atrăgătoare – model pentru colegi și colege. Valeriu și Eleonora erau înzestrați cu frumoase voci muzicale...

Mulți profesori au contribuit la formarea lui intelectuală, mai ales profesorul de limba română, care era și directorul liceului. În ultimele clase, pe Valeriu l-a preocupat în mod deosebit educarea și formarea în spirit național și creștin a colegilor de școală.

A absolvit liceul în 1940, după care, în timpul ocupației, a reușit să se înscrie la Facultatea de Drept și Filosofie din Iași. A

moștenit de la tatăl său o înclinație

firească spre lupta pentru adevăr și dragoste de neam.

În momentul răpirii Basarabiei prin pactul Ribbentrop-Molotov, bătrânul își ia familia și o trece Prutul, instalând-o la Iași. Bătrânul și Valeriu revin, ca să lase gospodăria unui om de încredere, după care se îndreaptă spre Prut, îl trec înot, iar apoi tatăl îi încredințează fiului familia sa și se întoarce la frații de luptă. "La puțin timp este arestat și trimis cu un lot de români basarabeni dincolo de cercul polar, unde, în condiții groaznice de trai, moare, după un an de zile, cu gândul la Dumnezeu, Căruia l-a încredințat pe cei dragi ai lui". Cineva, scăpat de acolo, i-a povestit lui Valeriu aceste lucruri mai târziu (11).

La facultate, Valeriu se face degrabă cunoscut și apreciat de către profesori. În 1941, student în anul doi, a fost arestat, condamnat la 25 de ani de muncă silnică și trimis la Aiud, din cauza activității sale în Frățiile de Cruce. La proces au depus mărturie în favoarea lui mai mulți profesori universitari, care au declarat că este unul dintre cei mai valoroși studenți și că, fiind liber, ar putea aduce un prețios serviciu facultății și țării, prin capacitatea și energia lui intelectuală. "La judecarea procesului său, profesorul de drept civil, Constantin Angelescu, s-a prezentat din proprie inițiativă să-l apere, declarând că este unul dintre cei mai buni studenți pe care i-a avut de-a lungul întregii sale cariere didactice" (12).

În iunie 1941, după dezrobirea Basarabiei, mama și surorile lui Valeriu au rămas în gospodăria din Sângerei, dar în 1944, la năvălirea trupelor sovietice, s-au retras la Iași, sub ocrotirea celei mai mari dintre surori, Valentina. Au supraviețuit cu greu, spălând rufe pentru cei avuți din târgul Iașilor, sub permanenta amenințare de a fi arestate și deportate.

În 1941, Valeriu Gafencu, ajuns la Aiud, îi întâlnește aici pe: Anghel Papacioc (viitorul părinte Arsenie), preotul Vasile Serghie, avocatul Trifan Traian, avocatul Marian Traian și pe alții, împreună cu care trasează *"o linie de conduită creștină și românească, pentru toți deținuții politici, valabilă nu numai pentru perioada de dictatură antonesciană, dar și pentru întreaga viață a celor închiși, ca model de atitudine, indiferent de forma de asuprire și de emblema stăpânirii: neacceptarea vreunei forme de conciliere și supunerea și acceptarea oricăror suplicii, consecința mărturisirii Adevărului Dumnezeiesc, în viața personală și comunitară a neamului... Prin fiecare dintre cei ce acceptau jertfa supremă, neamul urca o nouă treaptă de lumină în împărăția lui Dumnezeu"* (13).

Pentru ei toți, Hristos nu era doar un ideal exterior, ci era însăși viața lor zilnică, dorința integrării în El ca stil de trăire permanentă. Valeriu nu dăruia, se dăruia. *"Ardea... ardere-de-tot la propriu, în fața tuturor, ca o făclie de lumină spre care și de la care fiecare lua putere sufletească și trupească"* (14).

Din mărturiile celor care l-au cunoscut pe Valeriu Gafencu pe parcursul unor anumiți ani din detenția sa, Aiud și Pitești (1941-1949) și Tg. Ocna (4 februarie 1950 – 18 februarie 1952), ca și din corespondență (1941-1949), se întrevide o evoluție spirituală la Valeriu Gafencu, de care este bine să se țină cont.

La început, de exemplu, cei care l-au întâlnit în 1942, la Aiud, mărturisesc că și-au dat seama că se află în fața unui om rar întâlnit și, în dorința lor sinceră de perfecționare, căutau prietenia oamenilor superiori lor, de la care puteau să se îmbogățească sufletește.

Vom expune în continuare unele dintre faptele, minunile, suferințele și învățăturile lui Valeriu Gafencu, încercând să păstrăm cronologia lor...

Chiar din primele zile de detenție, Valeriu Gafencu vorbea despre rolul Bisericii ca o concepție ancestral-organică și era convins că cei asupriți trebuie neapărat să-L aibă alături pe Domnul Iisus Hristos (15). În perioada anilor 1941-1943 se observă

că în multe dintre scrisori Valeriu Gafencu își ruga insistent rudele pentru a fi ajutat cu alimente, haine și bani; lucru foarte firesc, deoarece chiar în perioada lui Antonescu regimul la închisoarea Aiud era destul de greu. În schimb, din relatările “dinlăuntru”, de la frații de suferință, aflăm cum își folosea Valeriu Gafencu bunurile primite de la familie. Părintele Vasile Boldeanu relatează în 1991, la Paris, că într-o iarnă geroasă a fost transferat la închisoarea Aiud și era numai în cămașă și pantaloni; fiind aproape înghețat când l-a întâlnit pe Valeriu Gafencu, care, fără nici o vorbă, a dezbrăcat bundița lui îmblănită și l-a îmbrăcat pe părinte, salvându-l de la moarte (16). O întâmplare asemănătoare ne este relatată de bunul lui prieten, Marin Naidim: “Când a intrat în închisoare, era îmbrăcat cu un costum dintr-o stofă englezească, vernil. Îi ședea bine, dar nu se mai simțea bine în niște haine șic și a căutat peste tot să scape de el. Eram în colonie la Galda. Într-o zi a întâlnit un om sărac și a venit la colonie fără haină. O dăduse. Când l-am întrebat unde și-a lăsat haina, el mi-a răspuns cu un cuvânt din Pateric: “*am trimis-o înainte...*” (17). Într-o scrisoare de mai târziu, aflăm că Valeriu trimitea bani mamei și surorilor sale. Într-o altă relatare, care ne lămurește și mai bine poziția lui Valeriu Gafencu față de bunurile materiale, aflăm că la pretenția milițienilor de a preda toate hainele, mai puțin o pereche de chiloți și o cămașă, toți cei din celulă s-au revoltat, dar Valeriu Gafencu a spus: “Mântuitorul ne-a învățat să dăm Cezarului ce este al Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu; deci eu mă supun cuvintelor lui Iisus”.

În 1946-1947, aflându-se la închisoarea Aiud, a făcut parte din lotul deținuților trimiși la Galda de Jos, pentru a îngriji via lui Albini, care solicitase închisorii Aiud deținuți politici pentru muncă. Albini le-a interzis să consume din struguri fără aprobarea lui, cu toate că aceștia lucrau toată ziua în vie. Valeriu Gafencu a fost singurul care a respectat absurdă dispoziție, în ciuda protestelor celorlalți (18).

“În colonie la Galda, duminica, se scula cu noaptea în cap și se ducea pe câmp să adune flori. Venea cu picioarele ude de rouă și cu brațul plin de flori, ca să le ducă la biserică. Mă-ndemnase să fac și eu la fel. Adunasem și eu maci roșii, dar mă simțeam parcă jenat să merg cu brațul plin de flori prin satul acela. El nu. El făcea lucrul acesta foarte natural, el nu simțea nici un fel de jenă, nu avea simțul ridicolului” (19).

Printre condițiile puse de deținuți la sosirea în colonia Galda, a fost și aceea de a nu munci duminică și de a fi lăsați să meargă la biserică. La un moment dat, grupul lui Valeriu Gafencu a fost transferat la colonia Unirea, unde nu li s-a mai respectat acest drept. În acest context, semnalăm una dintre primele minuni palpabile petrecute în jurul lui Valeriu Gafencu, relatată de Virgil Maxim: “Duminica, noi, cei sosiți de la Galda, ne pregăteam să mergem la biserică din sat. Dar cei doi gardieni ne-au oprit și ne-au dat ordin să mergem la strânsul fânului. Le-am amintit gardienilor dreptul de a nu lucra duminică. Nervoși, au început să ne amenințe, să ne insulte. Au scos pistoalele, acuzându-ne de revoltă în colonie. Atunci Valeriu Gafencu le-a răspuns: “Puneți-vă pistoalele în tocuri! Mergem la muncă! Dar să știți că Dumnezeu n-o să vă ajute!”. Am luat furci și greble, ne-am încolonat și am plecat. Până la fân erau trei kilometri. La ora nouă am ajuns. Am început să strângem fânul, să-l facem poloage, apoi clăi, să poată fi încărcat. În văzduh, sunetele clopotelor anunțau intrarea la liturghie. Ne-am oprit din lucru și am rostit Tatăl Nostru și Născătoare de Dumnezeu. Dl. Trifan, dl. Marian și Valeriu Gafencu întârziiau să se ridice din genunchi [...]. Era 3-4 după-amiază când am terminat. Abia atunci ne-am așezat să ne odihnim puțin. De pe vârful colinei un bărbat

se apropia, era un gardian. Ne-a anunțat să așteptăm cele trei mașini mari și cele șapte căruțe pentru a încărca fânul până seara. Un vânticel ridica în văzduh puful pădărilor și frunzele uscate de porumb de prin lanurile vecine. Cerul a început să se înnoareze și vântul, transformat în vijelie, smulgea vârful căpițelor; crescând în intensitate, s-a prefăcut în furtună și umfla în văzduh toate căpițele, purtându-le ca pe niște păsări jumulte peste culmile colinelor. În mai puțin de un sfert de oră nu mai era nici un fir de fân pe teren și o ploaie mărunță a început să cadă. Zarea se întuneca și fulgerele brăzdau cerul însoțite de tunete năpraznice. Gardienii se uitau disperați la noi, ca și cum ar fi trebuit să facem ceva spre a salva situația. Ne-am încolonat și am plecat spre colonie, fără comanda lor. Ne urmau de aproape. Apoi ploaia s-a oprit. Când am ajuns în colonie, se însera de-a binelea. Mașinile și căruțele așteptau în incinta coloniei. Milicienii au explicat delegatului ce se întâmplase pe câmp. S-a întocmit un raport care a arătat că, din cauza furtunii și ploii dezlănțuite, recolta de fân a fost compromisă. Ni s-a cerut confirmarea. Am dat-o, specificând că această calamitate a avut loc duminică. Fără comentarii” (20).

Un scurt portret spiritual de la sfârșitul primei perioade de detenție, din care rezultă dreapta credință și mărturisirea ei celor din jur, ni-l oferă Marin Naidim: “Citise mult în viața lui, dar acum (cât s-a mai putut citi în Aiud până în 1948) nu mai citea decât o singură carte: Biblia, și ce era în legătură cu ea: Filocalia, Patericul, Urmarea lui Hristos. Și se ruga. În colonie, mergea printre ruinele unei vechi biserici părăsite, ce se afla pe un deal, într-o lucerniștea a coloniei, n-avea acoperiș, era expusă ploilor și intemperiei și el se ruga acolo. Când venea cineva de acasă pentru el, aborda cu ei totdeauna probleme de credință, căutând să convingă pe fiecare de importanța problemei mântuirii. Spunea către mine că, chiar de nu reușim noi să schimbăm lumea, măcar să trezim interesul, să o facem să nu se mai simtă bine când săvârșește răul, să creăm probleme, să-și pună întrebări, să-și schimbe pașii. Făcea mult haz de “conștiința păcatului”, pentru că erau mulți care considerau păcate numai curvia, hoția și crima, și mulți nu se recunoșteau păcătoși, fie că nu le aveau pe acestea, fie că le minimalizau, neacordându-le importanța cuvenită. Dar pierdeau din vedere că mai sunt și altele, și poate mai mari decât acestea, cum ar fi mândria: “Celor mândri, Dumnezeu le stă împotrivă și celor smeriți le dă har”. Pe omul care se grozăvește, Domnul îl lasă singur și, fără El, o să-și dea seama că nu poate face nimic, și atunci o să strige la El. De la el am deprins obiceiul de a ne spune frățește tot ce aveam pe suflet, practicam cum s-ar spune “mărturia frățească”. “Mărturisiți-vă unii altora păcatele”. Ne-am cultivat în felul acesta, la îndemnul lui, curajul moral” (21).

În devenirea spirituală a lui Valeriu Gafencu, o dată care trebuie subliniată este iunie 1943, când a avut o spovedanie deosebită, rezultată din îndelungi frământări asupra suferinței din închisoare și a adevăratului motiv al ei, lucru pe care-l aflăm de la el însuși, în scrisoarea din 21 ianuarie 1946: *“După mult zbucium, după multă durere trăită, paharul suferințelor mi se umpluse, a venit o zi sfântă în iunie 1943, când am căzut în genunchi, cu fruntea plecată în pământ și inima zdrobită, într-un hohot de plâns. Câteva ore în șir, cu toată stăruința sufletului, îl rugam pe Dumnezeu să-mi dăruiască lumină [...] Și deodată, în timpul rugii mele fierbinți, am căzut în genunchi, cu inima plină de lacrimi, cu ochii uzi de lacrimi. Un hohot prelung de plâns. La această dată îmi pierdusem toată încrederea în oameni. Suferisem într-un chip îngrozitor. Îmi dădeam perfect de bine seama că mă găseam într-un adevăr. Pentru ce dar sufeream?! Din tot sufletul meu plin de elan, rămăsese întreagă iubirea. Și îmi pierdusem încrederea*

în sinceritatea omului, în bunătatea lui, dar iubeam. Nimeni nu mă înțelegea. În plânsetul meu prelung, revărsat în valuri de lacrimi, am început să bat mătânii. Și deodată... O minune! Ce mare ești Tu, doamne! Mi-am văzut tot sufletul meu plin de păcate, rădăcina tuturor păcatelor omenești am găsit-o în mine... Vai, atâtea păcate!... Și ochiul sufletului meu, împietrit de mândrie, nu le vedea. Ce mare ești Tu, Doamne! Văzându-mi toate păcatele, am simțit nevoia de a le striga în gura mare, de a mă lepăda de ele! Și o pace adâncă, un val sublim de lumină și dragoste mi s-a așezat în inimă!.."

O altă minune, petrecută în luna decembrie 1949 este relatată de Traian Popescu: "Într-una din seri, la începutul lui decembrie, ne-a rugat să-l frecăm ușor pe picioare, care îi erau reci. Afară era ger, celulele erau neîncălzite, iar el începuse să se răcească suspect, de la picioare în sus. Conștient de ceea ce se petrece cu el, după miezul nopții, ne-a șoptit: *"Sunt fericit, mă duc la Dumnezeu. Rugați-vă împreună cu mine pentru sufletul meu și-al vostru"*... Eram consternați, cutremurați, deznădăjduiți, înfricoșați, dar și descumpăniți, pentru că ne aflam departe de a primi și accepta senini, cu conștiința împăcată, "sfârșitul"; nu eram pregătiți pentru "acest drum". Ne simțeam zdruncinați, neputincioși, părăsiți. Doar el aborda același zâmbet odihnitor, el, pe care, mai târziu, N. Steinhardt l-a numit, într-un mod fericit, *"sfântul închisorilor"*. Dar minunea cu acel om continua. Către dimineață a început să se reîncălzească și să prindă din nou o fărâmă de putere, în care să pâlpâie viața. ... Agonia aceasta a durat câteva zile, în care, extraordinar, l-am auzit spunând cu seninătate: *"Domnul nu m-a vrut, nu sunt încă vrednic de Împărăția Lui"*. A întredeschis ochii. A văzut fețele noastre descompuse, cu priviri pierdute și neîmpăcate. *"Nu vă temeți – ne-a spus – nu poate fi fericire mai mare decât să te duci la El, Căruia l-ai cerut ajutorul și Căruia ești gata să-l încredințezi sufletul"*. Și a continuat: *"Rugați-vă cu mine"* (22).

Inginerul Traian Popescu (cel care a compus poemele cantate ale zărcii Aiudului, prin inspirație) ne mai spune că în celulă cu Valeriu Gafencu și-a făcut ucenicia în multe taine din trăirea creștină: *"Printre primele lucruri care m-a învățat a fost Psalmul 51, care m-a însoțit până azi în existența mea intimă, spirituală, împreună cu "Rugăciunea inimii"...* Aceasta, spunea Valeriu Gafencu, se rostește în ritmul bățailor inimii. Mi-a fost de mare ajutor în clipele și zilele de mare cumpănă de mai târziu" (23). A reușit să aflăm de la Traian Popescu că rugăciunea inimii o are până în ziua de azi...

Vom mai afla despre practicarea rugăciunii inimii și de la alți frați de suferință, care au venit în contact cu "grupul de mistici" de la Aiud pomeniți mai sus, ceea ce demonstrează lucrarea Duhului Sfânt în această închisoare. În aceeași perioadă, în luna mai a anului 1949, deoarece se întrerupsese serviciul divin la cele două capele ale închisorii (ortodoxă și catolică), iar preoții duhovnici fuseseră eliminați de noua conducere instalată la cârma țării, Valeriu Gafencu a cerut unor colonei sosiți în inspecție dreptul la asistență religioasă:

"-Ce vreți voi, mă?

Atunci am auzit răspunsul lui Gafencu:

-Eu vreau asistență religioasă, care ne este garantată de lege.

-Ce orbești, mă? Vrei să-ți aduc popă în celulă?

-Da, aceasta doresc; e dreptul meu.

-Ăsta-i nebun!

-Da, sunt nebun întru Hristos.

Exista la Valeriu Gafencu o liniște desăvârșită și o concordanță totală între ce spunea și ce făcea” (24). Pe de altă parte, același om avea un respect deosebit față de gardieni, chiar față de Georgescu, care era cel mai crud!

Putem să ne dăm seama din relatările fraților de suferință că Valeriu Gafencu ajunsese la un stadiu înalt, fiind un model pentru ceilalți; deși la început ei erau contrariați. Valeriu Gafencu reușea să distingă demnitatea creștină de mândrie și smerenia de lașitate. El spunea că *“singura concesie care trebuie făcută ‘oprimatorului’ este aceea de conștiință. Orice act care vizează sau lezează credința în Dumnezeu, morala creștină, spiritualitatea ei, privirea în inferioritate a semenului tău, trebuie respins, îndepărtat ca nedemn de om. Permanent să fim atenți a nu deveni nevređnici față de semenii noștri, să fim neobosiți în a preamări numele Domnului. Cel mai mare păcat care ne paște este trufia, și de multe ori suntem tentați să o confundăm cu demnitatea”* (25).

La Pitești, în primăvara anului 1949, gardianul Georgescu găsea la percheziții cruciulițe sculptate cu o sârmă de ac, sau creion și hârtie – obiecte interzise cu desăvârșire, ce constituiau delict grave. I se plânga lui Valeriu Gafencu, spunându-i că este obligat să meargă să raporteze și primea răspunsul că poate să se facă a nu vedea ceea ce este legat de numele Domnului, deoarece cruciulițele îl preamăresc pe Dumnezeu, că și el s-a născut creștin (26). Iată ce influență avea Valeriu Gafencu asupra unui gardian fără scrupule, care îi teroriza pe ceilalți deținuți! Cu altă ocazie, Valeriu Gafencu l-a abordat pe gardianul Georgescu, relatându-i pericopa evanghelică cu femeia prinsă în adulter, pe care Mântuitorul nu a osândit-o, iar după câteva ore a primit de la acesta răspunsul: *“N-au avut temeii, de aia n-au omorât-o”*. De atunci, Georgescu a avut o licărire de omenie și respect pentru toți cei aflați în celula de izolare, unde se afla Valeriu (27).

Multe fapte din relatări arată smerenia care-l caracteriza pe Valeriu. La închisoarea Pitești, într-o noapte de iarnă, din cauza frigului, a avut hemoptizie, sângele curgând șuvoi din plămânii lui. Un coleg de celulă a bătut în ușă și a strigat din răsuputeri să vină doctorul. Când milițianul a deschis ușa celei, toți au început să cânte *“Cu noi este Dumnezeu”*; dar când Valeriu și-a mai revenit, a spus: *“Liniștiți-vă, fraților, căci eu vreau să mor în smerenie, neștiut de nimeni!”* (28).

Smerenia sa ajunsese câteodată până la acea *“delicatețe a sfinților”* despre care vorbește Părintele Stăniloae. Tot la Pitești, în 1949, un coleg de celulă mai glumeț fredona aproape zilnic un cântec lumesc, lucru care-l tulbura vizibil pe Valeriu Gafencu de la rugăciunea inimii. Un alt coleg l-a întrebat pe Valeriu dacă n-ar fi bine să intervină pe lângă acel glumeț, să-l roage să mai rărească intonarea cântecului, dar i s-a răspuns: *“Cine ne dă dreptul să-i luăm mica plăcere pe care o are?”* (29)

Este cunoscut în istorie momentul anului 1943, când deținuților politici de pe vremea lui Antonescu li s-au cerut declarații scrise de desolidarizare de simțăminte și idealurile lor de dragoste de Dumnezeu și Neam. În schimb, li se promitea eliberarea sau posibilitatea de a lupta pe front. Manevra aceasta, atât de perfidă, a fost depistată de Traian Trifan și de toți cei din grupul creștin de la Aiud. Valeriu Gafencu a răspuns: *“Sunt ceea ce sunt; nu am de ce mă desolidariza; cred în adevăr și în bine și în biruința lor”* (30).

Un scurt portret pentru trei dintre cei care au făcut parte din *“grupul mistic”* de la Aiud îl găsim în cartea *„Mărturisesc... Robul 1036”*, dedicată doctorului în drept Traian Trifan: *“Dacă Valeriu Gafencu era inundat în chip firesc de Dragostea lui Dumnezeu,*

pe care o revărsa ca dintr-un vas prea plin în alte vase, care-și așteaptă împlinirea, dacă Anghel Papacioc trăia această Dragoste în actul ascultării desăvârșite “nu cum voiesc eu, ci cum voiești Tu”, purtându-și omoarea ființei sale pentru lume, în lume fiind monah în haină laică, bădia Traian Trifan se regăsea în Dragostea Dumnezeiască și harul lui Dumnezeu printr-un act conștient al voinței lucrătoare, dezbrăcând orice rațiune a lucrurilor de tot înțelesul lumesc, de ignoranță și de păcatul omenesc, proiectând-o în lumina Rațiunii Divine a Cuvântului întrupat, ca parte a trupului mistic al lui Hristos” (31).

Părintele Constantin Voicescu, vorbind despre închisoarea Aiud și atmosfera ei, făcea legătura cu închisoarea Târgu Ocna: “Se născuse un curent spiritual în pușcării încă din ‘41-‘42, curent condus și întreținut de doi deținuți, un avocat și un medic: Trifan și Marian. Aveau o linie filocalică de viațuire. Li se raliaseră și Valeriu Gafencu, Ion Ianolide, studenți pe atunci, și Marin Naidim, Virgil Maxim. Această direcție spirituală s-a accentuat în perioada ‘44-‘47, când deținuții au avut o viață mai liberă. Au fost vizitați de familii; lucrau în aer liber, la Galda, la vie. Aveau dreptul la cărți religioase, cum este Patericul. S-a format un curent de rugăciune intensă. Așadar, când am ajuns la Tg. Ocna, eram încunoștiințat că Valeriu Gafencu reprezenta acel grup de “trăitori” de la Aiud. El a fost bucuros că eu îi cunoscusem pe monahii Benedict Ghiuș, Daniel (pe numele de poet și publicist: Sandu Tudor), pe Sofian» (3”).

În perioada 1946-1948, fiind în colonia de muncă de la Galda, Valeriu Gafencu și cei împreună cu el au putut să meargă la Mănăstirile Sâmbăta și Râmeț, la Părintele Arsenie Boca și respectiv Părintele Oțea. În afară de Pateric și de Mântuirea Păcătoșilor, au primit primele trei volume din Filocalia. Într-o însemnare din colonia Galda, din 1947, Valeriu Gafencu o roagă pe mama sa să se spovedească la Părintele Arsenie Boca, la Mănăstirea Sâmbăta, și să spovedească toate păcatele soțului ei pe care le cunoaște, deoarece acesta (dacă mai era în viață) în Siberia nu avea preot la care să se poată spovedi (33).

În treapta a patra a revistei Scara (decembrie 1999) a fost publicat “Îndreptarul la spovedanie” inedit alcătuit de Valeriu Gafencu, pe care îl trimitea atât familiei (scrisoarea din 29 ianuarie 1946), cât și prietenilor săi.

În anul 1949, Ministerul de Interne a hotărât ca toți cei bolnavi de plămâni din închisoarea Pitești - inapți pentru a rezista la probele de reeducare, ce trebuia declanșată în luna decembrie – să fie transportați la penitenciarul-sanatoriu Târgu Ocna. În acest lot a intrat și Valeriu Gafencu. “Valeriu era într-o stare gravă. de abia putea să se țină pe picioare. În timpul drumului, cu slabele noastre puteri, ceilalți l-am sprijinit și i-am purtat bagajul. În vagonul-dubă de la penitenciarul de tranzit Văcărești, spre Tg. Ocna, treapta acestuia fiind foarte înaltă, nu a reușit să se ridice pe ea, și atunci s-a urcat în genunchi, făcând semnul crucii. Apoi a spus: “Este bun Dumnezeu; mi-a ajutat să mă urc în dubă”(35).

În viața lui Valeriu Gafencu , perioada Tg. Ocna (4 februarie 1950- 18 februarie 1952) a reprezentat cu siguranță momentul de apogeu. Pentru acești doi ani, faptele sale minunate, mărturisite de cei ce au venit în contact cu el, sunt mult mai multe și, pe viitor, vor trebui clasificate. Noi vom încerca să punem în evidență, în cele ce urmează, virtuțile sale, mai ales răbdarea și dragostea pentru ceilalți, duse până la jertfa supremă, câteva din învățăturile sale, câteva minuni petrecute cu el, printre care și trecerea lui la Domnul.

Iată un protret pentru anul 1950: “Era slab din cale afară și nu se putea ține singur pe picioare. Trupul său, care altădată trebuie să fi fost înalt și impunător,

acum era ca un copac frânt și desfrunzit. Boala și suferința puneau pecete grea asupra trupului său. Privirea ochilor albaștri strălucea însă senină, plină de bunătațe. Cine avea priceperea, putea să citească în ea mari sensuri ale iubirii de Dumnezeu și de oameni. Ochii lui mari, albaștri, oglindeau cerul. Privindu-i, te simțeai atât de mic! Dar zâmbetul lui de nedescris îți dădea curaj și te făcea să cunoști ce este iubirea lui Hristos. Și oricât i-a fost de grea crucea suferinței, zâmbetul acesta n-a încetat să-i lumineze fața.” (36).”Fusese distrus în anchete interminabile și sălbatice, dar n-au putut scoate nimic de la el. Ochii lui te țintuiau pur și simplu, prin lumina lor interioară hrănită de o credință fără margini în Dumnezeu. Citise enorm de multă literatură religioasă, trăia dogmele creștine și se bucura când izbutea să întoarcă pe drumul credinței sufletele rătăcite. Știa pe dinafară nenumărate rugăciuni. Când era singur, puteai urmări mișcarea ușoară a buzelor sale. Se ruga mereu, pentru iertarea păcatelor, ale lui și ale tuturor” (37).

De la sosirea la Tg. Ocna, nu putea părăsi patul. Trebuia să stea nu lungit, ci într-o poziție chircită, deoarece la începutul reeducărilor apucase să treacă prin “morișcă” – legarea mâinilor pe sub picioare și suspendarea pe un băț cu care deținuții erau învârtiți, loviturile venind în acest timp peste tot corpul (38). Răbdarea lui Valeriu Gafencu este subliniată de către medicii deținuți care l-au îngrijit și care mai trăiesc încă: Aristide Lefa și Mihai Lungeanu. Nu se văita niciodată, iar la pansare nu scotea nici un sunet, așa încât trebuia să ghicești până unde putea suporta durerea. În ochi îi apăreau lacrimi, iar pe frunte broboane de sudoare.

Iată o întâmplare care depășește cu totul puterea răbdării umane, relatată de către mai mulți dintre camarazii săi, inclusiv de către medici: “În vara anului 1951, pe lângă boala grea de care suferea, face și o apendicită acută. La sanatoriu nu putea fi operat din lipsă de instrumentar și de materialul steril necesar unei intervenții abdominale. D-na. dr. Danielescu a obținut aprobarea, cu greu, să fie transportat la spitalul din oraș. Acolo, chirurgul i-a făcut rahianestezie și l-a operat. Sora care stătea la căpătâiul lui a văzut că transpiră mult, dar a pus aceasta pe seama bolii de plămâni. La sfârșitul operației, cu un glas stins, îi spuse doctorului: “*Domnule doctor, m-ați operat pe viu*”. Doctorul, surprins, îi spune să ridice un picior și când a văzut că poate face aceasta și-a dat seama că anestezia nu prinsese și că l-a operat pe viu. “Bine, domnule, de ce nu ai spus? Îți făceam anestezie locală și nu te durea. Cum ai putut să rabzi atâta durere?” Întâmplarea a impresionat mult pe cei prezenți, iar o soră i-a dat pe furiș o batistă, având lacrimi în ochi” (39).

Pare greu de explicat o asemenea întâmplare... Iată, totuși, singura explicație care s-ar putea da; este tot o întâmplare relatată de medicul Lefa și de alții, care de data aceasta este impresionantă prin asemănarea sa cu experiențele pustnicești: “Tot în cursul verii aceluiași an, într-o după-amiază, a făcut o criză de fibrilație arterială, cu toate consecințele ei... Era cianotic, stătea cu ochii închiși, cu mâna pe cruciuliță și probabil se ruga... După administrarea celei de-a doua doze de tropantină cu glucoză, am stat cu mâna pe pulsul lui, dar iarăși nici o modificare. .. Când i-am luat pulsul, acesta bătea normal. ... Miracolul se produsese. A deschis ochii, m-a privit zâmbind, senin, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Am

dizolvat zahăr în apă și i-am dat să bea. Era singura posibilitate să-i ajut cordul obosit. Când a băut, m-a privit cu acea unică privire a ochilor săi intens albaștri, care tremurau, și mi-a spus: *“Lui l-au dat fiere și tu îmi dai miere?”* “ (40). Probabil că Valeriu Gafencu nu se gândea atât la suferințele sale, care îi impresionau pe cei de lângă el, cât la suferințele Domnului, și își purta crucea la umbra Crucii Domnului, căutând nu să-și scape viața pentru ca s-o piardă, ci să și-o piardă pentru Domnul, pentru a o mântui. Așa putem înțelege și cum a putut suporta operația pe viu, și cum, după experiența relatată mai sus, el a spus cuvintele lămuritoare: *“Lui l-au dat fire, iar tu îmi dai miere?”* – cuvinte care vor rămâne în Patericul Românesc al secolului XX.

Tot de la el am învățat că Împărăția Cerurilor este deschisă “cu porțile în chipul crucii”.

Una din faptele cele mai semnificative, care pun în relief modelul de dragoste desăvârșită dat de Valeriu Gafencu este relatată de mai mulți deținuți de la Târgu Ocna: salvarea vieții pastorului Richard Wurmbrand. La un moment dat, deținutul Victor Leonida Stratan a obținut aprobarea pentru streptomicina salvatoare de la rude, dar starea lui fiind între timp îmbunătățită, i-a dăruit-o lui Valeriu Gafencu, fericit că poate să-i salveze viața. *“Valeriu le-a primit și a doua zi l-a înștiințat pe Stratan că a hotărât să le cedeze pastorului Wurmbrand, spunând că acesta se afla într-o situație gravă și că salvarea lui ar însemna mai mult pentru dezvoltarea creștinătății, deoarece este o personalitate recunoscută, cu relații internaționale și mare putere de influență.”* (41). Dragostea aceasta dusă până la jertfa de sine este reprezentativă pentru Târgu Ocna; aici unii deținuți mai puțin bolnavi de T.B.C. au renunțat ani de zile la porția lor de pâine, sau uneori la cea de unt, pentru a o dona celor mai gravi bolnavi. Ceea ce aduce nou Valeriu Gafencu prin gestul său este mai ales dragostea pentru cel de alt neam și de altă credință, știut fiind că Rihard Wurmbrand a fost evreu cu convingeri comuniste în tinerețe și convertit mai apoi la credința protestantă. Cei care au asistat la convorbirile dintre cei doi, din camera 4, relatează că cel care biruia de cele mai multe ori era Valeriu, ba chiar că la un moment de maximă sinceritate, pastorul ar fi declarat: *“Aș vrea să intru în Împărăția Cerurilor pe aceeași poartă cu Valeriu Gafencu!”* (42). Zvonul că Wurmbrand s-ar fi botezat ortodox, primind numele de Valeriu (43), ar fi confirmat de faptul că mai târziu el a predicat în Catedrala Mitropolitană a Ardealului despre semnificația Crucii (44).

Dorința de desăvârșire a lui Valeriu Gafencu a fost pusă în evidență și de faptul că, în cazul eliberării, ar fi dorit să se călugărească (45).

“O mare bucurie pentru Valeriu a fost aducerea la Târgu Ocna, ca deținut, a unui preot, părintele Viorel Todea, care putea administra Sfânta Taină a Spovedaniei și să officieze în taină Sfânta Liturghie și slujbe pentru morți” (46).

Peste șase luni de la sosirea la Tg. Ocna a lotului lui Valeriu Gafencu, a venit un alt lot de la Pitești, de aproximativ cincizeci de deținuți, dintre care jumătate trecuseră prin reeducare. Cu știința ofițerului politic, câțiva dintre reeducați au încercat să înceapă și aici tortura, însă nu au reușit, în primul rând datorită atitudinii lui Valeriu Gafencu (47). “ Atunci s-au văzut roadele influenței profunde pe

care au avut-o Valeriu Gafencu și prietenii săi asupra mesei de deținuți bolnavi. Ofițerul politic și reeducații nu au obținut nici măcar un singur succes categoric. Au fost bolnavi cărora le soseau de acasă pachete cu medicamentul salvator, streptomicina, și care, șantajați să devină informatori în schimbul primirii medicamentelor, au refuzat fără șovăire” (48).

O minune petrecută cu Valeriu Gafencu i-a fost mărturisită numai prietenului său cel mai intim, Ion Ianolide, care, la rândul său, i-a povestit-o după mulți ani de zile numai lui Alexandru Virgil Ioanid: *“Azi noapte, după o concentrare puternică în rugăciune, am simțit că ies din mine. Simțeam anume cum duhul iese din trupul meu prin gură. Apoi m-am înălțat deasupra mea și îmi vedeam corpul cum zace imobil în pat, iar lucrurile dedesubtul meu deveneau tot mai mici. Poate am fost răpit în Ceruri, cum spune Sfântul Apostol Pavel... Simțeam o pace și o fericire de nedescris. Târziu, am reintrat în mine tot pe gură. ...S-ar putea să fie o ispită, ca să mă mândresc și să mă cred ridicat acolo unde numai cei cu har deosebit se cuvine să ajungă”* (49)

Tot lui Ion Ianolide i-a spus cu o zi înainte că va muri. “Măine voi muri. Vreau să-mi iau rămas bun de la toți...” (50). Cu câteva zile înainte de moarte, doctorul (și actualul părinte) Mihai Lungeanu a aflat că i s-a arătat Maica Domnului cu cuvintele: *“De acum înainte, eu voi fi iubirea ta”* (51). La numărătoarea de seară și-a luat rămas bun de la gardieni: *“Domnilor, în noaptea asta ne despărțim. Eu vă părăsesc. Dumnezeu să vă ajute dumneavoastră să vă puteți mântui sufletele”* (52). Nicolae Iltu ne povestește că încă din data din data de 2 februarie 1952, de Întâmpinarea Domnului, a fost rugat de către Valeriu să facă rost de o lumânare (53). “Așa a plecat la Domnul într-o bună zi, luându-și ‘la revedere’ de la toți... Cu câteva zile înainte terminase, ca pe un testament, ‘Imnul celor căzuți’” (54)

*Pe drumul veșniciei tu te-ai dus
Și ne-ai lăsat ca testament **iubirea**
Vestită de-mpăratul bun Iisus:
Prin ea găsi-vom pururi fericirea.*

*Te-ai dus și ne-ai lăsat în urma ta
Nădejdea revenirii-n Paradis;
Mereu vei fi cu noi și-om aștepta
Să ne-ntâlnim cu sufletul deschis.*

*Ne-ndemni pe cei ce-n viață am rămas:
Luptați uniți și, în același pas,
Zidind lui Dumnezeu altare sfinte,
Pășiiți pe calea vieții, înainte!”*

După ce i s-au făcut cele convenite și slujba de înmormântare, ceilalți au căutat să găsească măcar o floare, dar nu au reușit. Trupul lui Valeriu Gafencu a fost așezat în lada care-i transporta pe cei morți la groapa comună. De la

ieșirea din clădirea închisorii până la cimitir erau câțiva zeci de metri. Pământul era uscat. În timp ce lada parcurgea drumul la groapă, a început să ningă cu fulgi foarte mari. În câteva minute, pământul a devenit alb. Câțiva au murmurat: *“I-a trimis Dumnezeu flori...”* (55). Astăzi, trupul lui Valeriu Gafencu, cu o cruciuliță în gură, se află printre sutele de oseminte ale gropii comune din cimitirul de lângă Sanatoriul Târgu-Ocna...

Cultul pentru Valeriu Gafencu se află deocamdată în conștiința celor care l-au cunoscut și a celor care au auzit despre el. În mărturii găsim mai multe declarații asupra sfințeniei lui, concrete. Este foarte greu să selectăm dintre ele; o vom alege numai pe cea mai scurtă: *“De câte ori îmi aduc aminte de Valeriu Gafencu, crește în mine convingerea că am cunoscut un Sfânt”* (Radu Costandache) (56). În “Cuvântul de la înmormântarea Martirilor de la Tg. Ocna”, din 21 iulie 1991, Părintele Constantin Voicescu afirma că Biserica, mai devreme sau mai târziu, îl va canoniza. Din partea celor ce nu l-au cunoscut direct, există, de asemenea, o propunere de canonizare înaintată Sfântului Sinod. Este vorba despre Părintele Profesor Gheorghe Drăgulin de la Catedra de I. B. R. a Facultății de Teologie din București. Vestea despre el a depășit spațiul țării noastre, ajungând până la mănăstirile Sf. Paisie din California sau Sf. German din Alaska-Platina, unde se înfiripează un cult real pentru anumiți pătimitori din închisorile noastre.

Concluzii

**“Aduceți-vă aminte de marii voștri,
care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu;
priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și
urmați-le credința.” (Evr. XII, 7)**

Este lămurit faptul că nu este suficient să ne mulțumim cu o cinstire generală a Sfinților Români într-o zi din an, Duminica a doua de după Rusalii, după cum nici pe Toți Sfinții nu-i sărbătorim doar într-o zi din an; trebuie să-i cinstim pe fiecare în parte, așa după cum deja s-a purces. În Icoana Tuturor Sfinților Români, privim rândurile îngerilor, cuvioșilor și mucenicilor, în rândul de jos, în partea dreaptă, privim o ceată de sfinți care nu au pictată aureola de sfințenie. Parcă așteaptă și ei să fie canonizați...

Dacă în țară și în lume s-a vorbit despre *“fenomenul Pitești”* în sensul lucrării satanice de distrugere sistematică, fizică și spirituală a omului, trebuie să se vorbească, cu atât mai mult, de *“fenomenul Tg. Ocna”* ca lucrare divină de restaurare a omului, în plin iad comunist (57).

(Romfest 2000 București-Sibiu – Întâlnirea românilor de pretutindeni)

NOTE

- 1 Petru diaconu David, *“Din istoria Sfinților poporului român”*, Ed. Rompit, București; articolul *“Eroi martiri ai Revoluției 1989”*, p. 68, reluat și în culegerea recent apărută *“Sfinții din Transilvania”*, a aceluiași.
- 2 *“Sinaxar Ortodox General și Dicționar aghiografic”* îngr. de Arhim. Ioanichie Bălan, Ed. Episcopului Romanului, 1998; vezi prefața Părintelui Ioanichie Bălan, ca și prefața Patriarhului Alexei II la culegerea în limba rusă: *“Mucenici, mărturisitori și propovăduitori ai dreptei credințe ai Bisericii*

- Ortodoxe Ruse din secolul XX*.
- 3 “*Biserica întemnițată. România: 1944-1989*”, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 1998, p. 5 și pp. 9-14.
- 4 Ibidem.
- 5 “*Antologie aghiografică românească*”, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1994, introd. de Î.P.S. Nestor, p. 10.
- ...
- 9 “*Studentul Valeriu Gafencu, Sfântul închisorilor din România*”, studiu și mărturii ale camarazilor de suferință și corespondență; coord. și cu cuvânt înainte de Nicolae Trifoiu, Ed. Napoca Star, Cluj, 1998, p. 11.
- 10 Ibidem, p. 10
- 11 Virgil Maxim, op. cit., p. 180.
- 12 Aristide Lefa, “*Mărturie despre Valeriu Gafencu*”, Arhiva A.F.D.P.R., 1992.
- 13 Virgil Maxim, op. cit., p. 180.
- 14 Ibidem, p. 182.
- 15 Ibidem, “*Mărturia lui Jean Valjean Ionescu*”, pp. 63-65.
- 16 “*Studentul Valeriu Gafencu...*”, Mărturia ing. Mihai Colgiu: “*Valeriu Gafencu: un om, un sfânt*”, pp. 59-61.
- 17 Ibidem, *Mărturia lui Marin Naidim*, p. 46.
- 18 Aristide Lefa, “*Feriți cei ce plâng*”, Ed. Eminescu, București, 1998, p. 80.
- 19 “*Studentul Valeriu Gafencu...*”, Mărturia lui Marin Naidim, pp. 46-47.
- 20 Virgil Maxim, op. cit., p. 137.
- 21 “*Studentul Valeriu Gafencu...*”, Mărturia lui Traian Popescu: “*Cu Sfântul închisorilor în celulă*”, pp. 116-17.
- 22 Ibidem, p. 116.
- 23 Ibidem.
- 24 “*Studentul Valeriu Gafencu...*”, Mărturia lui Florian Dumitrescu, p. 74.
- 25 Ibidem, Mărturia lui Traian Popescu, p. 115.
- 26 Ibidem.
- 27 “*Studentul Valeriu Gafencu...*”, Mărturia lui Florian Dumitrescu, p. 75.
- 28 Traian Popescu, “*Mărturie despre Valeriu Gafencu*”, Arhiva A.F.D.P.R., 1992.
- 29 “*Studentul Valeriu Gafencu...*”, p. 75.
- 30 Ibidem, Mărturia lui Nicolae Mazăre, p. 50.
- 31 “*Mărturisesc. Robul 1036*”, Ed. Scara, 1998, p. 50.
- 32 Mihai Rădulescu, “*Chemarea lui Dumnezeu în temnițele comuniste*”, capitolul “*Chemarea la preoție a studentului deținut Constantin Voicescu*”, p. 69.
- 33 “*Studentul Valeriu Gafencu...*”, p. 196.
- 34 Ibidem, “*Mărturie pentru recunoașterea sfînteniei și muceniciei lui Valeriu Gafencu*” de Al. V. Ioanid, p. 87.
- 35 Ibidem, p. 93.
- 36 Ibidem, Mărturia lui A. Guță, p. 80.
- 37 “*Studentul Valeriu Gafencu...*”, p. 76.
- 38 Cornel Drăgoi – mărturie orală.
- 39 Ibidem.
- 40 Ibidem.
- 41 “*Studentul Valeriu Gafencu ...*”, p. 92.
- 42 Mihai Rădulescu, “*Martiriul B.O.R.*”, p. 75.
- 43 “*Studentul Valeriu Gafencu ...*”, p. 101.
- 44 M. Rădulescu, op. cit., pp 76-77.
- 45 “*Studentul Valeriu Gafencu ...*”, p. 91.
- 46 Ibidem.
- 47 Ibidem, p. 113
- 48 Ibidem, p. 88
- 49 Ibidem.
- 50 Ibidem.
- 51 “*Duhovnici români în dialog cu tinerii*: Pr. Constantin Voicescu, *Cuvânt la înmormântarea martirilor de la Tg. Ocna*, p. 242.
- 52 M. Rădulescu, “*Chemarea...*”, p. 72.
- 53 “*Studentul Valeriu Gafencu...*”, pp. 22-23.
- 54 M. Rădulescu, op. cit., p. 242.
- 55 Cornel Drăgoi – mărturie orală.
- 56 “*Studentul Valeriu Gafencu ...*”, p. 97.
- 57 “*Duhovnici...*”, p. 242.

Structura si cultul divin în Biserica Primară (1)

Clark Carlton

Extras din cartea lui Clark Carlton "The Way: What every protestant should know about the Ortodox Church" **[Calea: Ce ar trebui să știe fiecare protestant despre Biserica Ortodoxă]** - Regina Orthodox Press, Salisbury, MA.

"Paharul binecuvântării pe care noi îl binecuvântăm nu este oare împărtășirea cu Sângele lui Hristos? Pâinea pe care noi o frângem nu este oare împărtășirea cu Trupul lui Hristos? De vreme ce este o singură pâine, noi, cei mulți, un singur trup suntem, fiindcă toți dintr-o singură pâine ne împărtășim"(1.Cor. 10, 16-17)

Cauza pentru care diferitele denominațiuni creștine, cu foarte diferitele lor forme de organizare bisericească, își pot permite să emită pretenția că se bazează pe "modelul din Noul Testament" constă în faptul că Noul Testament nu specifică în mod foarte clar cum trebuie organizată Biserica sau cum trebuie să se desfășoare serviciile divine. Ar fi o gravă eroare totuși să tragem concluzia că Biserica primară nu avea structură bine definită sau modele tip pentru cult. Noul Testament nu oferă un plan detaliat al guvernării Bisericii pur și simplu pentru că Biserica deja exista în vremea în care se scriau cărțile Noului Testament. Așa cum am arătat limpede mai sus, epistolele nu au fost scrise spre a fi un manual – "ghid personal portabil", un breviar.

Iată de ce, dacă dorim să aflăm mai multe despre Biserica începuturilor, trebuie să privim dincolo de paginile Scripturii, la cele mai timpurii documente ale Bisericii post-apostolice. Aceasta nu înseamnă că am sugera că unele din aceste documente ar fi mai importante sau, eventual, tot atât de importante ca Sfintele Scripturi; evident că nu sunt! Importanța lor rezidă în faptul că ne arată cum

interpretau primii creștini Biblia și cum aplicau aceste interpretări în viața lor. Făcând toate acestea, ei răspund la multe din întrebările pe care le au protestanții moderni despre viața Bisericii.

Documente primare

În capitolul 5 am încercat a aduce lumină asupra pasajelor biblice relative la practicarea botezului – descrierea făcută botezului în Didahii. Să ne îndreptăm acum atenția spre un studiu mai sistematic al vieții de zi cu zi în Biserica primară, cercetând mai ales *conducerea și practicile de cult*.

Pe lângă *Didahii*, mai avem la dispoziție patru alte documente din primele două secole care ne ajută să înțelegem cum era organizată Biserica și cum se închina ea lui Dumnezeu: *[Epistola] I Clement*, *Epistolele Sfântului Ignatius al Antiohiei*, *Apologiile Sfântului Justin Filozoful și Antihaeresis-ul Sfântului Irineu de Lyon*.

Pentru a fi siguri, mai avem și multe alte documente din veacul al II-lea, iar acestea conțin elemente de detaliu despre viața Bisericii.

“I Clement” este o scrisoare care a fost trimisă de Biserica din Roma Bisericii din Corint în jurul anilor 95-96 după Hristos. Deși Sfântul Clement nu este menționat nominal în scrisoare, tradiția veche este unanimă în a-i atribui-o lui Clement. În prezent nu există nici o contestare critică serioasă privitor la paternitatea scrisorii. Sfântul Irineu de Lyon ne spune într-o scrisoare a sa, de la jumătatea secolului al II-lea, că acest Clement a fost al treilea episcop al Romei și că a cunoscut personal pe Sfinții Apostoli Petru și Pavel. De altfel a fost identificat cu persoana lui Clement menționat la Filipeni 4,3. Așadar, această Epistolă a lui Clement constituie o punte de legătură între epoca apostolică și cea postapostolică. (1)

Pe la anul 107, Sfântul Ignatie, episcopul Antiohiei, a fost trimis în stare de arest la Roma, în vederea execuției capitale. În timpul călătoriei a expediat diverse scrisori la câteva Biserici. Șapte din ele s-au păstrat. Ele ne asigură posibilitatea, de o inestimabilă valoare, a cunoașterii unor aspecte dinăuntrul vieții Bisericii la începutul celui de-al doilea secol (2).

Apologiile Sfântului Justin Filozoful sunt ceva unic, atipice, prin aceea că nu se adresează fraților creștini, ci împăratului păgân. Datând din mijlocul secolului al doilea, valoarea lor pe linia cercetării noastre constă în faptul că Sfântul Justin descrie viața Bisericii cu scopul de a risipi diversele fabulații care începuseră să circule în lumea romană. *“I. Clement”* și *“Epistolele” lui Ignatie* sunt asemănătoare epistolelor din Noul Testament fiind și ele tot scrisori ocazionale. Justin însă descrie cu anumite detalii, situații la care Epistolele fac doar aluzii întâmplătoare. (3)

Am putea spune că Sfântul Irineu este teologul prin excelență al veacului al II-lea. Tratatul său *“Contra ereziilor”* este o mină de aur a informațiilor. Această operă datează din a doua jumătate a secolului al II-lea. Deși este cunoscut în calitate sa de episcop de Lyon, în Galia (actuala Franță), el era originar din Asia Mică și a cunoscut direct pe Sfântul Policarp din Smirna, la rândul său ucenic al Sfântului Apostol Ioan. Așadar, Irineu era nepot spiritual al Apostolilor (4).

Din acest document aflăm că Biserica primelor două secole avea o structură de conducere bine definită, constând din patru principale ranguri (funcții): *episcopul, presbiterii, diaconii și mirenii*. Biserica oficia un cult divin conform unui model bazat pe o tipologie enunțată în Vechiul Testament. În plus, atât ocârmuirea Bisericii, cât și cultul erau ferm ancorate în învățătura despre Întrupare – adică înrădăcinate în credința că Dumnezeu s-a făcut într-adevăr om, astfel încât omul să poată participa cu adevărat la viața dumnezeiască.

Dar cel mai important din toate, rămâne modul în care toate aceste elemente ale vieții Bisericii au fost integrate formând un tot unitar, fără nici o fisură. Așa cum vom vedea în continuare, conducerea de către episcop este direct legată de natura Bisericii, de calitatea ei fundamentală de *comunitate euharistică*. În același timp, Sfânta Euharistie este manifestarea fundamentală a credinței Bisericii că viața Ei nu este nimic altceva decât viața în Hristos: *“Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el”* (Ioan 6, 56)

Episcopi și prezbiteri

Termenii EPISCOP și PRESBITER sunt folosiți ca interșanjabili în Noul Testament (5). Următorul pasaj din Epistola către Tit face evidentă această situație:

“Pentru aceasta te-am lăsat în Creta, ca să pui rânduială în cele ce-au mai rămas și ca-n fiecare cetate să așezi preoți (lit. = presbyter) așa cum ți-am poruncit eu: dacă cineva este fără prihană, bărbat al unei singure femei, având copii credincioși și-n afara oricărei învinuiri de rele purtări sau de nesupunere. Fiindcă episcopul trebuie să fie fără prihană, ca un iconom al lui Dumnezeu; nu îngâmfat, nu mânios, nu bețiv, nu bătăuș, nu poftitor de câștig rușinos” (Tit 1, 5-7)

Putem cita multe pasaje similare din scrierile Bisericii primare, unde acești termeni sunt folosiți ca interșanjabili:

“Apostolii noștri au știut de asemenea, prin Domnul nostru Iisus Hristos, că va fi luptă pentru titlul de episcop. Din această cauză, având ei o desăvârșită cunoaștere a celor viitoare, ei au desemnat persoanele amintite mai sus și au luat de asemenea și alte măsuri ce atunci când vor adormi, alți oameni bine cercetați să poată urma slujirii lor... Pentru că nu mic va fi păcatul nostru dacă depunem din slujba de episcop pe cei ce au oferit darurile cu sfințenie și nevinovăție. Fericiți presbiterii (=preoții) care au mers în drumul lor mai înainte, pentru că au dobândit o plecare plină de bună roadă; așadar ei nu au a se teme că cineva l-ar putea alunga din locul în care au fost puși” (I Clement 44) (6)

“Dar când noi îi contestăm pe gnostici făcând apel la tradiția care ne vine de la Apostoli și care este păstrată în biserici prin succesiunea preoților, atunci ei opun o tradiție care are pretenția de a fi mai înțeleaptă nu numai decât cea a presbiterilor, dar chiar și decât cea a Apostolilor și care deține adevărul total... Această tradiție, Biserica o are de la Apostoli și această credință a fost vestită tuturor oamenilor și a ajuns până în zilele noastre prin succesiunea episcopilor” (Împotriva ereziilor III-2-2; III-3-2)

Există totuși un scriitor din secolul al II-lea care nu a folosit episcop și

presbiter ca termeni interșanjabili: Sfântul Ignatie al Antiohiei. În Epistolele sale, Sfântul Ignatie arată clar că într-o biserică locală oarecare, există un episcop, un sinod al presbiterilor și diaconi: “*Voi toți îl urmați pe episcop, așa cum Iisus Hristos l-a urmat pe Tatăl, iar presbiterii (preoții) pe Apostoli; respectați-i pe diaconi ca slujitori ai lui Dumnezeu*” (Către Smirneni, 8)

Savanții protestanți susțin, în general, că punctul de vedere al Sfântului Ignatie cu privire la organizarea Bisericii era unul neuzual în Biserica primară – ba chiar revoluționar! Mulți protestanți au contestat chiar autenticitatea Epistolelor lui Ignatie, bazându-se tocmai pe convingerea lor apriorică, după care forma episcopală de conducere a Bisericii era imposibilă în prima decadă a celui de-al II-lea secol (7). Și totuși, în prezent, sunt foarte reduse îndoielile savanților specialiști asupra autenticității celor șapte Epistole din colecția tradițională.

Nu se poate nega faptul că definirea atât de răspicată a funcțiilor de episcop și presbiter așa cum o întâlnim la Sfântul Ignatie este neobișnuită pentru momentul respectiv al istoriei Bisericii, dar nu poate fi negat nici faptul că pune un accent mult mai mare pe rolul episcopului decât o fac alți autori pe care îi avem în vedere. Cu toate acestea nu înseamnă că structura concretă a Bisericii pe care o descrie el ar fi fost specifică Antiohiei, deci unică. Dimpotrivă, examinând și alte documente, vom demonstra că și din ele rezultă o înțelegere a conducerii Bisericii similară celei din Epistolele Sfântului Ignatie (8).

Deși Sfântul Clement folosește termenii episcop și presbiter ca echivalenți, este evident că are în vedere același tip de structură a Bisericii cu cel descris de Sfântul Ignatie. Scrisoarea aceasta a fost determinată de niște disensiuni înăuntrul Bisericii din Corint. Mai concret, este vorba de o revoltă împotriva unor presbiteri. Argumentând corintienilor că trebuie să se supună conducătorilor lor, Sfântul Clement vorbește despre ordinea rânduită Bisericii pentru slujirea altarului în termenii Vechiului Testament:

“Așadar, de când aceste lucruri s-au arătat nouă și noi am privit în adâncurile cunoștinței celei dumnezeiești, se cuvine ca noi să săvârșim în bună orânduială toate cele ce ni le-a poruncit Învățătorul și Stăpânul să le facem la timpul cuvenit. El ne-a poruncit să săvârșim jertfe și slujbe și acestea nu cu gândurile în risipire sau dezordonat, ci la soroace și ceasuri bine stabilite. El însuși a hotărât din atotputernica Sa voie locurile și persoanele pe care le dorește El pentru aceste slujiri, astfel încât toate să se săvârșească potrivit bunei Sale voințe, cu evlavie, și să fie bine primite de El.

*Astfel încât cei ce își oferă sufletele lor la vremea potrivită să fie primiți și binecuvântați, pentru că urmează legile Stăpânului și Învățătorului și nu cad în păcate. Fiindcă **marelui preot** îi sunt date cele proprii misiunii sale, **preoților** le este indicat locul potrivit lor, iar **leviților** li s-au pus în sarcină cele ale slujbei lor. **Mireanul** este legat de poruncile pentru mirenii.”* (sublinierile aparțin redacției)

Sfântul Clement descrie aici ierarhizarea și ordinea proprii Bisericii folosind imagini din Vechiul Testament. Marele preot înseamnă episcopul (9). Preoții îi reprezintă pe presbiteri, leviții – pe diaconi. Să notăm de asemenea că

Sfântul Clement menționează în mod explicit și rolul mirenilor. Deci, pentru Sfântul Clement, Biserica are o structură cu patru nivele: *episcop, presbiteri, diaconi și mireni (laici)*.

Să observăm de asemenea că Sfântul Clement folosește o imagistică specific cultică. Ceea ce revine la a spune că structura Bisericii este prezentată în lăuntru cadrului lui Israel ca o comunitate de închinare lui Dumnezeu. Deci, structura Bisericii este pusă într-o relație directă cu modul în care Ea îl adoră pe Dumnezeu. Acest aspect este de cea mai mare importanță și vom reveni asupra lui.

În "*Împotriva Ereziilor*", Sfântul Irineu folosește realitatea succesiunii episcopilor în diverse biserici locale ca argument împotriva gnosticilor care aveau pretenția că ar poseda o cunoaștere și cunoștințe speciale, transmise în secret de către Apostoli. Așa cum am văzut mai sus, Sfântul Irineu vorbește de succesiune atât cu privire la episcopi, cât și pentru presbiteri. Totuși, când prezintă concret o listă cu succesiune de episcopi pentru o biserică oarecare – și se referă în exemplul său la biserica din Roma – el dă lista unei singure succesiuni. Adică arată cum succede un episcop altui episcop și nu sugerează deloc o serie de mai multe succesiuni. Sfântul Irineu este, de altfel, și cel ce identifică în mod direct pe Sfântul Clement ca fiind autorul scrisorii trimise de biserica Romei bisericii din Corint:

"Binecuvântații Apostoli, așadar, întemeind și întărind Biserica, au încredințat în mâinile lui Linus funcția episcopatului. De acest Linus amintește Pavel în Epistola către Timotei. Lui i-a urmat Anacletus, iar după el, în al treilea loc după Apostoli, lui Clement i s-a încredințat episcopatul. Despre omul acesta, ca unul ce îi văzuse pe Binecuvântații Apostoli și vorbise adeseori cu ei, se poate spune că mai auzea încă în urechi ecoul predicilor lor și mai avea în fața ochilor predania lor (tradițiile rămase de la ei). Dar nu era singurul, pentru că se mai aflau încă mulți alții care primiseră povește și îndreptări de la Sfinții Apostoli. Pe vremea acestui Clement, întrucât nu mici discordii se iviseră între frații din Corint, biserica din Roma a trimis corintenilor o scrisoare plină de putere... Lui Clement i-a urmat Evaristus. Alexandru i-a urmat lui Evaristus; apoi, al șaselea după Apostoli, a fost numit Sixtus; după el, Telephorus, care a fost cu slavă martirizat; apoi Hyginus, după el Pius, pe urmă Anicetus. Sotar i-a succedat lui Anicetus, iar în prezent Eleutherius, în al doisprezecelea loc după Apostoli, ține moștenirea episcopatului. În această ordine și prin această succesiune, tradiția bisericească de la Apostoli și predicarea adevărului au ajuns până la noi, aici. Și este aceasta o puternică dovadă că este vorba de una și aceeași credință de viață făcătoare, care a fost păstrată de Biserică de la Apostoli până acum și transmisă din generație în generație, într-un adevăr." (III 3.3)

Este evident din cele de mai sus că, deși terminologia referitoare la funcțiile de episcop și presbiter (=preot) au rămas oarecum fluide în primul și al doilea secol, slujirile propriu-zise nu erau interșanjabile. Sfinții Clement și Irineu, la fel ca și Sfântul Ignatie, nu cunoșteau decât *un singur episcop* într-o biserică (locală) *la un moment dat*.

Cheia pentru a înțelege aceasta ne este oferită de Sfântul Justin Filozoful în "Prima Apologie". Descriind împăratului slujba Sfintei Euharistii, el scrie:

"Și în ziua care este numită Ziua Soarelui are loc o adunare a tuturor celor ce trăiesc în orașe și la țară; și se citește din scrierile Apostolilor sau ale Proorocilor, cât de mult permite timpul. Când cititorul termină, întăistătorul rostește o cuvântare, sfătuindu-ne să urmăm aceste pilde minunate. Apoi ne ridicăm cu toții și înălțăm rugăciuni; și după cum am spus mai înainte, la sfârșitul rugăciunilor, se aduce pâine și vin și apă; și iarăși la fel, întăistătorul înalță rugăciuni și mulțumiri (=eucharistis) din toate puterile lui, iar poporul își alătură consimțământul prin Amen".

Să observăm că el îl indică pe conducătorul serviciului divin al bisericii prin termenul de întăistător (10). Acest lucru este extrem de important. Este evident că o adunare nu poate avea decât un singur întăistător. Indiferent de câți presbiteri ar fi putut fi de față, doar unul din ei putea fi întăistătorul (11).

Atragem de asemenea atenția asupra faptului că acest pasaj se ocupă în mod specific de celebrarea Sfintei Euharistii. Să ne amintim că Sfântul Clement tratează tema conducerii Bisericii în cadrul cultului divin. Biserica este în primul rând o comunitate de cult reunită în jurul Mesei Domnului Ei. Astfel că tocmai natura euharistică a Bisericii definește structura slujirii din Biserică (și a Bisericii). John Meyendorff scrie:

<< În masa euharistică și prin ea a fost (și este) Biserica Ea însăși cu adevărat, Biserica lui Dumnezeu (εχχλησια θεου) și de aceea, tocmai în cadrul adunării euharistice, reunită săptămână de săptămână în Ziua Domnului, a prins contur structura internă a Bisericii. Într-adevăr, întrucât Euharistia era (și este) o reactualizare a Ultimei Cine, trebuie neapărat ca cineva să stea pe locul Domnului și să pronunțe cuvintele pe care El a poruncit Ucenicilor săi să le spună. Pe de altă parte, Euharistia era (și este) o participare la viitorul banchet mesianic din Împărăție, așa cum a fost el văzut de autorul Apocalipsei: „Un tron era în cer și pe tron stătea Cineva și 24 de scaune înconjurau tronul și pe scaune 24 de bătrâni (presbiteri)" >>(4:2,4) (12)

Așadar, Sfântul Ignatie vorbește despre locul episcopului în Biserică în termenii Euharistiei:

"Aveți mare grijă să țineți [slujiți] o unică Euharistie! Pentru că Unul este Trupul Domnului nostru Iisus Hristos și unul potirul ce ne unește cu Sângele Său; unul altarul și unul episcopul, împreună cu presbiterii (= preoții) și diaconii, tovarășii mei întru slujire. În acest fel se pot săvârși toate după voia Domnului" (Filadelfi 4)

"Să nu înghăduiți nimănui să facă ceva ce ține de Biserică separat de episcop. Să considerați Euharistia validă numai pe ce care se află sub episcop sau este slujită de cineva delegat de episcop. Unde va fi episcopul, acolo să fie și poporul; așa cum oriunde se află Iisus Hristos, acolo este și Biserica Universală [catolică] (Smirneni 8) (13)

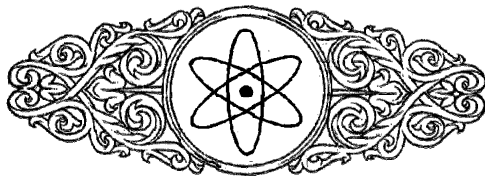
Din scrierile primilor Părinți ai Bisericii, așa cum sunt Sfântul Clement, Sfântul Ignatie, Sfântul Justin și Sfântul Irineu, rezultă cu toată claritatea că structura de conducere a Bisericii primare era direct legată de natura Ei, de calitatea

Ei de *comunitate Euharistică*. Biserica este [în]cel mai adevărat [sens] Ea însăși atunci când Ea se află reunită în jurul Mesei Domnului Ei. În acest act liturgic, cel mai puternic expresiv prin sine însuși din toate actele liturgice, sunt prezente multiplele slujiri-misiuni ale Bisericii. (*traducător: Valentin Moga*) (*din The Christian Activist, vol 12, 1998*)

(*va urma*)

NOTE

- 1) Pentru date generale și bibliografice, v. Quasten, pg. 42-53..... Este acceptat în general că II Clement este de fapt o predică anterioară, compusă de altcineva decât Sfântul Clement
- 2) Cf. Quasten pg. 63-76
- 3) Cf. Quasten pg. 196-221
- 4) v. Quasten pg. 287-313. Nu ni s-a păstrat textul integral din „*Împotriva ereziilor*»
- 5) Multe traduceri englezești redau presbiter ca „brătân». Unele traduc cu episcop, altele cu „supraveghetor», evitând astfel un termen contestat de mulți protestanți.
- 6) Pentru Sfântul Clement funcția de episcop provine de la Apostoli: „Apostolii au primit Evanghelia ca și noi de la Domnul Iisus Hristos; Iisus, Hristosul, a fost trimis de Dumnezeu. Deci, Hristos este de la Dumnezeu, Apostolii de la Hristos. În amândouă cazurile, lucrarea a fost poruncită și a venit din voia lui Dumnezeu....Ei au predicat prin sate și orașe, și au rânduit primelor lor roade, după ce au urcat prin Duhul, să fie episcopi și diaconi pentru cei ce vor veni la credință». DECI, CONCEPTUL DE „SUCCESIUNE APOSTOLICĂ» DATEAZĂ CHIAR DIN PRIMUL SECOL!
- 7) v. Stephan Neill, *The Interpretation of the New Testament 1861-1961* (Oxford, 1966)
- 8) Singura excepție o constituie Didahiile, care dau puține informații despre organizarea Biserici. Didahiile se ocupă în primul rând de autoritatea apostolilor și învățătorilor itineranți, ceea ce confirmă datoria lor în jurul anului 70.
- 9) Acest limbaj este în continuare în uz în Biserica Ortodoxă.
- 10) Un termen înrudit apropiat (sinonim) se folosește în N.T.
- 11) Desigur este posibil ca oficiul de președinte - întâi stăpător - (adică episcop) să nu fi fost deținut permanent de niciunul din presbiteri, ci să fi fost ocupat prin rotație. Totuși, nu există nici cea mai mărunță dovadă care să susțină ideea că aceasta ar fi fost situația în Biserica primară. Dimpotrivă, toate documentele din acea epocă exclud ideea (de la Sfântul Clement care echivala episcopul cu Marele Preot din V.T., până la Sfântul Irineu cu lista sa de succesiune episcopală!)
- 12) *Catholicity and the Church*, p. 53
- 13) Acesta este cel mai vechi caz cunoscut în care se folosește termenul „catolic» drept un adjectiv referitor la Biserică. Contrar opiniei atât de comune, „catolic» nu înseamnă în primul rând „universal». Literal, catolic înseamnă ÎN ACORD CU TOȚI (aflat în acord cu întregul). Deci, a spune despre Biserică: „este catolică», înseamnă că Biserica este totul, completă, că nu lipsește nimic.

Otrăvirea lentă dar sigură prin... alimente

Colorat artificial (E 102, E 110);

Aromat sintetic (E 330, E 621);

Conservat chimic (E 220, E 621).

Poftă bună! (E ... bună!)

Alimentele conțin zeci de aditivi alimentari (aromatizanți, coloranți, conservanți și stabilizatori) declarați toxici sau cancerigeni de către organismele internaționale. Este vorba de substanțe chimice nocive, care apar pe etichete sau ambalaje, unde sunt enumerate ingredientele (aditivii) din alimente, mascate sub codul “E”.

Potrivit rapoartelor organizațiilor internaționale, mortalitatea în rândul populației globului, cauzată de consumul alimentelor îmbogățite cu substanțe artificiale, se află pe locul al III – lea după consumul de droguri și medicamente, și după accidente de circulație. Consumul îndelungat al produselor alimentare aditivate sintetic produce asupra organismului uman un bombardament asupra organelor interne, care provoacă distrugerea sistemului imunitar (acesta ajunge să producă anticorpi peste măsură, folosindu-i împotriva propriului organism), precum și o serie de tumori maligne și benigne.

Conform unui raport al Comisiei Naționale de Oncologie, dat publicității în august 2000, în România cancerul este într-o creștere alarmantă și se estimează că această afecțiune va deveni în scurt timp “boala mileniului III”, împotriva căreia nu există încă premisele că se va descoperi un antidot. Deocamdată se bănuiește doar că motivele care-l provoacă sunt poluarea, chimicalele din alimente și stress-ul. Intervențiile chirurgicale, folosite astăzi intens pentru înlăturarea celulelor canceroase, nu fac altceva decât să muteze organismul. Chiar și așa, acestea au mici sortii de izbândă în lupta cu cancerul.

Încă de la începutul materialului de față, atragem atenția că nu cerem interzicerea produselor “contaminate” aflate pe piață, ci vrem doar să-i avizăm pe consumatori asupra riscului la care se expun cumpărând produsele fără a se informa asupra procesului de fabricație.

Lista “E” – urilor nocive

“E”-urile, cum au fost codificate pe plan internațional substanțele chimice introduse în alimente, au fost astfel botezate, tocmai pentru a se ascunde cumpărătorilor denumirea substanțelor obținute artificial. Sub motivația “tehnică” de a se folosi o denumire care să nu fie dependentă de multitudinea limbilor de circulație internațională, motivul real a fost acela de a nu speria consumatorul, de a nu-l îndepărta de rafturile magazinelor care expun produse cu ambalaje atractive, dar foarte nocive datorită conservanților. Astfel a apărut acest inofensiv cod “E”.

Un studiu recent al Clinicii de Oncologie din Dusseldorf – Germania, asupra efectului aditivilor alimentari asupra organismului uman, a ierarhizat o serie de compuși toxici sau cancerigeni. Aproape toți acești compuși pun într-un real pericol organismul. Prezentăm, în continuare, lista “E” – urilor considerate de specialiștii oncologici drept criminale:

Adaosuri suspecte

- E 121	- E 150	- E 172	- E 241
- E 125	- E 153	- E 173	- E 477
- E 141	- E 171	- E 240	

Adaosuri periculoase:

- **E 102** (extrem de nociv)
- **E 110**
- E 120
- E 124 (colorant alimentar roz, care produce tumori pe glanda tiroidă)

Adaosuri toxice:

- produc boli intestinale: E 220, E 221, E 223, E 224
- afectează tubul digestiv: E 338, E 339, E 340, E 341, E 407, E 450, E 461, E 463, E 465, E 466
- produc boli de piele: E 230, E 231, E 232, E 233 (se folosesc la tratamentul de suprafață a citricelor și bananelor)
- suprimă din organism vitamina B12: E 200
- cresc colesterolul: E 320, E 321 (antioxidanți din margarină)
- atacă sistemul nervos: E 311, E 312 (se găsesc în uleiurile pe bază de grăsimi)
- produc boli ale aparatului bucal: E 330 (acid citric sau sarea de lămâie – cel mai periculos adaos cancerigen, se găsește în aproape toate sucurile din comerț)

Adaosuri cancerigene:

- E 123	- E 213	- E 217
- E 131	- E 214	- E 239
- E 142	- E 215	- E 621 (glutamatul de sodiu)
- E 211 (foarte nociv)		

Notă: *aditivi cancerigeni au fost deja interziși în S.U.A, Comunitatea Europeană și fostele state ale U.R.S.S.* E 131 și E 142 se găsesc în băuturi alcoolice și nealcoolice, produse de cofetărie și patiserie, înghețate, condimente, supe, sosuri

Ce alimente trebuie să evitați să consumați în exces?

Conform studiilor de specialitate se recomandă consumatorilor să evite produsele care conțin aditivi mai sus menționați și care sunt prezenți, cu preponderență, în anumite alimente pe care le folosim, cu ignoranță, zi de zi. Precizăm încă o dată, că folosirea întâmplătoare a produselor pe care le vom enumera nu afectează organismul. Numai consumul îndelungat produce efectele amintite.

Margarina: produs apărut în al doilea război mondial, în urma raționalizării untului. Cercetătorii americani au descoperit accidental, că dacă se încălzește la 150 grade Celsius un amestec de uleiuri vegetale, în prezența hidrogenului și folosind catalizatori de nichel, se obține un produs alb asemănător untului cu o structură moleculară identică cu cea a plasticului, pe care l-au botezat “margarină”, după numele soției (Margot) a unuia dintre savanți. Din acel moment și până în prezent, margarina a fost îmbogățită cu tot soiul de coloranți, aromatizanți și vitamine sintetice, devenind *unul dintre cele mai toxice produse alimentare inventate vreodată*. Mirosul de lapte al margarinei e obținut pe cale chimică. Grăsimile vegetale din margarină devin, după fierbere, aproape imposibil de transformat în energie de către organism, de aceea consumatorii înrăiți de margarină sunt persoane care par lipsite de vlagă. Iată algoritmul prin care margarina destabilizează organismul: grăsimile sintetice nu pot fi “arse” de organism, ele acoperă membrana celulelor sistemului imunitar, paralizându-l prin depozitarea în țesuturi. Iau locul substanțelor naturale ce au rolul de a curăța pereții vaselor de sânge, conducând la sclerozarea lor, evident, cu rezultate dezastruoase pentru inimă, creier și sistemul circulator. De asemenea, obosesc excesiv ficatul, favorizând hepatita.

Supele concentrate: *conțin în exces glutamatul de sodiu E 621, considerat de specialiști dintre cele mai cancerigene substanțe*. Supele se obțin prin deshidratarea supelor și ciorbelor, preparate normal, în cantități industriale, până rezultă un praf, care este ulterior amestecat cu chimicale (coloranți, aromatizanți, conservanți și glutamat de sodiu), după care se ambalează în vid, sau sub formă de cubulețe. Nu vă lăsați înșelați de reclamele de tip “ca la mama acasă” sau de ambalajele atrăgătoare. Gustul vă poate înșela, căci unele chimicale dau arome mai intense decât cele naturale. Dar, vorba aceea, “afară-i vopsit gardul, înăuntru-i leopardul”. Glutamatul de sodiu (o neurotoxină) provoacă migrene insuportabile, care nu pot fi tratate cu medicamente. Glutamatul se vinde producătorilor sub formă de cristale albe, fără gust, și se combină întotdeauna cu alți aditivi chimici, aromatizanți. Glutamatul se folosește și pentru conservarea laptelui, brânzeturilor, mezelurilor și ciupercilor. Organizații de profil din UE duc o intensă campanie de interzicere a glutamatului de sodiu. US Food & Drug Administration a informat opinia publică din S. U. A. că glutamatul de sodiu este unul din principalii factori care produc boala Alzheimer. Injecțiile cu glutamat, efectuate pe animale, în laborator, au distrus celulele nervoase din creierul cobailor, câinilor și maimuțelor.

Zahărul: este unul dintre alimentele cele mai controversate. Fiind deosebit de concentrat, el lezează organele digestive, pe care le obligă să prelucereze o cantitate de energie ce nu o pot suporta. Astfel, el trece imediat în sânge – prin intestinul subțire – provoacă hiperglicemie, ceea ce obligă pancreasul să producă în exces insulină, organismul fiind dereglat, iar efectul fizic fiind invers celui așteptat, în sensul că omul devine obosit sau agitat din pricina luptelor din interiorul organismului. Consumul în exces de zahăr expune la gripă, boli de plămâni, infecții urinare și intestinale. Evident ne referim la zahărul obținut din sfeclă sau trestia de zahăr. Culmea este că producătorii au inventat și substituenți ai zahărului dintre care cel mai nociv este *Aspartamul* (E 950 și E 951), care provoacă peste 70 de tipuri de boli mortale. Pentru a evita efectele nocive ale zahărului, specialiștii recomandă consumul de fructe și miere, pe care organismul le asimilează fără probleme.

Guma de mestecat: este aproape de neînțeles cum fabricanții de gumă de mestecat, destinată în special copiilor, găsesc necesar să introducă în ingrediente nu mai puțin de *7-8 tipuri de substanțe chimice, multe fiind pe lista celor suspecte sau nocive*. Într-o pastiluță de gumă, cât unghia, găsim: E 171, E 320, E 330, E 420, E 421, E 422, E 950, E 951, E 967 și alte chimicale. Mestecând *regulat* gumă, vă expuneți următoarelor afecțiuni: colesterol (E 320), boli ale aparatului bucal, (E 330) și cancer (E 950 și E 951).

Băuturi răcoritoare: chiar dacă producătorii se laudă, care mai de care, că produsul lor este natural, în realitate, băuturile lor răcoritoare mustesc de aditivi nocivi, cel mai folosit fiind acidul citric. (E 330) sau sarea de lămâie. Aditivii E 123 și E 110, precum și înlocuitorii de zahăr mai sus amintiți produc efectele amintite. *Evitați să beți băuturile cu arome de citrice acestea fiind dintre cele mai dăunătoare*. Coloranții folosiți, E102 și E 110, sunt declarați periculoși.

Băuturile alcoolice: cum ar fi *berea și vinul, sunt saturate de metabisulfid*, care dă limpezime, dar care atacă aparatul digestiv. La bere, în procesul de pasteurizare sunt folosite substanțe chimice care provoacă migrene. Din punct de vedere al aditivilor alimentari țările (votca, whisky etc.) nu prezintă pericol, întrucât chiar alcoolul este un bun conservant, dar *feriți-vă de lichioruri*, în care se adaugă coloranți E 102, E 110 etc.

Gemuri, dulcețuri și alte dulciuri: nici aici nu vă lăsați înșelați de pretenția unora dintre producători, care aplică eticheta “produs natural”. Minciuna e dovedită chiar de etichetă unde, la ingrediente, apare menționat “acid citric”, nelipsit din nici un borcan de gem sau dulceță. De asemenea, evitați bomboanele intens colorate și în general tot ce conține coloranți. Acordați o atenție deosebită la E123 și E110, care se găsesc în jeleuri, bomboane Tic-Tac, Smarties, precum și în brânzeturile topite și în crema de brânză. Budincile cu vanilie și sosurile conțin E102 și E 110. Înghețata conține E 407 (afecțiuni digestive)

Mezeluri: nu mai este nici un secret că în toate mezelurile de pe piața internă, *circa 40% din compoziție este constituită din produși artificiali*. Pe eticheta fiecărui sortiment de mezel veți găsi nenumărați aditivi alimentari nocivi, incluși pe lista de mai sus. Grăsimile cu care sunt "îmbogățite" mezelurile sunt obținute prin aceleași metode ca margarina. Toate aceste produse se conservă cu același glutamat de sodiu. Totodată se adaugă și alte substanțe suspecte: nitrați și nitriți. De ce nu se mai prepară mezelurile, după rețetele tradiționale, de casă? Pentru că se urmărește câștigul, prin mărirea cantității cu tot soiul de chimicale.

Muștarul: fabricat în general prin amestecarea boabelor de muștar cu uleiul de muștar. Dacă boabele nu prezintă pericol, uleiul de muștar este devastator, el fiind deja interzis în Canada, unde s-a stabilit că în timp, produce orbirea. În India, țara mirodeniilor, uleiul de muștar este folosit de vraci ca medicament, fiind numeroase cazurile în care persoane tratate cu acest ulei au murit.

Legislația din România nu pedepsește pe nimeni

Organizația mondială a Sănătății publică anual un *Codex Alimentar – Programul standard de alimentație*, în care sunt inventariați toți aditivii alimentari, care sunt permisi pentru întrebuințare la prepararea alimentelor destinate comercializării. Sunt enumerați peste 1500 de aditivi (coloranți, conservanți, regulatori de aciditate, stabilizatori, aromatizanți, etc.), toți codificați începând de la E 100 până după E 1500, a căror denumire chimică efectiv te îngrozește. Sunt prezente substanțe chimice, de uz industrial, extrem de toxice cum ar fi:

Acidul sulfuric (E 513),
Tetrazina (E 102),
Acetonă și Peroxid (E 929),
Propan și Izobutan (E 943a și E 943b),
Acid fosfat (E 442),
Acid benzoic (E 210).

Evident că aceste chimicale sunt aprobate în limite foarte reduse, care – se zice – ar fi nepericuloase dacă se respectă doza recomandată, dar întrebarea firească care se ridică este de ce trebuie producătorii de alimente să folosească aceste substanțe nocive? De ce nu le evită?

În România, în Monitorul Oficial, din 11 iunie 1999, s-a publicat Ordinul nr. 975, al Ministrului Sănătății, în care sunt stabilite dozele de aditivi alimentari, permise la producție, ordin elaborat nu pe cercetările proprii ale instituțiilor interne, ci după materialul de la OMS, amintit mai sus.

Din păcate însă, nu există în legislația internă nici un act normativ care să-i pedepsească pe producătorii care folosesc în exces chimicale. Și nici nu sunt bani suficienți pentru ca specialiștii care se ocupă de sănătatea publică să aibă dotarea necesară pentru a testa calitatea alimentelor de pe piață. Cu alte cuvinte, putem fi otrăviți și îmbolnăviți de orice aliment, pentru că nimeni nu răspunde.

Ce substanțe chimice periculoase se ascund sub codurile “E”

Prezentăm în continuare lista substanțelor declarate periculoase, toxice sau cancerigene de către un studiu efectuat la Clinica de Oncologie din Dusseldorf – Germania. Specificăm că mulți producători nu menționează pe etichetă denumirea chimică, ci doar codul “E”.

Substanțe cu grad mare de toxicitate:

- E 102 - Tetrazină (colorant)
- E 110 – Galben sunset (colorant)
- E 124 – Ponceau SX (colorant)
- E 141 – Cupru clorofil (colorant)
- E 150 – Caramel (colorant)
- E 171 – Dioxid de titan (colorant)
- E 172 – Oxid de fier (colorant)
- E 173 - Aluminu (colorant)
- E 200 – Acid sorbic (conservant)
- E 220 – Dioxid de sulf (conservant)
- E 221 – Sulfat de sodiu (conservant și antioxidant)
- E 222 – Hidrogensulfid de sodiu (conservant și antioxidant)
- E 223 – Metabisulfid de sodiu (agent de limpezire și conservant)
- E 224 – Metabisulfid de potasiu (conservant și antioxidant)
- E 230 - Difenil (conservant)
- E 231 - Ortofenil fenol (conservant)
- E 232 – Fenilfenolat de sodiu (conservant)
- E 233 – Tiabenzol (conservant)
- E 234 – Nisil (conservant)
- E 240 – Formaldehidă (conservant)
- E 241 – Cauciuc “Guaicum” (conservant)
- E 311 – Octilgalat (antioxidant)
- E 312 – Dodecilgalat (antioxidant)
- E 320 – Hidroxianisol (antioxidant)
- E 321 – Hidroxitoluen (antioxidant)
- E 330 – Acid citric (regulator de aciditate și antioxidant)
- E 338 – Acid ortofosforic (regulator de aciditate și antioxidant)
- E 339 – Ortofosfat de sodiu (regulator de aciditate și hidratant)
- E 340 – Ortofosfat de potasiu (regulator de aciditate și hidratant)
- E 341 – Ortofosfat de calciu (regulator de aciditate și hidratant)
- E 407 – Săruri de natriu și potasiu (stabilizator)
- E 450 – Difosfați (stabilizatori și regulatori de aciditate)
- E 461 – Metilceluloză (emulgator și stabilizator)
- E 463 – Hidropropil celuloză (emulgator și stabilizator)
- E 465 – Metil etil celuloză (emulgator și stabilizator)

- E 466 – carboximetil de sodiu (stabilizator)
- E 477 – Ester propilen glicol de acid gras (emulgator)

Substanțele cancerigene

- E 123 – Amarant (colorant)
- E 131 – Albastru 5 (colorant)
- E 142 – Verde S (colorant)
- E 211 – Benzoat de sodiu (conservant)
- E 213 – Benzoat de calciu (conservant)
- E 214 – Hidroxibenzonat etilic (conservant)
- E 215 – Hidroxibenzonat de sodiu (conservant)
- E 216
- E 217 – Hidroxibenzonat propil de sodiu (conservant)
- E 218
- E 239 – Hexametilenă (conservant)
- E 330
- E 621 – Glutamatul de sodiu (intensificator de arome)

Cu bani grei, acidul sulfuric și tetrazina au ajuns “inofensive”

În prezent în SUA, Marea Britanie și în alte state avansate, se duce o luptă acerbă împotriva chimizării alimentelor. Se intenționează promovarea de legi care să interzică folosirea chimicalelor. Marii producători de alimente controlează însă tot ce mișcă în domeniu. Dacă un doctor emite un studiu în care se critică anumite produse, este imediat acționat în judecată, șicanele și hărțuiala în Justiție se țin lanț, astfel încât medicii de specialitate evită să nominalizeze produsele anume, ci doar fac referiri la E – uri. Expertizele asupra “inofensivității” unora dintre aditivi sunt cumpărate cu bani grei. Așa au ajuns să fie aprobați acidul sulfuric, tetrazina și alte produse extrem de toxice.

În SUA, în prezent, funcționează o lege care cât de cât se dovedește eficientă. Unde se depistează că cineva s-a îmbolnăvit sau a murit din cauza unor alimente, se plătesc despăgubiri imense de către cei vinovați. Însă, din punct de vedere clinic, se poate face foarte greu legătura între un caz de cancer și un anumit produs, astfel încât au șansă doar cazurile unde se petrec otrăviri accidentale, în care proba este mult mai ușor de făcut.

În România singura “protecție” a cetățenilor este prețul destul de mare al acestor aditivi alimentari, care sunt importați, fapt ce limitează excesul de chimicale din alimente. Însă inventivitatea românilor în falsificarea alimentelor este de notorietate mai ales pentru că nu există legi care să-i pedepsească pe cei care se joacă cu sănătatea noastră.

Aditivi nepericuloși

100,101,103,104,106,111,121,126,130,132,140,151,152,160,161,162,163,170,174,175,180,181;
200,201,202,203,236,237,238,260,261,262,263,270,280,282,290;
300,301,303,304,305,306,307,308,309,322,325,326,327,331,332,333,334,335,336,337,382;
400,401,402,403,404,405,406,408,410,411,413,414,420,421,422,440,471,472,473,474,475,480.

Consumul alimentar de masă nu poate fi sută la sută natural căci omul de rând nu-și poate permite. Alimentele „îmbunătățite” iau ochii, banii, dar și sănătatea consumatorilor. Există o Ordonanță de Urgență (OUG 97 /2001) și o Autoritate Națională pentru Protecția Consumatorilor, dar nu există norme specifice pentru fiecare categorie de produse și nu există laboratoare capabile să determine *cantitatea și calitatea aditivilor din alimente*. Trebuie să ne protejăm singuri de agresivitatea producătorilor, care ne-au condamnat la o moarte lentă.

(extrase din Ziua 11-12.08.2000 și un raport al Oficiului Consumatorilor din Uniunea Europeană)

Carti noi

E-urile și problemele de sănătate – biolog Nicoleta Macovei, *Asociația filantropică medicală creștină Christiana*. Demascarea efectelor nocive ale E-urilor (aditivi alimentari) și excluderea lor din alimentație este o problemă de conștiință civică, de atitudine morală luată atât de consumatori cât și de cercetătorii în domeniu. Sunt prezentate Eurile cu rolul lor în alimente și efectul lor asupra organismului uman. (17cm x 12cm; 142 pag.; 30.000 lei). Se poate comanda și prin serviciul nostru “Cartea Ortodoxă prin Poștă”.

- continuare de la pag. 55 -

11. Octoich, glas II, Vecernia de sâmbătă seara, “Slavă... Și acum...” – Dogmatica.
12. Triod, Duminica Floriilor, Catavasi, imosul cântării I
13. Penticostar, Canonul Învierii, stihiră din Cântarea IV
14. Pr. prof. dr. Milan Šesan, *Despre limba liturgică la români*, (expunere istorică), “Mitropolia Ardealului” XX, nr. 1 – 2/1975, p. 7 – 28.
15. Vezi Ion B. Mureșianu, *Cartea veche bisericească din Banat*, Timișoara, 1985.
16. Vezi “*Scriitori români despre limbă și stil*”, Editura Albatros, București, 1976, p. 142. Antologie îngrijită de Ghe. Bulgăr.
17. A se consulta, spre exemplu, Georgeta Corniță, *Manual de stilistică*, Editura Umbria, Baia Mare, 1995, sau Mihai Bordeianu, *Versificația românească*, Editura Junimea, Iași, 1974.
18. Pentru detalii, a se vedea studiul Lizicăi Mișuț, *Stilurile funcționale ale limbii române. Stilul religios*, în “Teologia”, revista Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad III, nr. 3 – 4/1999, p. 28 – 34.
19. Nichifor Crainic, *Nostalgia paradisului*, Editura Moldova, Iași, 1994, p. 227 – 237, cap. “Problema stilului”.
20. A se vedea pr. Gheorghe Șoima, *Expresivitatea religioasă a Psaltichiei românești contemporane* în “Biserica Ortodoxă Română”, XCIV, nr. 5 – 6/1996, p. 525 – 538.
21. Paul Evdochimov, *Rugăciunea în Biserica de Răsărit*, Editura Polirom, Iași, 1996, p. 43.
22. Pr. prof. dr. Nicolae D. Necula, *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică, (vol. I)* Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 1996, p. 27.
23. Ibidem, p. 29

Arta creștină.

Muzica și poezia religioasă

Să redescoperim frumusețea immografiei bisericești

Arhid. Prof. Lucian Petroaia

Seminarul Teologic „Sf. Andrei” - Galați

Argument

Noțiunile de “Ortodoxie” și “doxologie” sunt interdeterminative. Dreapta credință presupune cu necesitate adorarea lui Dumnezeu, iar adevărata Lui slăvire, fără a fi exclusiviști, spunem că se poate face numai în duh ortodox. Biserica a coroborat aceste două realități de la început, iar din această conjugare, cu inspirație divină, a reieșit o minunată plăsmuire, o neîntrecută înlanțuire de laude aduse lui Dumnezeu: **immografia răsăriteană**.

Este o artă a transpune dogma (prin definiție mai greu perceptibilă, oarecum abstractă, sau vrând a încorseta transcendentul în concept) în formă metaforică, poetică, și de a o face mai abordabilă. De aceea un estetician afirma că “*doxologia este forma glorificatoare a rugăciunii, a cultului divin, a catehezei, a omiliei, a discursului teologic, a artei creștine, a dogmei însăși*”¹. În acest sens, immografia ortodoxă teaurizează valori spirituale inestimabile, iar modul în care le afirmă este unic și rezultat al unei deveniri de la forme simple spre formele cizelate, evolute, pe care le moștenim astăzi.

Descensus ad sursum

Nu vom încerca aici o istorie a immografiei, căci a săvârșit acest lucru, referențial, cu maximă autoritate în domeniu, părintele Petre Vintilescu, în a sa lucrare “*Poezia immografică în cărțile de ritual și de cântare bisericească*” (București, 1937). Nu putem însă să nu pomenim cu venerație providențialele prezențe în Istoria Bisericii Universale a Sf. Ioan Gură de Aur, Sf. Vasile cel Mare, Sf. Ioan Damaschin, Sf. Maxim Mărturisitorul, cu operele lor immografice fundamentale care, însumate, au alcătuit în timp Octoiul, Triodul, Penticostarul, Mineiele, Tipiconul.

Aceste monumentale producții literare și dogmatice au avut un început timid, atestat de Pliniu cel Tânăr în Epistola X, 96: “*Creștinii se adună înainte de răsăritul soarelui și cântă imnuri lui Hristos, ca unui Dumnezeu*”², sau de Eusebiu de Cezareea în a sa “*Historia Ecclesiastică*”: “*Pe când unul cântă frumos, în cadență, ceilalți ascultă în liniște, cântând împreună stihurile de la începutul și*

de la sfârșitul imnurilor...” (II, 7)³. Vuietul Duhului Sfânt, ca a unduit și la urechea aghiografilor biblici, a dat mlădiere în condeii Părinților Bisericii. Sfânta Tradiție care s-a născut astfel, mult mai amplă decât Sfânta Scriptură, dar întotdeauna ancorată în ea, s-a dezvoltat dinamic și ca formă și ca fond. Cizelura poetică a fost mereu forma de exprimare a adevărilor de credință. Faptul că *“monumentele ortodoxe dogmatice exprimă, în numele Bisericii, credința și învățătura sa teologică”*, după cum se exprima Vasile Krivoșein în referatul său, susținut la Conferința Panortodoxă de la Rhodos din septembrie – octombrie 1961, dă o și mai mare valoare poeziei imnografice. Despre această valoare, de multe ori, vrem a vorbi, despre imnurile liturgice care, după același teolog, sunt *“un fruct și o expresie a rugăciunii Bisericii întregi, monument de mare preț al credinței și reflexe mai autentice și mai profunde ale învățăturii ortodoxe de credință, decât mărturisirile de credință scolastice din sec. XVII”*⁴.

Preocupări imnografice

Studiind fișierele bibliografice, după lucrarea de referință a p.c.pr.univ.dr. Mircea Păcuraru, *“Dicționar al teologilor români”*, (Editura Univers Enciclopedic, București, 1996) am constatat că literatura teologică românească nu are spații prea ample acordate imnografiei ortodoxe.

Iată deci, un imens material de studii! Interesante sunt câteva mărturii ale unor cercetători și teologi romano-catolici și protestanți, care au studiat tema și au rămas extaziați în fața acestor frumuseți pline de inefabil, rostite în metaforă. Astfel, Julius Tyciak arată că *“Răsăritul are un simțământ adânc despre puterile răului, așa cum mărturisește și imnologia liturgică, unde atât de des se vorbește despre sărăcia și mizeria omenească, dar simțământul acesta este mai degrabă o invocare a harului și a îndurării divine. Răsăritul are cunoștință de puterea Dragostei care învie. Pentru aceasta, ultimul cuvânt creator îl constituie, în Răsăritul creștin, dragostea biruitoare”*⁵. Un alt teolog protestant arată « *cât de larg se deschide Biserica bizantină prin imnurile și rugăciunile din slujbele ei, înaintea razelor Soarelui care o umple de lumină în tot timpul anului bisericesc! Cultul ortodox este întocmit ca un strigăt și ca un glas neîncetat, care iese din întuneric către Soarele Bisericii, din suferință către “doctorul sufletelor și al trupurilor”. Este glasul Miresei către Mire, strigăt de adâncă durere pentru suferința ce o macină, cântări pline de biruință către Atotputernicul, care a înfrânt moartea și iadul. Sunt cântece de bucurie, care se împletesc laolaltă cu cântările celor din viața cea fericită, este dorul continuu, care pornește din lanțurile spațiului și ale timpului către sfera vieții celei dumnezeiești, în Împărăția Luminii Cerești... Inundată și cutremurată de Duhul, Biserica Ortodoxă se întoarce cu cântări fierbinți, inspirate de Duhul, din adâncă durere a pocăinței către Cruce și către Mielul care zilnic Se jertfește pentru noi... Anul bisericesc, care adesea palpită sub dramatismul înalt al cântărilor cultului bizantin se distinge prin unitatea lăuntrică măreață a îmbrăcăminte, mișcării, formei, cântării, muzicii, rugăciunii și jertfei... acest tot latreutic »⁶. Ioseph Casper susține că *“strigătele vii ale Bisericii Răsăritene, rugăciunile diaconului**

laolaltă cu credincioșii, în timpul ecteniilor, căldura rugăciunilor, sunt expresii ale luptei omului cu Dumnezeu, ca lumea să se sfințească, ca El să pogoare și să umple lumea de prezența Sa”⁷, iar Louis Bouyer arăta că “poezia cultului bizantin nu are nici o legătură cu ceea ce numim de obicei poezie religioasă. Ar putea cineva să o caracterizeze ca un lirism metafizic. Avem, desigur, și în unele texte ale Apusului ceva asemănător. Sunetul noțiunilor abstracte din aceste texte ale noastre este cu totul diferit de acea absorbire entuziastă în taină care ne uimește în textele răsăritene”⁸.

Sunt oarecum surprinzătoare aceste preocupări, dar mai ales formulările și concluziile atât de pertinente. Sunt printre primele semne, la început de secol XX și spre finele mileniului II care atestă că prin immografie, muzică bizantină și prin icoană, Orientul Ortodox, își sporește ascendentul spiritual pe care l-a avut dintotdeauna asupra Occidentului atât de fărâmițat cultural. Mărturiile de mai sus sunt și semnale de alarmă în ceea ce privește imperioasa nevoie de redescoperiri a acestor comori pe care Ortodoxia trebuie să le afirme plenar, prin studii ample, teze de doctorat, conferințe, cicluri de emisiuni etc. O oarecare preocupare de acest gen se simte în Grecia, în manifestările athonite și la Meteora. Tot din perioada anilor 50, marele liturgist român pr. univ. dr. Ene Braniște afirma valoarea spirituală imensă a immografiei și cerea vehement punerea ei în valoare cu atât mai mult cu cât alte Biserici nu posedă astfel de bogății: *“Unele din producțiile immografilor bizantini, ca cele ale lui Roman Melodul, Ioan Damaschinul, Teodor Studitul, sunt considerate îndeobște printre cele mai mari poeme ale literaturii universale. Care parte din Missel-ul sau din Ritualul romano-catolic ar putea egala, de exemplu, în simplitate și în naturalețe, în puterea de inspirație și în măreția expresiei, sublima rugăciune de mijlocire generală pentru toată Biserica, pentru sfințirea Darurilor? Care rugăciune din vreo Agendă protestantă ar putea atinge vreodată frumusețea inegalabilă a rugăciunii Sf. Efreem Sirul sau a Canonului celui Mare al Sf. Andrei, expresii neîntrecute ale rugăciunii de umilință și pocăință în vremea Postului Mare? Sau, care din searbădele cântări moderne ale sectanților de azi pot avea pretenția de a înlocui sublimele Catavasii de la Paști ale Sf. Ioan Damaschin, cele de la Crăciun ale lui Cosma de Maiuma, cele ale Întâmpinării Domnului sau atâtea alte compoziții ale celebrilor immografi bizantini care umplu astăzi Octoihul, Penticostarul, Triodul și Mineiele noastre? S-a născut oare melodul care să ne dea o cântare mai dulce și mai armonioasă decât Condacul de Crăciun al Sf. Roman Melodul, decât Troparul primelor Trei Denii din Săptămâna Patimilor, decât “Cămara Ta...” sau decât “Slavă...” a Laudelor de la Paști? În care alt rit liturgic vom afla o slujbă mai dramatică, mai duioasă și mai impresionantă decât rânduiala înmormântării după ritualul ortodox?”⁹.*

Vocația liturgică și immografică a limbii române

În istoria sa, Biserica Ortodoxă Română a fost proniată și cu altfel de daruri, specifice: o anume dulceață, unică a limbii române de a exprima poetic ceva și mai ales puterea creștinului de a simți, gândi și exprima poetic

credința, acel alecsandrinian *“românul e născut poet!”*. În ceea ce privește limba, pr. prof. univ. dr. N. Necula arată că limba română liturgică de astăzi este rezultatul unei îndelungi șlefuiți și maturizări, pornind de la limba autohtonilor, în care ar fi evanghelisit Sf. Andrei și de la străromâna veche până la limba română autentică. Mai mult, însăși limba română are vocație de limbă liturgică¹⁰. Această idee este foarte valoroasă și este argumentată de frumusețea poetică imnografică și de “facilele” atât de interesante. Expresii ca: *“Trecut-au umbra Legii și darul a venit, căci precum rugul nu a ars, fiind aprins, așa Fecioară ai născut și Fecioară ai rămas...”*¹¹, *“Arătat-u-s-au ale adâncului izvoare, umejunii neîmpărtășite și s-au descoperit mării celei învăluite, temelile prin vifor. Căci cu voia o ai certat pe dânsa și pe norodul cel ales l-ai mântuit...”*¹² sau *“Ca un mieluleț de un an, cununa cea binecuvântată de noi, Hristos, de voie pentru toți S-a jertfit, Paștile cele curățitoare; și iarăși din mormânt ne-a răsărit nouă, frumos, Soarele dreptății”*¹³, sunt într-adevăr, demne de toată admirația. Problema evoluției limbii române cu valențe de limbă liturgică, este altă natură decât își arogau odinioară slavona, latina, sau greaca statutului de limbă sacră¹⁴. Româna liturgică este o îmbinare genială, măiastră, providențială, de influențe și, paradoxal, are o decisivă particularitate: este totuși originală ca întreg și, prin urmare, ca expresivitate! Această forță a limbii române s-a impus de timpuriu în fața celorlalte limbi liturgice care s-au folosit la noi, dar condițiile social-politice-economice nu i-au favorizat deloc impunerea, dimpotrivă¹⁵.

Lată însă câteva mărturii de conștiință a acestei valori, scoase din diferite predoslovenii la lucrări de referință în istoria tiparului românesc:

- *“Nu boscorodiți, că vă bate pe voi Domnul...”* (Molitfelnic, Brașov, 1564)
- *“Am scris vouă cu tiparul fraților rumânilor să fie spre învățătură. Și vă rog ca frații mei să cetiți și bine să socotiți că veți vedea voi înșivă că e mărgăritarul și comoara ascunsă* (*“Tâlcul Evangheliilor”*, Brașov, 1564)
- *“...și cetiți și nu judecați mai înainte, că veți cu adevărat afla mare vistier sufletesc...”* (Palia de la Orăștie, 1582).
- *“Grădina încuiată și fântâna pecetluită, de dânsule de amândouă ce folosul-i?”* (Cazania lui Varlaam, Iași, 1643)

Sunt motive care îl determină pe Eminescu să arate, în ziarul “Timpul” din 10 octombrie 1881, că ***“Biserica au creat limba literară, au sfințit-o, au ridicat-o la rangul unei limbi hieratice și de stat”***¹⁶. Cu alte cuvinte, în limba română s-a creat, în timp, un stil specific alături de celelalte stiluri funcționale: ***stilul religios***. Tratatul de stilistică, de prozodie, de versificație, nu exclud deloc această idee, ci chiar notează și conțin elemente specifice stilului religios (bisericesc)¹⁷. Este adevărat, la ora actuală lipsește un tratat sistematic despre stilul bisericesc. Stilistii au încercat însă aflarea unor caracteristici morfologice stilului cărților de cult; acestea țin mai mult de natura tehnică a problemei, asupra căreia nu vom insista. Notăm însă câteva din aceste caracteristici: verbele sunt la începutul comunicării (*“lăudate-voi Doamne...”*), frecvența pronumelor personale, posesive, demonstrative, frecvența așezare a conjuncțiilor în poziții inițiale (*“și”*)

adversativ, “dar”, “iar”), prezența masivă a vocativului și a imperativului (“Doamne!”, “auzi-mă!”)¹⁸. Regăsim aceste specificități atât în imnografie, cât mai ales în literatura practică omiletică și catehetică și chiar în substilul bisericesc administrativ.

Salutară în existența și în rolul stilului bisericesc și al limbajului imnografic au fost coexistența și armonizarea arhaismelor cu regionalismele pe care le conservă și le promovează pentru culoarea pe care o dau textului, pentru aura ușor mistică pe care o creează, subliniind ideea de continuitate, de integrare, de păstrare a credinței, așa cum se cuvine să șadă ea în Cărțile Sfinte. Totodată, nu trebuie eludată deschiderea pe care Biserica a avut-o întotdeauna pentru înnoirea limbajului pentru actualizarea limbii, pentru a nu mai fi acuzată de limbaj depășit, retardat, criptic, ezoteric chiar, sau de vreo “*manie a arhaismului*”. Această poziție de permisivitate lexicală moderată, de sinteză lingvistică a imnografiei, este abordată în limba română de Biserica, încă din epoca lui Melchisedec Ștefănescu, care nota în predoslovenia “Oratorului” său: “*A sosit vremea ca progresul în cultura limbii să se aplice și în literatura bisericească înlăturând arhaismii neestetici și barbari*”. Pe de altă parte, tot el recomanda în “Proiectul de reviziune a limbii bisericești”, prezentat Sfântului Sinod în 1880, că “*trebuie multă moderațiune pentru a nu cădea în extremism cu privire la termenii vechi, cât mai ales la cei noi*”. Limba bisericească a păstrat deci parfumul limbii vechi, dar a fost mereu deschisă spre o iubire, căutând mereu cuvântul, expresia optimă. Multitudinea figurilor de stil, tehnicile de prozodie, disponibilitatea lexicală, corecta scriere sub raport gramatical și ortoepic au dat viață limbii românești imnografice, i-au creat chiar baza științifică și i-au sporit mereu valoarea. De aceea, Nichifor Crainic arăta că “*Imnografia au creat o teologie imnologică a frumuseții dumnezeiești*” și că “*stilul bizantin este concretizarea sublimă a dogmei ortodoxe*”¹⁹.

Imnografia autentică: simbioză inspirată între text și muzică

O ultimă problemă pe care vrem să o abordăm este legătura ontologică dintre textul imnografilor și linia melodică bizantină. “Potrivirea” melodiei cu textul, sincronizarea nuanțelor facilitează transmiterea mesajului și comunică bucurie, sau durere, sau patimă, sau “îndrăznire fără de osândă”, sau experiază frica și dragostea de Domnul.

În comparație cu psaltichia grecească, mult mai alambicată, mai greu de interpretat și de perceput, muzica psaltică românească a fost dintotdeauna mobilul pe care a călătorit în suflete imnografia. Structura liniei melodice, generatoare de liniște sufletească, ritmul cald, apropiat, nu foarte vulcanic, simetric, propoziționalizarea justă a frazelor muzicale (nu tererem-uri nesfârșite și inutile, sau asimetrii flagrante), lipsa exceselor de cromatisme, toate concură la punerea în valoare a operelor marilor imnografi²⁰. Cântarea devine « *acea suflare care, prin blândețea sa transcendentă, introduce cuvântul în inimile oamenilor. Cântarea bisericească transcende mintea omenească și dă “spre gustare” divinul prin cuvânt divin* »²¹. Aceasta este unitatea cuvânt-melodie în imnografia cântată în Biserica românească. Melodia singură nu se

concepe în Ortodoxie, cum nici

cuvântul singur nu ar putea sugera conținutul ideatic al textului. “*Doamne, strigat-am către Tine...*” pot spune în opt moduri. De exemplu, în glasul IV sau VIII – mai cu seninătate, în glasul V – elegiac, în glasul II sau VI – dureros. Textul este fundamentul imnografic, iar muzica este vestmântul. Transmiterea cu acuitate a mesajului ține de măiestria psaltului, de disponibilitățile vocale, de frazare și dicție. De aceea, în Ortodoxie, în general nu s-a folosit decât vocea omenească în a-L lăuda pe Dumnezeu. Numai vocea omenească poate căpăta demnitatea de a răspunde Cuvântului, așa arăta Clement Alexandrinul în “*Protreptic*”: “*Cuvântul lui Dumnezeu, disprețuind lira și chitara, instrumente fără suflet, a aranjat, prin Duhul, lumea noastră și în general acest microcosmos, omul, trup și suflet: el se servește de acest instrument cu mii de voci pentru a-L celebra pe Dumnezeu și El Însuși cântă în acord cu acest instrument omenească*”. Biserica Română nu a cultivat vedetismul psaltilor greci. În biserică tot poporul cântă, într-un cor, într-o dănțuire liturgică cu îngerii: “*Cântarea bisericească, executată cu măiestrie de cântăreți de profesie, ca și cea interpretată de corurile bisericești, apărute mai târziu în tradiția cultică a Bisericii noastre, nu exclud posibilitatea participării credincioșilor la cântarea bisericească... Prin cântarea în comun credincioșii se angajează viu și activ în misterul liturgic*”²². Iar când poporul cântă imnurile sfinților poeți ai Bisericii, după melodii autentic bisericești, psalmodierea capătă o certă valoare misionară, la un sfârșit de mileniu, când evlavia creștină este derutată de “făcături imnografice moderne”, încercări nereușite de poezie religioasă care întrețin și cultivă un creștinism pesimist, bazat pe păcat, suferință și întristare, fără ca să aibă bucuria învierii și a transfigurării omului și a firii înconjurătoare... Să ferim imnografia de infestările străine duhului ei²³ și să-i redescoperim frumusețea!

Note bibliografice

1. Mihail Diaconescu, *Prelegeri de estetica Ortodoxiei, vol. II: Ipostazele artei*, Ed. Porto-Franco, Galați, 1996, p. 44.
2. G. Erbiceanu, *Cântarea și imnografia în Biserica primară*, în “Biserica Ortodoxă Română” VII, nr. 1/1883, p. 34.
3. Ibidem, p. 36.
4. Vasile Krivoșein, *Textele simbolice în Biserica Ortodoxă* (studiu prezentat la Conferința de la Rhodos, 1961), apud G. Alexe, *Problema textelor simbolice în Biserica Ortodoxă*, în “Mitropolia Olteniei” XVII, nr. 9 – 10/1965, p. 843 – 855.
5. Julius Tyciak, *Die Liturgie als quelle ostlicher Frommigkeit*, Freiburg, 1937, apu., trad., arhim. Elie Mastroghianopoulos, *Nostalgia Ortodoxiei*, în “Mitropolia Banatului” XXV, nr. 46/1975, p. 163.
6. Karl Kirchhoff, *Der Christliche Osten, Regensburg*, 1939, apud ibidem p. 167.
7. Joseph Casper, *Die Weltverklärung in liturgischen Geist der Ostkirche*, 1937, M-rea Maria Laach, Germania, apud ibidem p. 170 – 171.
8. Louis Bouyer, *Les catoliques occidentales et la liturgie byzantine*, rev. “Dieu vivant” no. 21, Paris, 1952, apud ibidem, p. 173 – 174.
9. Pr. prof. dr. Ene Braniște, *Cultul BOR față de cultul celorlalte confesiuni creștine și al sectelor din țara noastră*, în “Studii teologice”, III, nr. 1 – 2/1951, p. 12.
10. Pr. prof.dr. Nicolae D. Necula, *Biserică și cult pe înțelesul tuturor*, Editura Europartner, București, 1997, p. 58 – 59. Vezi și lucrarea *Șapte dimineți cu părintele Stăniloae*, Ed. Anastasia, București, 1993, p. 173 – 174.

- continuare la pag. 49 -

Poezii

Iosif Remus Olariu
“Numai cu Dumnezeu”

Am primit la redacție un volum de gânduri - poezii al lui IOSIF REMUS OLARIU, intitulat “NUMAI CU DUMNEZEU”. Aflăm din volum că autorul s-a născut în comuna Fîrdea, județul Caraș – Severin, a urmat teologia între anii 1932-1936. După ce a fost hirotonisit preot, a slujit în parohia din Prisaca, comuna Zăguzeni, județul Caraș – Severin. Veteran de război, preotul IOSIF REMUS OLARIU a menținut flacăra credinței ortodoxe în rândul soldaților de pe front. Până la sfârșitul zilelor sale a păstorit pe credincioși cu dăruire, slujind pe Dumnezeu. A trecut la cele veșnice în data de 24 iulie 1998.

Cărticica este o plachetă de versuri inspirate de bucuria împărtășirii din lectura cărților duhovnicești și a slujirii la altar. De îngrijirea apariției cărții în veșminte de tipar s-a ocupat Editura LOTUS de la Craiova, dar cartea nu fost destinată vânzării, ci a fost publicată spre a fi dăruită.

Spicuim din prefața la ediția a doua cuvintele de pioasă recunoștință ale domnului profesor dr. Cornel Ungureanu, care l-a cunoscut pe autor și l-a admirat ca pe un adevărat “păstor care a știut să găsească discursul care să modeleze turma”.

Apreciam gestul de recunoștință al doamnei Irina Colibășanu din Craiova, care ne-a trimis volumul, în semn de omagiu adus memoriei părintelui său duhovnicesc, cel care a fost preotul IOSIF REMUS OLARIU și răspundim la rându-ne bucuria pentru care a fost destinată cartea.

Reproducem mai jos câteva din poeziile din acest volum.

OMUL

Omul, cât de măreț ar fi,
“ la moarte nu va lua nimic
nici nu se va pogori cu slava lui”
Ci se va lepăda, ca cel mai neînsemnat nimic.

Psalm 48.18

Omul, precum din pântecel maicii sale a ieșit,
Se va duce gol, așa cum a venit.
Și pentru munca lui nu va lua nici pic,
Căci nu poate lua în mâna lui nimic.

Eccl. 4.14

Noi când am venit, nimic n-am adus
Și plecând din lume, din ea, nimic n-avem de dus.
Gol, din pântecel mamei mele, gol am ieșit
Și gol mă voi întoarce în pământ, la sfârșit.

1. Timotei 6.7
Iov 1.21

Bunul “Dumnezeu este iubire” Îi cheamă pe toți creștinii spre îndumnezeire. În lumea lui Dumnezeu trăim și-acum Deși, prea mulți rătăcesc pe-al vrăjmașului drum.	<i>1 Ioan 4.8</i>	Toate faptele noastre cele rele, Tot pe noi ne vor osândi. Rău ne-am dezmiardat prin ele, Pe ascuns se fac. La întuneric vom fi.	<i>1.In. 1: 6</i>
Doamne, numai cu Tine vreau să fiu, ca bun credincios creștin și smeritul Tău fiu. Să Te cunoscă pe Tine - O, cât de minunat! Întreg pământul: singurul Dumnezeu adevărat.	<i>In. 17.3</i>	Și faptele nopastre cele bune E bine să le facem în ascuns. Așa e mai cu înțelepciune, Căci la bine, binele-i răspuns.	<i>1. Tim. 5.25</i>
Și pe Fiul Tău, precum e scris Pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis. Acesata e voia Tatălui Meu – a zis Iisus: Ca oricine vede pe Fiul și crede în El, să nu fie morții supus,	<i>Ioan 17.3</i> <i>Ioan 6.40</i>	Și nu trebuie stânga să știe Ce face a ta dreaptă, Când faci milostenie, Răspлата la Tatăl te așteaptă.	<i>Mat. 6.3</i>
Ci să aibă viață veșnică. Și la judecată nu va veni, Că din moarte, la viață mutat va fi. Unde e Dumnezeu e numai Sfântă Iubire Și sfântă fericire.	<i>In. 5.24</i>	“ Tatăl tău, Care vede în ascuns Îți va răsplăti ție” . Fapta ta la El a și ajuns Și neuitată are să fie!	<i>Mat. 6.4</i> <i>Lc. 14,14</i>
		Cu ușa-nchisă, în a ta cămară, . Te roagă în ascuns Tatălui Și viață lină, nu amară Vei avea prin harul Lui.	<i>Mat. 6.6</i>
<i>CU NOI ESTE DUMNEZEU</i>			
“ Cu noi este Dumnezeu”, cu noi, Înțelegeți neamuri și vă plecați” și voi. “Până la marginile pământului, “toți auziți, “Plecați-vă cei ce puternici” vă socotiți. “ Că de vă veți întări”, Iarăși și “iarăși biruiți veți fi”.	<i>Is. 8.9</i>	Și multe să nu cereți Căci Tatăl vostru cerește știe De care bine folos aveți Din dumnezeiasca Lui iconomie.	<i>Mat. 6.7</i>
“Și orice sfat veți sfătui, Domnul îl va risipi” “ Și cuvântul pe care o să-l grăiți Nu va rămâne întru voi, să nu vă amăgiți”. “ Căci cu noi este Domnul”, e cu noi Bine să înțelegeți voi.	<i>Is. 8.10</i>	Tatăl nostru, Atotputernic și Sfânt Să vie a Ta împărăție Și voia Ta să fie Precum în cer așa și pe pământ.	<i>Mat. 6.9-10</i> AMIN!

Pagină realizată de prof. Maria Gabor

Dumnezeu este iubire.
Dragostea dintâi

Virtutea “speranței” în istoria culturii și a credinței

PS Gurie GEORGIU

Omul: ființă orientată spre viitor. Omul este o făptură în tensiune, spre o *nelimitată realizare de sine*, decisiv orientat spre viitor, dar concomitent ființă limitată, “spirit finit”, întrucât corporeitatea îl circumscrie unei lumi finite. Existența umană se descoperă deci simultan ca “prizonierat în provizorietate” și “deschidere spre infinitate”. Omul este conștient că fundamentala sa aspirație spre o permanent superioară realizare de sine nu poate fi definitiv împlinită în orizontul prezentului, ea ne-reușind să coincidă niciodată cu existența lui concretă.

Pe de altă parte, această aspirație înăscută a omului se izbește frontal de *misterul morții*, mister ce se impune conștiinței umane ca amenințare permanentă și final inevitabil al destinului său. Ea îl provoacă pe om să-și pună în mod concret întrebarea ultimă asupra lui însuși și asupra viitorului său. În plus, realitatea speranței nu se epuizează în destinul individual al omului ci angajează destinul întregii umanități și al lumii.

Dialectic, natura în care trăiește este pentru om atât limita cât și șansa propriilor întreprinderi. Omul există în lume și este totuși și deasupra lumii, este în timp și totuși supra-temporal, este în istorie, și totuși deasupra ei, întrucât are conștiința continuității propriului “eu”, aflat într-o perpetuă devenire. O aspirație care-l face să perceapă orice rezultat concret al acțiunii lui în lume ca fiind nesatisfăcător, ca fiind o realizare doar parțială a lui însuși și care-l împinge spre o perpetuă depășire a oricărui obiectiv deja ajuns. Pe această structură constitutivă a ființei personale umane, se fundamentează tendința întregii umanități, de-a lungul istoriei, spre un progres perpetuu în stăpânirea lumii.

Speranța între utopie și eshatologie. Există în cultura occidentală două metafore sau imagini ale viitorului, radical opuse între ele: utopia și eshatologia. Utopia se prezintă ca o transpunere laicizată în realitățile imanente a credinței și a speranței în “Împărăția Cerurilor” aflată în atenția Sfintei Scripturi; “este o desacralizare, o pretenție îngâmfată a omului de auto-suficiență, pretenție conturată pe fundalul iluziei că “zeii”, divinul l-a abandonat. Nu este o simplă coincidență faptul că nu s-a încercat aplicarea în practică cu seriozitate a nici unei utopii mai înainte de Renaștere. Conștiința utopică răspunde la două tendințe adânc înrădăcinate în spiritul uman: curiozitatea pe care o naște viitorul și nevoia de a spera. Aceste exigențe impun “inventarea” unei imagini a viitorului, fără de care este imposibil omului să accepte prezentul cu opacitatea lui. De aici se impune valoarea decisivă a misiunii creștine într-un secol bântuit de ideologii.

Viitorul utopiei se relevă însă insuficient în fața negației radicale, consistând în *dubla moarte, aceea individuală și colectivă, ca neputință de a iubi*. Inconsistența utopiei stă în lipsa de fundament a conținutului ei obiectiv. Moartea personală și colectivă pune omul în fața unei alternative: sau să se închidă în viitorul palid al unui indefinit progres immanent, agățându-se de

existența care fuge în mod iremediabil, ne-reușind să pună bazele unui semnificat; sau să se deschidă posibilității viitorului absolut și transcendent, recunoscând statutul pe care-l are existența de “dar” care vine de la Cineva și deci care nu poate fi “cucerit”, ci doar primit.

În acest sens, speranța creștină pretinde o eliberare de o mentalitate îngâmfată exprimând o aspirație profundă a noastră ce transcende toate nevoile noastre imanente. Făgăduințele divine nu se identifică cu conținutul utopiilor sociale și politice care postulează și așteaptă un om nou și un pământ nou. Creștinismul are datoria să facă să germineze “stupoarea absolută” a omului în fața surprizei că Dumnezeu intră în istorie și în drama destinului uman, pentru că tocmai prin această “*minunată disponibilitate divină*” se vor împlini în istorie așteptările omului și va avea loc revelația misterului divin.

Eshatologia creștină distruge deci trufia oricărei utopii punându-se în raport critic cu diferitele proiecte istorice elaborate de acestea. Cine speră în Hristos nu se identifică niciodată cu vreo situație dobândită sau dobândibilă și refuză să se instaleze confortabil în istorie. În “cetățile” acestui pământ, precum în cele proiectate de utopiști, credinciosul autentic rămâne oricum un străin, pentru că viitorul spre care el tinde este un viitor transcendent la care se ajunge doar prin puterea lui Dumnezeu.

Dinamica “speranței” în istoria mântuirii. Asumând eshatologia ca criteriu ermeneutic fundamental, teologia contemporană a făcut din “speranță” categoria de interpretare globală a istoriei mântuirii, care nu mai este văzută ca fiind în primul rând ca comunicare a unui mesaj omului, ci ca *promisiunea unei realizări depline și definitive a omului și a lumii*. De aici derivă o re-interpretare într-o manieră prospectivă (de anticipare a viitorului) iar nu epifanică (de manifestare a divinului) a întregii revelații biblice.

Promisiunea divină vestește o realitate care nu este încă prezentă și evidențiază faptul că mântuirea lui Dumnezeu se realizează în mod progresiv. Din ceea ce deja s-a împlinit, speranța își trage dinamismul pentru a tinde spre un viitor încă ne-împlinit. Ea se fundamentează pe “memorie” și se traduce în termeni dinamici, pentru transformarea realității.

Dumnezeul făgăduințelor. Spre deosebire de alte popoare, Israel și-a trăit existența ca istorie deschisă viitorului. La originea lui nu este un eveniment mitic, ci unul istoric: exodul, ieșirea din robia egipteană. În acest eveniment poporul evreu l-a experimentat pe Dumnezeu ca pe un Dumnezeu al promisiunii și al speranței și s-a perceput pe sine însuși ca pe un popor pelerin în istorie.

Profetismul evoluează pe linia așteptării mesianice punând accent pe o profundă reînnoire interioară (Isaia 11,1-10). Profetii dezavuează pretenția lui Israel de a-și auto-construi propriul viitor. Învățătura lor este eshatologică, întrucât îl scot pe Israel din siguranța bazată pe anticele acțiuni mântuitoare divine, transferând, pe neprevăzute, fundamentul mântuirii într-o acțiune viitoare a lui Dumnezeu. În acest fel mântuirea se universalizează și se spiritualizează, dând promisiunii un orizont de așteptare ne mai marcat de limitele existenței, ci deschis spre noutatea unei vieți noi. Literatura iudaismului târziu, tinde chiar să de-istoricizeze promisiunea divină, făcând din istorie doar locul în care se dezvoltă, gradual, planul lui Dumnezeu, fixat întru început. Noutatea cea mai semnificativă ar sta în descoperirea faptului că întreaga umanitate este angajată în procesul eshatologic al istoriei umanității.

Învierea Mântuitorului, împlinirea promisiunilor și făgăduința unui nou viitor. Promisiunea divină este devenită realitate în Iisus Hristos: “făgăduința făcută părinților noștri, pe care Dumnezeu a împlinit-o, înviind pe Iisus pentru noi...” (Faptele Apostolilor 13, 32-33). Darul Duhului Sfânt este de fapt confirmarea promisiunii realizate (Fapte 1, 4-5). Certitudinea speranței creștine găsește astfel punctul de susținere definitiv, făcându-se concomitent *renunțare benevolă la orice ieftină siguranță umană immanentă și abandon complet și încrezător în misterul dragostei absolute a lui Dumnezeu*.

Învierea lui Hristos este o victorie a Lui

asupra morții, pentru noi și în numele

nostru, ca împlinire ireversibilă a promisiunii lui Dumnezeu și inaugurare a viitorului nu doar al umanității ci al întregii creații și a istoriei. “Îrumperea transcendențială a *eshatonului* în istorie determină criza finală a istoriei. În acest fel, *eshatonul* devine eternitate transcendențială, în mod echidistant situată de orice moment al istoriei”.

Prezența dinamică a Duhului Sfânt, care orientează umanitatea și întreaga existență spre împlinirea și maturizarea finală, pune creștinul într-o stare de tensiune și de așteptare. Pe de o parte, el știe că puterea creatoare a lui Dumnezeu devine comprehensibilă doar în lumina Crucii, deoarece se naște din totala anihilare a oricărei așteptări lumești sau “credințe” imanente. De aceea speranța creștină nu se teme de negativ: este o “speranță crucificată”, care se deschide învierii. Termenul ei de referință nu este posibilitatea dezamăgirii ci dezamăgirea efectivă: crucea lui Hristos. În acest sens devine speranță împotrivă oricărei speranțe (Evrei 11,1).

O teologie a speranței în nucleul ei cel mai profund este o teologie a crucii. Crucea lui Hristos este forma actualmente prezentă în împărăția lui Dumnezeu de pe pământ. Speranța născută din Cruce distinge credința creștină de superstiție și de incredulitate. Libertatea născută din cruce distinge credința creștină de optimismul vid și de groaza obtuză.

O spiritualitate a “speranței”. Speranța apare în mod clar ca una dintre atitudinile fundamentale ale omului biblic și drept urmare, una din structurile de bază ale spiritualității creștine. Există o coerență interioară și o unitate de excepție între virtuțile teologale în procesul dinamic al vieții duhovnicești. În existența creștină, “prioritatea” aparține credinței, dar “primatul” revine speranței. Fără cunoașterea lui Hristos - care se dobândește prin credință - speranța devine o utopie suspendată în aer. Dar la rândul ei, credința fără speranță decade, devenind seacă și moartă. Prin credință omul găsește cărarea adevăratei vieți, dar numai speranța îl poate menține fidel acestei cărări. De aceea credința în Hristos face ca speranța să devină certitudine: aceasta din urmă dă un orizont amplu credinței și o conduce în viață.

Credința și speranța nu pot fi juxtapuse, ca și cum credința s-ar referi la ceva deja realizat, iar speranța ar face referință la ceva ce privește în mod exclusiv viitorul. Atât prezentul cât și viitorul fundamentează credința și speranța în reciproca lor imanență. Credința amintește evenimentul învierii lui Hristos ca eveniment creator de viitor; speranța, la rândul ei, alimentează tensiunea spre viitor bazându-se pe realitatea deja împlinită. Speranța este deci o tensiune spre viitor.

Atitudinea fundamentală a omului în fața învierii lui Hristos nu poate fi alta decât cea de credință-speranță, adică de abandon curajos în brațele divine în virtutea fidelității divine deja demonstrate. Acest binom “credință-speranță” implică totodată o auto-donare totală a omului, lui Dumnezeu și semenilor, prin dragoste. Încrederea în Dumnezeu înseamnă dragoste, și ea se împlinește doar prin fapte. Speranța creștină nu este doar individuală, ci are o dimensiune comunitară, unind între ei pe creștini prin comuna lor relaționare cu Hristos (Efeseni 4,4-6; Coloseni 3,12-15). “Pentru a putea iubi este întotdeauna necesară speranța și certitudinea de viitor, întrucât dragostea privește la posibilitățile încă ne-realizate ale semenului, și de aceea îi acordă libertatea și creditul, recunoscându-i posibilitățile de viitor.”

Polarizarea existenței creștine în jurul virtuților teologice văzute în intrinseca lor unitate și interdependentă, evidențiază rolul speranței în spiritualitatea creștină și primatul ei indiscutabil în actuala fază istorică a mântuirii; ea este o stare permanentă și constitutivă a trăirii creștine, condiția pentru ca un credincios, intrând în dinamismul evenimentelor istorice, să privească în profunzime realitatea și să accepte riscul opțiunilor prezente cu o constantă tensiune spre viitor.

Speranța creștină și “misterium mortis”. Forța spirituală a speranței se relevă mai ales în fata enigmei fundamentale a vieții reprezentată de misterul morții. În spatele oricărei pretenții terestre absolute, stă scris: *memento mori*, ce pune ființa umană în fața unei alternative constrângătoare: sau absurdul, adică non-sensul vieții fiecărui individ și al istoriei întregi a umanității, sau invocarea aceluia absolut sens al vieții, pe care de unii singuri nu suntem

capabili să-l construim.

Timpul, durata omului ca spirit întrupat, îi relevă acestuia precaritatea sa ontologică, statutul lui de “ființă pentru moarte” (M. Heidegger); timpul îl constrânge pe om să se realizeze în acte repetate de manifestare a libertății sale, în relație cu semenii și cu lumea, făcându-l să devină conștient de faptul că în nici una din deciziile sale libere reușește să se actualizeze și să se exprime deplin și exhaustiv. Omul devine conștient că în adâncurile sale există ceva care transcende durata succesivă a timpului. Există o plenitudine supra-temporală la care el aspiră. Speranța creștină este acea putere care îl răscumpără pe om, răscumpără timpul, făcându-l să intre în dinamica vieții eterne deja începută pe pământ, și în tensiune spre realizarea ei definitivă.

Timpul și spațiul își păstrează pe mai departe ambivalența. Doar speranța dă omului capacitatea de a trăi tensiunea prezentului între riscul propriului faliment, incertitudinea în fața viitorului și încrederea în făgăduința divină. În acest sens ea este deja o acceptare anticipată și permanentă a morții, o abandonare a noastră în Dumnezeu, Cel care învie din morți. Astfel, viața finită este eternizată.

Speranța creștină deci, cunoaște itinerarul suferinței și al durerii, care aparțin în mod structural condiției umane. Totuși, speranța în depășirea morții îl eliberează pe creștin spre o existență opusă simplistei auto-afirmări a cărei final este moartea – și îl determină să existe pentru alții, și să transforme lumea. Astfel devine evidentă certitudinea viitorului: “*noi știm că am trecut din moarte la viață, pentru că ne iubim semenii*” (1 Ioan 3,14).

Angajarea în procesul de “eliberare” a omului și așteptarea viitorului promis de Dumnezeu. Omul trebuie să accepte riscul libertății, asumându-și propria responsabilitate istorică în orizontul dependenței transcendente de Dumnezeu. Speranța înseamnă acceptarea acestui risc, cu conștiința că acțiunea lui din lume nu va pieri, ci va trece la nouă viață. Prin acțiunea lui din lume, creștinul dispune natura la primirea harului mântuirii viitoare, pregătind și anticipând definitivă manifestare a slavei lui Dumnezeu în Iisus Hristos.

Privind la viitorul absolut, speranța relativizează, în perspectiva provizoriului, toate scopurile atinse de om în istorie, relevându-le dimensiunea pen-ultimă. Ea nu se poate declara satisfăcută de nici o “politică”, ci călătorește tot înainte în căutarea noului și a superiorului, într-o condiție permanentă de “exod” spre împlinirea viitoare a făgăduinței. De aceea ea asumă o atitudine critică, vigilentă, în fața ambivalenței progresului, dar în același timp, acceptă cu încredere așteptările și aspirațiile umane orientându-le spre nou și spre ultim și sublimându-le.

Vocația creștină este o vocație spre o iubire creativă ce trebuie trăită și experimentată în mod concret în interiorul realității istorico-sociale astfel cum ea se prezintă. Ea alimentează în om simțul contemplației și al gratitudinii pentru ceea ce deja a primit. Conștiința rugătoare este în așteptare și știe că ceea ce așteaptă nu-i poate veni de la ea înseși ci de la Dumnezeu. “Putem să ne apropiem de Dumnezeu doar dacă, dincolo de toate problemele noastre, lăsăm în noi spațiu liber pentru ceea ce voința Lui are de “ne-prevăzut” în privința noastră, dacă toate programele, previziunile și calculele noastre știm să le suspendăm în funcție de planul lui mareț care știe ceea ce este mai bine mântuirii lumii. Doar în această disponibilitate perpetuă de supunere în toate, creștinul poate revendica și împlini practic noțiunea de “dragoste”, pentru viața și acțiunea sa.

A trăi “sub domnia” lui Dumnezeu, manifestată în învierea lui Hristos înseamnă a trăi ca oscilatori pe punctul de plecare. De aceea Hristos inaugurează timpul misiunii. Speranța devine o atitudine activă, nutrită de curaj și de tăria inimii, care alimentează rezistența în suferință și tensiunea în luptă. Astfel creștinul este chemat să trăiască angajarea sa în lume, nu pentru ca el să rămână ceea ce el este, ci pentru ca să transforme și să devină ceea ce îi este promis că va deveni.

**Biserica, neamul
și lumea.**

Politica regimului comunist împotriva Bisericii Ortodoxe Române.

Decretul de Stat 410 din anul 1959 (3) Surcel Răzvan

Absolvent în anul 1999 al Facultății de Teologie Ortodoxă din Arad

Decretul nr. 410

**privind completarea Decretului nr. 177 din 4 august 1948,
pentru regimul general al cultelor religioase.**

(Publicat în Buletinul Oficial al M.A.N. a R.P.R. nr. 28 din 19 noiembrie 1959)

Prezidiul M.A.N. a R.P.R. decretează:

Art. 1: - Decretul nr. 177 din 4 august 1948, pentru regimul general al cultelor religioase se modifică după cum urmează:

După art. 7 se introduce art. 7¹ având următorul cuprins:

“Art. 7¹ – monahismul poate funcționa numai în mănăstiri autorizate ale cultelor legal recunoscute. Autorizarea de funcționare a mănăstirilor se dă de către Departamentul Cultelor.

Absolvenții școlilor de pregătire a clerului pot intra în monahism la orice vârstă dacă au satisfăcut serviciul militar.

Alte persoane pot fi admise în monahism numai dacă au împlinit vârsta de 55 ani, bărbații și de 50 ani, femeile, dacă renunță la salariu sau la pensie de la Stat, dacă nu sunt căsătorite și dacă nu au obligații deja stabilite pe baza Codului Familiei.

În cazurile când exercitarea cultului o reclamă, Departamentul Cultelor va putea autoriza pe unii monahi să ocupe funcții bisericești și să primească salariul cuvenit.

Dispozițiile de mai sus se aplică și mănăstirilor și monahilor existenți”¹

Decretul de Stat nr. 410 din anul 1959.

Considerații generale

*“Și veți fi urâți de toți pentru numele Meu;
iar cel ce va răbda până în sfârșit,
acela se va mântui.”*

(Matei 10, 22)

Mănăstirile, laboratoare ale Duhului Sfânt au păstrat dintotdeauna nealterată învățătura Bisericii Ortodoxe. În aceste sfinte lăcașuri care au ca zid smerenia și acoperiș rugăciunea, se păstrează cele mai limpezi izvoare de spiritualitate și istorie a unei națiuni. “Mănăstirile au arătat cu prisosință ce pot să facă în întreaga istorie a Bisericii. Tot ceea ce are Biserica este rodul ostenețelor călugăriei: arta bisericească, imnografia, iconografia... Biserica a acordat monahismului și cinstea ca toți conducătorii bisericești, ierarhii, să fie monahi.”²

Mănăstirile au avut un rol definitoriu în finalizarea și impunerea poporului român ca națiune. Ele au fost primele focare care au zămislit cultura românească. Ele au servit drept adăpost atât norodului cât și capetelor încoronate în vremurile tulburate de istorie. Am putea spune că mănăstirile au fost și sunt apa vie a poporului român de-a lungul furtunilor istoriei care l-au călcat.

“Monahismul reprezintă aspirația Ortodoxiei... de aceea Ortodoxie fără monahism, fără concretizarea unei astfel de aspirații în monahism, nu se poate concepe. Î.P.S. Voastră (Patriarhul Iustinian Marina n.n.) ați definit mănăstirile ca <<cetăți de pe munții credinței noastre>>. Dezvoltând această definiție, am putea spune că monahii, ca viețuitori ai acestor cetăți, sunt cei ce și-au ales să trăiască pe munții credinței, mai aproape de Dumnezeu.”³

În vremurile grele pentru Biserică, când comunismul a încercat să o zdrobească, *“dintre Întâistătătorii Bisericii Ortodoxe Române din anii 1948-1989, cu certitudine se poate afirma că Patriarhul Iustinian a fost cel care a căutat să apere Monahismul de măsurile luate de autoritățile ateiste comuniste împotriva acestuia.”⁴*

Pentru a apăra mănăstirile de pericolul distrugerii comuniste, patriarhul Iustinian a început un proces de înnoire a vieții monahale atât pe plan spiritual cât și pe plan cultural. În acest sens, a înființat în anul 1949 două seminarii monahale pentru călugărițe la mănăstirile Horezu și Văratec, mutat apoi la mănăstirea Agapia și un seminar pentru călugări la mănăstirea Neamțu. “Este pentru prima dată în istoria monahismului ortodox când ființează seminarii teologice speciale pentru călugărițe, și aceasta datorită Prea Fericitului Patriarh, care a înțeles că și monahiile au dreptul la cultură ca și monahii.”⁵

Pentru ca obștile monahale să fie și mai unite în fața dușmanului, prin hotărârea din 5 octombrie 1950, Sfântul Sinod a dispus ca în toate mănăstirile din cuprinsul Patriarhiei române să se instituie sistemul chinovitic, de obște.⁶

Din dorința de a demonstra statului că monahii și monahiile nu sunt trântori într-o societate în care noțiunea “muncă” era la mare cinste, patriarhul Iustinian a înființat în anul 1959 două școli de meserii pentru călugări și călugărițe: la Schitul Maicilor și al mănăstirea Plumbuita. Aceste școli de meserie aveau secții de: pictură, sculptură, turnarea metalului, prepararea tămâiei și a smirnei, tâmplărie, prepararea și turnarea cerii, vopsitorie pentru firele textile. Absolvenții acestor școli se întorceau la mănăstirile lor de metanie, unde deveneau profesori

acele mănăstiri.⁷

În anul 1955 au fost organizate un număr de 16 cooperative cu 13 secții în alte mănăstiri și 53 ateliere mănăstirești. În anul 1956 în eparhii au fost organizate un număr de 20 cooperative cu 17 secții și 46 ateliere mănăstirești.⁸

Tot din inițiativa patriarhului Iustinian s-a urmărit ridicarea nivelului cultural al călugărilor și călugărițelor care nu aveau pregătirea celor 7 clase elementare.⁹ “S-a lucrat cu stăruință și în anul 1952 la ridicarea nivelului cultural și spiritual al celor aproape 6000 de călugări și călugărițe din Biserica Ortodoxă Română și la organizarea muncii în mănăstiri, în așa fel ca să folosească și obștilor mănăstirești și intereselor Statului... Din datele primite, rezultă că un număr de circa 700 de călugări și călugărițe au frecventat aceste cursuri, prezentându-se la examene în condițiuni destul de mulțumitoare.”¹⁰

În anul 1958 existau deja în mănăstiri 56 de școli monahale, în care profesorii au fost recrutați din absolvenții de seminar. Aceste școli monahale înființate în mănăstirile mari, au fost frecventate de tot personalul monahal până la vârsta de 40 de ani.¹¹

Regulamentul pentru organizarea și funcționarea mănăstirilor prevedea obligativitatea frecventării de către personalul monahal al școlilor monahale și meșteșugărești. Pentru tunderea în monahism era necesar: absolvirea școlilor monahale cu durată de 3 ani, după programa specială întocmită de Sfântul Sinod, cu 2 ore zilnic pentru obiectivele religioase și cel puțin 6 ore zilnic, în ateliere. Numai absolvenții acestor școli pot fi tunși în monahism.¹² Pentru absolvirea școlilor monahale, necesita certificatul de calificare meșteșugărească într-o meserie însoțită în atelierele mănăstirii. Și acest certificat era solicitat pentru tunderea în monahism.¹³

Noile reglementări cu privire la intrarea în monahism au fost făcute publice chiar de către patriarhul Iustinian, inițiatorul lor. *“De acum înainte, atât prin noile măsuri luate prin Ministerul Învățământului Public, cât și potrivit Statutului de organizare a Bisericii noastre... am oprit tunderea în monahism a celor ce nu prezintă certificat de absolvire a 7 clase și certificat de absolvire a Seminarului monahal, precum și certificat în cunoașterea unei mănăstiri învățate într-unul din atelierele mănăstirii. Pe baza acestor documente se poate obține primirea în sânul mănăstirii și tunderea în monahism.”*¹⁴

Condiții de intrare în monahism: absolvirea a 7 clase elementare, absolvirea a 3 clase de școală monahală sau a seminarului monahal, obținerea unui certificat de calificare într-o meserie, “erau rezultatul presiunii noului regim comunist din România”¹⁵ căruia Biserica în frunte cu patriarhul trebuia să-i țină piept.

Perioada anilor 1949-1959 a constituit înflorirea de excepție a monahismului românesc. *“Cu mulți ani înainte de Revoluția din decembrie 1989, revigorarea monahismului a început în unele mănăstiri, mai întâi datorită conducătorilor spirituali și administrativi, cu duhovnici și în al doilea rând chiriarhilor locului, din prețuire față de monahism. Au dus o așa diplomatie față de organele politice locale, încât acestea, tacit, au aprobat revigorarea și repopularea mănăstirilor.”*¹⁶

Numărul mănăstirilor și al schiturilor precum și cel al călugărilor și călugărițelor din Patriarhia română era destul de îmbucurător având în vedere vremurile grele în care trebuia să-și ducă existența. Până la Decretul de Stat cu numărul de înregistrare 410 din 1959, numărul de călugări și călugărițe varia între 7500 și 6000. După aplicarea Decretului 410 numărul lor a scăzut simțitor.

În anul 1953, la deschiderea cursurilor Seminarului monahal de la mănăstirea

Horezu, patriarhul Iustinian afirma următoarele: *“Biserica are aproape 7000 de călugări și călugărițe. Biserica are cele mai mari mănăstiri din lumea Bisericii creștine. Ea stă în fruntea tuturor Bisericilor creștine din lume, în ceea ce privește marile mănăstiri de călugărițe: Mănăstirea Agapia numără 560 de viețuitoare, iar Mănăstirea Văratec 480. De aceea Biserica noastră a înțeles datoria pe care o are de a îngriji acest mare număr de călugărițe împărțându-le lumina Sfintei Scripturi.”*¹⁷

La celebrarea celor 70 de ani de autocefalie Bisericii Ortodoxe Române care s-a desfășurat în anul 1955, într-o dare de seamă se preciza că *“ea are astăzi un număr de 14 milioane de credincioși în hotarele țării, cu 12 mii de preoți, dintre care majoritatea cu studii superioare; peste 10 mii de biserici și peste 200 de mănăstiri și schituri cu peste 7000 de călugări și călugărițe; Școli de cântăreți bisericești, Seminarii teologice, Seminarii monahale și 2 Institute teologice de grad universitar pentru pregătirea clerului.”*¹⁸

Dintr-o dare de seamă asupra activității sectorului administrației patriarhale pe anul 1956, aflăm consemnat că *“în cuprinsul Patriarhiei Române funcționează un număr de 191 mănăstiri și schituri dintre care 120 mănăstiri de călugări și 71 de călugărițe cu un total de 6011 viețuitori din care 1299 monahi, 2726 monahii, 395 frați și 1591 surori.”*¹⁹

Conform statisticilor efectuate în ianuarie 1958 și publicate în Buletinul oficial al Bisericii, Patriarhia română avea un număr de 197 mănăstiri și schituri din care 164 de așezăminte monahale aveau viață de obște iar 33 mănăstiri și schituri de maici aveau viață idioritmică.²⁰ Iar în anul 1987 o broșură editată de Consiliul Consultativ al Cultelor preciza existența a 103 așezăminte monahale ortodoxe. Prin urmare, 94 de mănăstiri și schituri au fost desființate după anul 1959.²¹

Monahismul ortodox a fost *“fără nici o îndoială, ținta preferată de distrugere de către autoritățile comuniste din România, de când au luat puterea și până la sfârșitul anului 1989.”*²²

Comuniștii nu puteau vedea cu ochi buni înflorirea și dezvoltarea monahismului românesc care pulsa viață și vigoare în Biserică. Am putea spune că fărâmițarea monahismului românesc a fost lovitura de grație dată Bisericii Ortodoxe Române, *“când comuniștii au lovit în ultimul bastion al ei de existență.”*²³

În luna noiembrie 1959, Statul a emis un Decret cu numărul 410 care printr-o serie de prevederi a golit mănăstirile de viețuitori și a pornit o persecuție aspră asupra monahismului. Prin acest decret, Biserica românilor a fost supusă unui genocid, unui masacru spiritual fără precedent în istoria ei. Puterea politică a urmărit să distrugă puterea spirituală a Bisericii române.

*“Faimosul decret... de la sfârșitul anilor '50 a fost o reacție întârziată la rezistența care se înfiripase la un moment dat în mănăstiri fiind legat direct de ofensiva Bisericii Ortodoxe, prin faptul că se depopulau mănăstirile, printr-o măsură administrativă fără precedent, în legislația mondială, samavolnică și bineînțeles anticanonică... Această a fost prima lovitură dată Bisericii vii, Bisericii lui Hristos prin păstorii ei, sub domnia apocaliptică a lui Gheorghiu-Dej și a acoliților săi.”*²⁴

Rapoartele securității consemnau că *“în mănăstirile ortodoxe sunt adunate un mare număr de elemente legionare”* sau provenite din *“aparatul de represiune burghezo-moșieresc”*, ce desfășoară o activitate subversivă sub diferite forme împotriva regimului

din România. În acest sens, Alexandru Drăghici, ministru de interne și ilustru torționar, atrăgea atenția Guvernului că *“mănăstirile a căror putere crescuse nepermis de mult, deveniseră loc de adăpost al elementelor dușmănoase, ca legionari, țărâniști, foști exploataitori, militari deblocați, foști polițiști, refugiați.”*²⁵

Într-un raport al Securității din 28 mai 1959 găsim amănunte despre atitudinea și politica pe care o ducea patriarhul Iustinian Marina față de noile măsuri represive luate de Guvern împotriva Bisericii. *“În ultima vreme, patriarhul Iustinian Marina se manifestă tot mai alarmant în legătură cu unele evenimente ce au loc în cadrul Bisericii Ortodoxe. Toate acestea el le explică printr-o campanie de persecuție a Bisericii Ortodoxe dusă de autoritățile de stat... de pe această poziție patriarhul Iustinian Marina acționează împotriva unor măsuri luate de conducerea de stat, încercând să contracareze aceste măsuri. Concludentă este și poziția sa față de excluderea din mănăstire a mai multor categorii de călugări. Într-o discuție cu mai mulți clerici, patriarhul a afirmat deschis că el nu va aplica dispozițiunile departamentelor cultelor cu privire la această problemă, pentru că acestea nu ar fi în conformitate cu hotărârea Sinodului. El susține că în Sinod s-a hotărât să fie scoși numai acei călugări care nu corespund din punct de vedere al disciplinei interioare a fiecărei mănăstiri, iar scoaterea acestora să fie hotărâtă de stareții și exarhii respectivi.*

*Iustinian Marina a convocat pe toți stareții din eparhia Bucureștiului cu care a întocmit lista de călugări ce trebuie scoși din mănăstiri, analizând situația lor conform aceluiași criteriu, neluând în considerație listele date de Departamentul Cultelor.”*²⁶

Pentru a ofili viața monahală din mănăstiri, Alexandru Drăghici a adus în fața Guvernului propuneri care mai apoi s-au concretizat. Astfel, trebuiau să fie scoși din cinul monahal foștii legionari, deținuții politici, cu interzicerea de a mai purta uniforma monahicească, desființarea seminariilor monahale, interzicerea categorică a călugărilor și călugărițelor de a frecventa cursurile Institutelor teologice, se interzicea înființarea de noi mănăstiri și schituri, propunându-se în schimb închiderea mănăstirilor și schiturilor ce au fost înființate după 23 august 1944, fiind deservite de preoți de mir. Pentru că numărul locașurilor monahale era considerat prea mare, s-a dispus reducerea lor la jumătate din numărul total. În vederea realizării acestui proiect au fost desființate și mănăstirile ce se aflau în sate sau în apropierea lor. Clădirile aferente ale mănăstirilor urmau să fie destinate maternităților, spitalelor, cluburilor, caselor de odihnă și școlilor. Iar terenurile și tot inventarul agricol al fostelor mănăstiri urma să intre în custodia C.A.P.-urilor. De asemenea, se interzicea intrarea în mănăstiri a persoanelor sub 50 de ani, totuși cei care îndeplineau condițiile impuse de lege pentru a intra în mănăstire trebuiau să aibă avizul împuterniciților regionali pentru culte.²⁷

Toate aceste diabolice propuneri s-au transformat în lanțuri care au strâns cu putere trupul sensibil al monahismului românesc. Pentru a acționa sub o oarecare acoperire, Departamentul Cultelor a cerut membrilor Sinodului să facă unele modificări în Regulamentul de organizare și funcționare a mănăstirilor prin care să fie eliminați din mănăstiri cei ce nu aveau 7 clase elementare sau a căror “prezență în mănăstire era contrară regulamentului” și să fie închise mănăstirile și schiturile “găsite necorespunzătoare pentru monahism” ori “schimbarea destinației acestora.”²⁸

Totuși, articolul 103 din Regulamentul de organizare a vieții monahale votat la 3 iulie 1959 de către Sfântul Sinod demonstrează într-o oarecare măsură rodul presiunilor

successive ale Statului asupra Sinodului de a modifica Regulamentul. *“Călugării excluși din monahism, care refuză a dezbrăca haina monahală, precum și pretenișii călugări, (așa-ziii frați, ipodiaconi, misionari, etc.) vor fi identificați de către organele bisericești și semnați de autoritățile statului, cu cererea de a li se aplica dispozițiunile legilor penale în vigoare”*.²⁹

Datorită faptului că patriarhul Iustinian s-a împotrivit fățiș măsurilor statului de distrugere a mănăstirilor, securiștii au consemnat că *“intenția patriarhului este de a arunca toată răspunderea măsurilor luate în privința mănăstirilor asupra autorităților de stat și asupra lui Iustin Moiesescu, în timp ce acreditează, în mod sistematic, în rândul clerului, zvonul că el este împotriva acestor măsuri și că luptă pentru înlăturarea lor”*.³⁰

A fost consemnat de Securitate ca un act de nesupunere din partea patriarhului, faptul că acesta, fără a cere avizul Departamentului Cultelor, a aprobat unui grup de diplomați austrieci și englezi să viziteze mănăstirile ortodoxe în Moldova tocmai într-un moment în care frământările interne ale mănăstirilor datorate noilor reforme restrictive, puteau fi cunoscute de către acești diplomați străini și duse peste hotare.³¹

Departamentul Cultelor, neavând încredere în membrii Sinodului Bisericii Ortodoxe, a cerut sprijinul Securității în vederea furnizării celor mai amănunțite date despre mănăstirile și schiturile din țară, începând de la așezarea geografică și până la viața internă a acestora. De asemenea s-a apelat și la ajutorul Miliției, prin furnizarea de date în ceea ce privește evidența populației.

Așadar, strânsa și minuțioasa colaborare dintre Departamentul Cultelor și Ministerul Afacerilor Interne a avut ca rezultat elaborarea Decretului de Stat 410 din 1959.³²

Aplicarea prevederilor decretului 410 a produs o tulburare de neînchipuit în rândul călugărilor și călugărițelor. Atunci, au fost scoși din mănăstiri nevinovații monahi și monahii, singura lor “vină” era aceea că-L iubeau din tot sufletul pe Hristos și-și doreau să-și închine de tineri viața Împăratului inimilor. Durerea și lacrimile care au cutremurat și îndoliat Biserica Ortodoxă Română nu cunosc pereche în istoria ei. Poate că acest decret de prigoană și-ar putea găsi corespondentul în secolul VII când, prin mișcarea iconoclastă ce cuprinse Biserica răsăritului, au fost prigoniți și monahii.

Referitor la aplicarea Decretului 410 și a urmărilor sale, iată ce informații îi aducea la cunoștință Alexandru Drăghici, tovarășului Emil Bodnăraș: *“ca urmare a apariției Decretului 410/1959, care reglementează regimul mănăstirilor aparținând cultelor religioase din R.P. Română, în rândul călugărilor și călugărițelor din mănăstirile ortodoxe s-au manifestat două curente distincte: unii care vor să părăsească mănăstirile de bunăvoie, înțelegând just prevederile decretului, iar o altă categorie care se opune ieșirii lor din mănăstiri, aceștia fiind și cei care lansează zvonuri dușmănoase împotriva prevederilor decretului*.

*Astfel, mulți călugări și călugărițe de pe raza regiunilor Iași, Bacău, Suceava și Craiova, regiuni cu cele mai multe mănăstiri, au părăsit mănăstirile imediat după apariția decretului, stabilindu-se pe la părinții sau rudele lor... Există însă o serie de călugări și îndeosebi călugărițe, care nu înțeleg să se supună legii, refuzând să plece din mănăstiri. Aceștia au o serie de manifestări dușmănoase, lansează unele zvonuri tendențioase, urmărind să creeze o stare de spirit nefavorabilă aplicării decretului. Printre aceștia au fost semnați o serie de stareți și starețe de mănăstiri.”*³³

Spre exemplu, părintele Gherasim Cristea, stareț al mănăstirii Căldărușani a rupt cererile călugărilor care vroiau să plece în viața civilă. Monahia Serafima Scurtu de la mănăstirea Văratec a afirmat că scoaterea lor din mănăstiri se datorează mitropolitului Moldovei, Iustin Moisescu, pe care l-a poreclit “*câinele roșu*”. Iar patriarhul Iustinian Marina a dat în judecată Guvernul român pentru astfel de probleme.

În mediile monahale era atunci mai vie ca oricând speranța că printr-o conjunctură politică internațională, România va fi eliberată de tirania comunismului. În acest sens circulau prin mănăstiri diferite zvonuri. Spre exemplu, părintele Constantin Rădulescu-Gherasie, de la mănăstirea Cernica spunea că Decretul 410/1959 urma să nu se mai aplice pentru că problema monahismului românesc a ajuns subiect de discuție la O.N.U. Sau maica Eufrosina Vasiliu de la mănăstirea Agapia credea că situația se va schimba fiindcă în Rusia se va întâmpla o catastrofă nucleară.³⁴

Din nefericire au fost “*stareți, exarhi și chiriarihi care au căutat să execute orbește Decretul 410/1959, golind astfel mănăstirile.*”³⁵ Un exemplu nefericit a fost cazul lui Adrian Hrițcu “*care a smuls personal – atunci când era exarh al mănăstirilor Moldovei – călugărițele din ungherele și podurile în care se ascuseseră. Se spune chiar că la mănăstirea Agapia, a rupt brațele a două maici în timp ce le împingea din pod în casă; apoi, le-a așezat în rând, două câte două, și le-a alungat din mănăstire cu lovituri de bici.*”³⁶

Pe de altă parte, “*zelul cu care principala forță de represiune (Securitatea n.n.) s-a angajat în această operațiune de curățire a mediului duhovnicesc s-a lovit de opoziția unor clerici din B.O.R., care <<întreprindeau diferite manevre pentru împiedicarea și sabotarea măsurilor luate de către stat, pe de-o parte, iar pe altă parte, manifestau rezistență și tărăgănare în aplicarea totală și la timp a programului preconizat.>>.*”³⁷

Mișcarea tacită de rezistență împotriva Decretului 410/1959 începută de ierarhi a continuat și în mediile monahale. Securitatea care era infiltrată peste tot, a aflat de adunările secrete ale călugărilor scoși din mănăstiri, organizate de monahii de la Sihăstria și care îndemnau la curaj și rezistență. Securitatea a aflat și de o poezie-manifest “*Suspînul unei mănăstiri*”, alcătuită de un poet anonim și care era răspândită printre călugării moldoveni. Conținutul poeziei îndemna la opoziție față de articolele Decretului.³⁸

Patriarhul Iustinian Marina, prin nuanțări și interpretări date Decretului 410/1959, a încercat să stopeze numărul mare de călugări și călugărițe ce urmau să părăsească mănăstirile. Patriarhul a propus ca, pe lângă cei ce au la bază seminariile și institutele teologice, să fie considerați cu pregătire și să rămână în mănăstiri și absolvenții seminariilor monahale de grad elementar, indiferent de vârstă. Propunea ca să rămână în mănăstiri personalul tânăr care avea rude în cadrul obștii, bătrâni ce necesitau îngrijiri permanente. Patriarhul a sugerat ca monahiile proprietare a unui imobil în cadrul mănăstiri, vizate să părăsească mănăstirea, să rămână pe loc. Propunea, în continuare ca mănăstirile ce au fost vizitate de persoane din străinătate să nu fie închise pentru a nu se altera imaginea României comuniste în Occident.

Statul n-a ținut cont de nici una din sugestiile patriarhului Justinian care urmărea apărarea călugărilor și călugărițelor.³⁹

“*Fără a se ajunge la confruntări violente, mișcarea de opunere era una subterană, de rezistență pasivă. Dar ea stârnea îngrijorarea autorităților tocmai prin faptul că membrii acestei categorii se bucurau de un mare prestigiu moral și ofereau un puternic*

exemplu. Mulți slujitori ai Bisericii au plătit cu propria lor libertate actele de împotrivire săvârșite."⁴⁰

Așadar, numărul călugărilor și călugărițelor a scăzut drastic de la 6014 cât erau la 1 ianuarie 1959, la 1456 în urma aplicării decretului. De asemenea și numărul mănăstirilor a scăzut simțitor. În urma Decretului s-au desființat 62 de mănăstiri ortodoxe, față de 224 câte ființau la 1 ianuarie 1959. Singura eparhie neafectată a fost cea de la Galați. Cea mai lovită a fost cea de la Iași cu 25 de mănăstiri desființate prin Decret.⁴¹

Înainte chiar de apariția Decretului 410, isihia mănăstirilor a fost tulburată de vizitele autorităților comuniste care anchetau la nesfârșit pe tinerii monahi și monahii asupra motivelor ce i-a determinat să intre în monahism. Călugării și călugărițele au fost terorizați psihic prin aceste anchete interminabile. Teama și groaza lor creștea când, pe lângă oamenii Securității venea și episcopul locului ce rea obligat să asiste la anchete umilitoare asupra tinerilor din obște. *"De îndată ce își fac apariția mașinile activiștilor de partid, maicile intră în panică: unele fug și se ascund în păduri, celelalte tremură în așteptarea interogatoriilor cărora vor fi supuse. Ne există nimeni care să la încurajeze.*"⁴²

În acea perioadă de persecuție religioasă îndreptată în special asupra călugărilor și călugărițelor, numărul pustnicilor ce continuau o veche tradiție în monahismul românesc, a fost mic. Unii dintre ei, neștiuți de autoritățile comuniste și-au dus viața sihăstrească chiar în incinta mănăstirii lor, cum a fost cazul mănăstirii Agapia din Deal unde viețuiau în jur de 30 de pustnici.⁴³

Puținii viețuitori rămași după pârjolul decretului, din pricina muncii excesive pe care erau nevoiți să o facă, nu mai puteau avea un program sănătos de rugăciune. În aceste condiții *"în mod spontan apar mici sihăstria ascunse în pădure, cunoscute doar de maica stareță, de duhovnic, unde trăiesc 1-2 călugărițe într-o rugăciune continuă, ceea ce restabilește oarecum echilibrul. Astfel, în ciuda regimului, care este departe de a favoriza Biserica și monahismul, o viață în credință vie se scurge, subterană dar adevărată, uneori vizibilă, pe acest pământ românesc stropit de sângele atâtor martiri.*"⁴⁴

În anul 1959 au fost închise cele 3 Seminarii monahale din România: de la mănăstirea Neamț pentru călugări și cele de la mănăstirea Hurez și Agapia pentru călugărițe.

Tot după acest an a fost interzis accesul monahilor și monahiilor la Învățămintul teologic superior. Abia în ultimii ani ai dictaturii comuniste au putut să frecventeze câțiva călugări cursurile celor două Institute Teologice de atunci, de la București și Sibiu și aceasta cu mari dificultăți fiindcă stăteau în mod clandestin în cele două orașe neacordându-li-se vize necesare din partea autorităților de resort.⁴⁵

O bună parte dintre călugări și călugărițe au fost obligați să pribegescă în lume. Mănăstirile și schiturile au rămas pustii, li s-au găsit diferite întrebunțări: au fost transformate în grajduri, în crescătorii de păsări, în azile pentru bătrâni și copii handicapați. Așa s-a întâmplat, spre exemplu cu mănăstirea Dervent care după anul 1959 a servit drept I.A.S. Au dispărut documentele în care au fost înregistrate minunile ce s-au petrecut aici. Cu toate acestea, credincioșii cu frică de Dumnezeu continuau clandestin, pelerinajul la Sfintele Cruci. După anul 1989, prin grija părintelui Elefterie fost viețuitor al acestei mănăstiri, a repus în drepturi depline lăcașul lui Dumnezeu.⁴⁶

Sub pretextul colectivizării, în anul 1959 mănăstirea Piteșteanu unică în Bărăgan a fost desființată. Terorizați psihic, maltratați, călugării au plecat în lume. În chiliile Sfântul

locaș a fost instalată ferma agricolă a C.A.P.-ului Balciu. Apoi, de teama inundațiilor și cutremurelor, ferma a fost mutată din mănăstire. În anul 1990 când s-a pornit lucrările de revigorare a acestui așezământ, mănăstirea era o ruină.⁴⁷

Mănăstirea Agafton din județul Botoșani număra 300 de maici în anul 1960 când a fost desființată abuziv. În anul următor, în chiliile maicilor a fost adus un cămin de bătrâni de la "Casa Sofian" din Botoșani. Parțial în anul 1991 maicile au putut reveni la mănăstirea Agafton. Durerea lor a continuat și în anul 1993 fiindcă chiliile lor nu au fost încă eliberate de pacienții căminului de bătrâni.⁴⁸

Schitul de peștera lalomiței, din ordinul autorităților comuniste de la Târgoviște, în anul 1961 a devenit tabără pentru muncitorii forestieri. Din neglijența acestora, schitul și chiliile au ars, ceea ce a determinat pe aceleași autorități să deschidă un restaurant chiar în incinta respectivului așezământ monahal.⁴⁹

Așadar, prin Decretul 410 din anul 1959, monahismul românesc "această redută spirituală multiseclară, focar de istorie și cultură, deopotrivă religioasă și laică, a primit o grea lovitură care ținea de fapt demolarea ei. Nenumăratele schituri și mănăstiri au devenit <<obiective turistice>> în care nu se mai oficiau slujbe, monahii și monahiile reduși la număr pe criterii samavolnice, au fost împrăștiați în viața civilă, urmăriți și arestați pentru cele mai elementare exteriorizări ale sentimentelor și convingerilor lor <<mistice, dușmănoase clasei muncitoare>>"⁵⁰

Nu se cunoaște cu exactitate câte mănăstiri au fost închise, câți călugări și călugărițe au fost alungați sau încarcerați. Între anii 1958-1963 mai mult de 2000 de viețuitori au fost expulzați din mănăstiri, dintre care mai mult de jumătate au fost aruncați în lanțuri.⁵¹

Patriarhul Iustinian Marina, aflat în anul 1966 în Anglia făcea o interesantă remarcă cu privire la situația monahismului românesc: "*monahismul a jucat un rol foarte important în istoria creștinismului. Ele au fost adevărate oaze de trăire și de desăvârșire duhovnicească. Mănăstirile mai însemnate au fost și sunt și astăzi locuri de pelerinaj dintre cele mai căutate și apreciate... În țara noastră, unde avem peste 2500 de călugări și călugărițe, mănăstirile au fost organizate după regula orientală ortodoxă, în forma ce li s-a dat îndeosebi de către Sfântul Vasile cel Mare.*"⁵²

În ținutul Moldovei care odinioară pulsa de spiritualitatea ortodoxă, după pârjolul Decretului mănăstirile "*renovate în cea mai mare parte, ele capătă din ce în ce mai mult caracter de muzeu pentru îmbucurarea turiștilor din toată lumea, uimiți de comorile de artă ce li se înfățișează aici. Numărul monahilor a scăzut considerabil, mai cu seamă de la opreliștile din 1959. Au rămas îndeosebi bătrânii și infirmii.*"⁵³

O statistică întocmită cu aproximație, arată numărul de viețuitori rămași în unele din mănăstirile moldovenești după Decretul din 1959. Astfel: la mănăstirea Agapia (dintr-un total de 600 de maici) au rămas circa 240, la mănăstirea Văratec (din 500 de călugărițe) au rămas circa 250, la Agapia din Deal au rămas 30 de pustnice, mănăstirea Neamț împreună cu schiturile dependente Vovidenia, Pocrov și Icoana însuma circa 90 de viețuitori, la mănăstirea Sihăstria existau aproximativ 40-50 de monahi, la mănăstirea Secu erau 20-25 de călugări, mănăstirea Sihla număra aproximativ 5 călugări, la mănăstirea Râșca erau 3-4, schitul Bucium adăpostea aproximativ 3 monahi, mănăstirea Sucevița avea 20 de maici, mănăstirea Dragomirna și Vatra Moldoviței însumau câte 8 călugărițe fiecare. Multe mănăstiri și schituri au devenit parohii așa cum s-au întâmplat cu mănăstirile Dură, Voroneț, Humor, Galata; Porbota, Golia și

alte. ⁵⁴

În arhiepiscopia Iașilor din 50 de mănăstiri, 36 au fost desființate iar din cele 14 rămase, 11 au fost de călugări iar 3 de călugărițe. În episcopia Romanului și Hușilor din 16 mănăstiri cu un număr de 400 de viețuitori, după anul 1959 nu a mai funcționat nici o așezare monahală. ⁵⁵

Aflat într-o vizită în Orientul Îndepărtat, în anul 1969, patriarhul Iustinian a făcut următoarea remarcă cu privire la situația Bisericii Ortodoxe Române: *“Iar locașurile de închinăciune slujite de peste 9000 de preoți și aproape 2500 de călugări și călugărițe sunt frecventate de credincioși în fiecare duminică și sărbătoare.”* ⁵⁶

În anul 1982 în episcopia Aradului existau trei mănăstiri: Hodoș-Bodrog cu 8 călugări, Prislop cu 18 maici și Arad-Gai cu 17 călugărițe. Iar pe cuprinsul Arhiepiscopiei Timișoarei au existat trei schituri cu 5 călugări și 17 călugărițe. ⁵⁷

Conform monografiilor eparhiilor Bisericii Ortodoxe Române, între anii 1979-1982 situația monahismului era următoarea: existau 69 de mănăstiri, 23 de schituri, 3 metoace și 9 capele cu 712 călugări și 2272 călugărițe. Așadar Patriarhia română avea în acel timp un total de 104 așezăminte monahale cu 2984 de viețuitori și viețuitoare. ⁵⁸

Interesant este faptul că în 1986 oficialitățile comuniste realizează un recensământ al călugărilor și călugărițelor despre care nici o publicație a Bisericii Ortodoxe Române nu îi era permis să pomenească. În schimb presa franceză ortodoxă din ianuarie 1987 a comentat evenimentul spunând că “Nu se cunoaște scopul pentru care trebuie să fie efectuat acest recensământ, însă fiecare își amintește că tot așa începuse în 1959 alungarea miilor de călugări și călugărițe din mănăstiri și readucerea lor forțată la starea de mirean.” ⁵⁹

După anii '70 prigoana împotriva monahismului românesc își pierde din intensitate. *“Până prin anii '70 nu s-au mai făcut intrări în monahism, decât pe ascuns.”* ⁶⁰ Dacă în anul 1972 în Patriarhia română existau 114 mănăstiri cu 2068 de viețuitori, după acest an se cunoaște o ușoară ameliorare, numărul așezărilor monahale s-au ridicat la 130 cu un total de 2702 de călugări și călugărițe în anul 1987. ⁶¹

După anul 1989 valabilitatea Decretului 410 care vreme de 30 de ani a constrâns dezvoltarea monahismului românesc, a devenit nulă, s-a topit odată cu un regim ateu, nedorit de poporul român dar care i-a fost impus. Așadar, în anul 1992 numărul mănăstirilor s-a ridicat la 157 cu un total de 3774 de viețuitori dintre care 1027 călugări și 2747 călugărițe. ⁶² În anul următor, numărul mănăstirilor era de 192 dintre care 111 mănăstiri de monahi și 81 de monahii, numărul schiturilor era de 75, al metoacelor de 12, iar al paracliselor de 47. Toate au însumat 326 de așezăminte cu un număr de 5179 de viețuitori. ⁶³

După secularizarea averilor mănăstirești din anul 1863, în urma unui recensământ efectuat în anul 1885 din cele 48 de mănăstiri care mai rămăseseră în funcțiune 30 erau de călugări cu 935 de viețuitori, iar 18 mănăstiri erau de maici cu un număr de 1773. Apoi, în anul 1925 statisticile arătau că în Patriarhia română existau un număr de 102 mănăstiri de călugări cu 2140 de viețuitori și un număr de 367 mănăstiri de călugărițe cu 3457 de viețuitoare; deci la acea vreme existau 139 de mănăstiri cu un efectiv de 5597 de viețuitori. ⁶⁴ Iar la sfârșitul anului 1996, în România existau 402 așezăminte monahale cu un total de 6504 viețuitori, dintre care: 2414 călugări și 4090 călugărițe. ⁶⁵

După cum am arătat, Biserica Ortodoxă Română în frunte cu patriarhul Iustinian

Marina a încercat prin toate mijloacele să protejeze viața monahală de ura și răzbunarea comuniștilor. Aceștia, după modelul sovietic, au dorit să distrugă Biserica, căreia, la fiecare ședință de partid îi era atribuit *“caracterul milenar de instituție reacționară”*.⁶⁶ Iar prin tortionarea monahismului românesc, comuniștii credeau că vor învinge Biserica, o vor putea îngenunchea pentru totdeauna. Istoria a arătat că *“cu toate uriașele resurse mobilizate în această acțiune, cu toate suferințele individuale pe care ea le-a provocat slujitorilor credinței strămoșești, credem că putem vorbi fără teamă de a greși de eșecul operației desfășurate și în acest plan de Securitate.”*⁶⁷

Prin asemenea planuri efectiv diabolice, închegate parcă la sugestia diavolului, comuniștii urmăreau să îndepărteze pe oameni de Dumnezeu, de izvorul vieții celei adevărate și să-i ducă la stadiul de simple ființe biologice născute din întâmplare și care se întorc în vidul din care au venit. Iar *“dacă oamenii se îndepărtează de Dumnezeu, se îndepărtează și unii de alții, nu se mai văd ca prieteni, ci ca dușmani. Pentru ca să repari, aceste lucruri trebuie făcut drumul invers. Pentru ca să refaci relații între oamenii, trebuie să-i apropii mai întâi de Dumnezeu... Să ne apropiem de Dumnezeu înseamnă să ne apropiem de izvorul vieții.”*⁶⁸

Personal, cred că nimeni nu poate să cuprindă în cuvinte disperarea, durerea ce a lovit sufletele călugărilor și călugărițelor scoși fără motiv din mănăstiri, dezlipiți cu brutalitate de la pieptul lui Hristos și aruncați, conform Decretului criminal 410, în vâltoarea lumii în care mulți s-au pierdut. Nu erau pregătiți să dea piept cu societatea comunistă care a promovat numai nonvalori. De aceea, au fost cazuri când unii monahi s-au sinucis, alții și-au întemeiat familii căutând astfel să-și stingă focul durerii. E pur și simplu groaznic să ne gândim doar, la ce ruptură sufletească, la ce zbucium interior trebuie să fi avut acei prizoniți.

Cuvintele următoare, de rugăciune, mi se par a fi modul cel mai potrivit de a încheia acest capitol: *“Cântarea noastră cea cu umilință auzind-o, ia aminte la smerita noastră rugăciune, Născătoare de Dumnezeu Fecioară, că pe tine te rugăm: Nu trece cu vederea glasul robilor Tăi. La Tine năzuim în năpaste, în mahniri și în necazurile noastre înaintea Ta stând, cu lacrimi ne rugăm și cântăm: Aliluia!”* (Acatistul Acoperământului Maicii Domnului)

NOTE

¹ *** , *Colecții de legi, Decrete, Hotărâri și Dispoziții*, - 1 noiembrie – 31 decembrie 1959, Editura Științifică, București, 1960, p. 13.

² Interviu cu părintele Petroniu Tănase în rev. “Vestitorul Ortodoxiei”, an V, nr. 104, 1 noiembrie, 1993, p. 3.

³ *Prima serie de absolvenți dată de Seminarul Monahal dela Mănăstirea Neamțu*, în rev. “Biserica Ortodoxă Română”, an LXIX (1951), nr. 3-6, p. 342.

⁴ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 97.

⁵ În rev. “Biserica Ortodoxă Română”, an LXXVI, 1958, nr. 5-6, p. 420.

⁶ *Dare de seamă generală asupra mersului treburilor bisericești pe anul 1950*, în rev. “Biserica Ortodoxă Română”, an LXIX, 1951, nr. 3-6, p. 492.

⁷ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 38 *apud* P. Iustinian, *Cuvântare rostită în ziua de 31 mai 1959, la*

inaugurarea lucrărilor de la Mănăstirea Plumbuita, în “Apostolat social”, București, 1958, vol. VI, pp. 410-411.

⁸ *Dare de seamă asupra activității sectorului administrației patriarhale pe anul 1956*, în rev. “Biserica Ortodoxă Română”, an LXXV, 1957, nr. 6-7, p. 575.

⁹ *Prima serie...*, p. 492.

¹⁰ *Dare de seamă a sectorului studii și învățământ asupra activității pe anul 1952*, în rev. “Biserica Ortodoxă Română”, an LXXI, 1953, nr. 7-8, p. 743.

¹¹ În rev. “Biserica Ortodoxă Română”, an LXXVI, 1958, nr. 5-6, p. 400.

¹² *Regulamentul pentru organizarea și funcționarea administrativă și disciplinară a mănăstirilor*, în rev. “Biserica Ortodoxă Română”, an LXXI, 1953, nr. 4, p. 394.

¹³ *Ibidem.*, p. 420.

¹⁴ Iustinian Marina, *Cuvânt la deschiderea*

cursurilor la Seminarul Monahal de la Mănăstirea Văratec, în "Apostolat social", Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1949, vol I, pp. 178-179.

¹⁵ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 36.

¹⁶ Arhim. Ioasaf Popa, *Vocația monahală și conținutul voturilor călugărești*, în rev. "Vestitorul Ortodoxiei", an VI, nr. 110, 15 februarie, 1994, p. 3.

¹⁷ *La Seminarile monahale – La Mănăstirea Hurezu*, în rev. "Biserica Ortodoxă Română", an LXXI, 1953, nr. 9-10, p. 967.

¹⁸ Pr. N. Șerbănescu, *Solemnitatea comemorării a 70 de ani de autocefalie a Bisericii Ortodoxe Române*, în rev. "Biserica Ortodoxă Română", an LXXIII, 1955, nr. 11-12, p. 1016.

¹⁹ Pr. Gh. Soare, *Lucrările Adunării Naționale Bisericești*, în rev. "Biserica Ortodoxă Română", an LXXV, 1957, nr. 6-7, p. 575.

²⁰ În rev. "Biserica Ortodoxă Română", an LXXVI, 1958, nr. 5, p. 522.

²¹ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 84.

²² *Ibidem.*, p. 8.

²³ *Ibidem.*, p. 9.

²⁴ Boris Buzilă, Radu Ciuceanu, *op. cit.*, p. 5.

²⁵ Constantin Aioanei, Cr. Troncotă, *Contra armatei negre a călugărilor și călugărițelor*, în "Vestitorul Ortodoxiei", an VIII, nr. 159-160, iulie 1996, p. 2.

²⁶ Constantin Aioanei, Cr. Troncotă, *op. cit.*, în rev. "Magazin Istoric", serie nouă, an XXX, 1996, nr. 2, p. 17.

²⁷ Idem., *op. cit.*, în rev. "Vestitorul Ortodoxiei", an VIII, nr. 159-160, p. 2,

²⁸ *Ibidem.*

²⁹ *Regulament pentru organizarea vieții monahale*, în rev. "Biserica Ortodoxă Română", an LXXVIII, 1960, nr. 1-2, p. 183.

³⁰ Constantin Aioanei, Cr. Troncotă, *op. cit.*, în rev. "Magazin istoric", p. 18.

³¹ *Ibidem.*

³² Idem. *Op. cit.*, în "Vestitorul Ortodoxiei", p. 2.

³³ C. Aioanei, Cr. Troncotă, *op. cit.*, în rev. "Magazin istoric", p. 18.

³⁴ *Ibidem.*

³⁵ Arhum. Ioasaf Popa, *op. cit.*, p. 3.

³⁶ Sergiu Grossu, *op. cit.*, p. 224 *apud* *Aspecte ale aservirii Bisericii Ortodoxe din România puterii comuniste*, în rev. "Catacombes", nr. 79, octombrie, 1979.

³⁷ C. Aioanei, Cr. Troncotă, *op. cit.*, în rev. "Magazin istoric", p. 20.

³⁸ *Ibidem.*

³⁹ *Ibidem.*, p. 21.

⁴⁰ Idem. *Op. cit.*, în rev. "Vestitorul Ortodoxiei", p. 2.

⁴¹ Ioan Dură, *op. cit.*, p. 87.

⁴² Sergiu Grossu, *op. cit.* p. 226.

⁴³ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 7.

⁴⁴ Sergiu Grossu, *op. cit.*, p. 225.

⁴⁵ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 80.

⁴⁶ Dumitru Manolache, *op. cit.*, p. 7.

⁴⁷ Adrian Bucurescu, *Mănăstirea Piteșteanu*, în "România Liberă", nr. 714, 8-9 august 1992, p. 6.

⁴⁸ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 60.

⁴⁹ *Ibidem.*, p. 72 *apud* emisiunea "Lumea creștină" din 17 iunie 1993, a postului de radio "România Liberă".

⁵⁰ "Vestitorul Ortodoxiei", an VIII, nr. 151, februarie, 1996, p. 2.

⁵¹ Sergiu Grossu, *op. cit.*, p. 229.

⁵² *Vizita Prea Fericitului Părinte Iustinian în Anglia*, în rev. "Biserica Ortodoxă Română", an LXXXIV, 1966, nr. 7-8, p. 671.

⁵³ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 40 *apud* Prof. Paul Miron, Ioan Cușa, în "Prodromus", Foaie de gând și apropiere creștină, nr. 5, ianuarie, 1966.

⁵⁴ *Ibidem.*, p. 33.

⁵⁵ *Ibidem.*, p. 37.

⁵⁶ *Călătoria Prea Fericitului Iustinian în Africa și în Orientul Îndepărtat*, în rev. "Biserica Ortodoxă Română", an LXXXVII, 1969, nr. 1-2, p. 44.

⁵⁷ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 21.

⁵⁸ *Ibidem.*, p. 49.

⁵⁹ *Ibidem.*, p. 85.

⁶⁰ Borie Buzilă, Radu Ciuceanu, *op. cit.*, p. 2.

⁶¹ Pr. Ioan Dură, *op. cit.*, p. 34.

⁶² *Biserica Ortodoxă Română în date*, în rev. "Vestitorul Ortodoxiei Românești", an IV, nr. 64, 15-31 ianuarie 1992, p. 5.

⁶³ Idem., în rev. "Vestitorul Ortodoxiei", an V, nr. 86, 31 ianuarie 1993, p. 5.

⁶⁴ Idem., în rev. "Vestitorul Ortodoxiei", an VII, nr. 143, octombrie 1995, p. 5.

⁶⁵ Idem., în rev. "Vestitorul Ortodoxiei", an IX, nr. 174, 15-29 februarie, 1997, p. 4.

⁶⁶ Sergiu Grossu, *op. cit.*, p. 226.

⁶⁷ Constantin Aioanei, Cr. Troncotă, *op. cit.*, în rev. "Magazin istoric", p. 21.

⁶⁸ Pr. Petroniu Tănase, *op. cit.*, p. 3.

Vestimentația femeilor creștine

P.S. Gherasim Pruteanu

Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților

Fiecare creștin ortodox are datoria de a-și cunoaște cât mai bine credința și de a se feri de păcat, pentru a dobândi mântuirea. Din nefericire, mulți creștini nu cunosc ce este păcat, ca să se păzească să nu păcătuiască. Un păcat care este foarte ușor de făcut, în special de femei, este și acesta, că femeile poartă haine bărbătești. Sigur că unii cititori și în special femeile, se vor mira când vor afla că e păcat că se îmbracă bărbătește.

Chiar din primele capitole ale Vechiului Testament, Dumnezeu le-a făcut primilor oameni îmbrăcăminte de piele, după ce-au greșit: *“Apoi, a făcut Dumnezeu lui Adam și femeii lui, îmbrăcăminte de piele și i-a îmbrăcat”* (Facere 3, 21). Deci, prima grijă a lui Dumnezeu a fost să îmbrace oamenii. Nu se precizează cum să fie îmbrăcați bărbatul și femeia. Aceasta se va găsi consemnat mai târziu în Deuteronom: *“Femeia să nu poarte veșminte bărbătești, nici bărbatul să nu îmbrace haine femeiești, că tot cel ce face acestea este urâciune înaintea lui Dumnezeu”* (Deuteronom 22, 5). Canonul 62 al Sinodului al VI – lea a hotărât ca *“nici un bărbat să nu îmbrace haină femeiască, nici femeile să nu îmbrace cele cuvenite bărbaților... Deci cei ce în viitor vor încerca să facă ceva din cele menționate mai sus, aceștia, de vor fi clerici, să se caterisească, iar de vor fi laici, să se afurisească”* (Pidalion – București 1933, pag. 266). Canonul este destul de grav pentru că se merge până la caterisire și afurisire, iar în practică, vedem că majoritatea femeilor tinere sunt îmbrăcate bărbătește.

Aș dori să precizez că acest obicei nu s-a introdus la noi decât după ce deal doilea război mondial. Dacă ar fi încercat o femeie să se îmbrace bărbătește înainte de cel de-al doilea război mondial, acea persoană ar fi fost detestată public. Astăzi vedem că nu mai este ceva curios, ci este la modă ca femeile să se îmbrace bărbătește.

Faptul că aceasta constituie un păcat, datoria noastră este de a arăta adevărul și totodată a recomanda tuturor a se feri, pe cât posibil învățături Mântuitorului Hristos, care zice: *“Dacă n-aș fi venit și nu v-aș fi spus, păcat n-ați avea...”* (Ioan 15, 22).

Ceea ce este și mai rău este că unele femei vin și la biserică îmbrăcate bărbătește și nu numai atât, ci și când se mărturisesc și se împărtășesc. Sigur, cele mai multe dintre ele fac aceasta din neștiință, dar tot păcat este, chiar dacă-i canonisit mai ușor. Spre lauda unor credincioase, sunt biserici unde femeile nu îndrăznesc să intre descoperite și, cu atât mai mult, îmbrăcate bărbătește.

Nădăjduiesc că cele arătate mai sus vor fi înțelese corect și, în acest fel, se vor împuțina și păcatele fără voie, din neștiință.

*Târgul de carte si revistă religioasă
„Sibiu 2001” ASCOR*

Tinerii și cartea în fața provocărilor contemporane

Zamfir Camelia

Anul III - Teologie-Română

Dincolo de temeri și iluzii, trăim străini și singuri în mijlocul unei lumi pline de senzațional și banal, de sublim și trivial. Robi ai tentațiilor, ne lăsăm mereu angrenați într-un joc perfid al aparențelor, căci ce altceva sunt toate aceste provocări ale zilei de azi, dar poate mult mai puțin inofensive decât cele de mâine. În goana după informații ne lăsăm amăgiți de aceste clone imperfecte care ne dau iluzia că tot ceea ce experimentăm e cu mult mai valoros decât lectura unei cărți, devenită astăzi pentru unii subiect tabu. Întrebarea care se pune e în ce măsură, totuși, internetul, distracțiile de tot soiul sau multe astfel de tentații pot fi considerate provocări pentru tinerii de azi. Experimentându-le realizăm oare o sincronizare cu starea actuală a lucrurilor? Neglijându-le riscăm oare să ne închidem în propria carapace, să devenim „oameni în cochilia proprie” ca personajele cehoviene? Un lucru e cert însă: există provocări ale lumii contemporane care ne transpun într-o realitate mai puțin fascinantă decât cea pe care ne-o propune lumea cărților dar în mod cert mai senzațională.

Problema cea mai importantă e aceea a măsurii în care putem noi înșine să rezistăm în fața unor astfel de provocări. O realitate greu de contestat e, în plus, aceea că tinerii prin deschiderea către nou (care favorizează mutații esențiale în planul creației în genere, de exemplu) sunt mult mai ușor tentați de provocările contemporane, decât de fascinația cărții.

Fiecare epocă și fiecare generație a avut propriile *provocări*. Pe de o parte ele ar putea fi considerate pseudo-tentații în măsura în care

sunt percepute ca mijloace auxiliare de îmbogățire a experienței personale. Pe de altă parte ele devin provocări în măsura în care, experiindu-le, ne cantonăm doar în realitatea pe care ne-o propun. Condiții sine qua non ale sincronizării cu ceilalți, ele nu sunt decât instrumente perfide ale îndepărtării de lectură.

Fiecare epocă și fiecare generație a fost captivată de miracolul cărții. Cea mai interesantă problemă contemporană ar putea fi, din această perspectivă preocuparea de a percepe cartea drept una dintre provocări. Prin noutate și diversificare cartea a fost prin ea însăși o atracție continuă. Tinerii au început însă să o considere doar simplu depozit de cunoștințe transmis din generație în generație, dar fără de care, spun unii, dezvoltarea societății și-ar putea urma cursul normal.

Binomul tinerii–cartea s-a constituit astfel în antinomie clară cu sintagma “provocări contemporane”. Sufocați de cotidian nu ne mai lăsăm amăgiți de dulcea „ispită a lecturii” (N. Steinhardt). Într-o societate în care se editează mult și pentru toate domeniile, vârstele și gusturile cititorilor, cartea rămâne în parte necitită. Să fie oare lipsă a mediatizării, să fie oare vina mass-mediei, să fie oare vorba de indiferență și de cantonare doar pe direcția supraviețuirii biologice, riscând să devenim astfel “cadavre” din punct de vedere al formației culturale și intelectuale? Trăim în prezent, fără nici o curiozitate față de experiențele trecute sau/și viitoare ale umanității. În fuga după propria împlinire uităm de omul cărții din noi înșine, care moare încet de dorul lecturii. Cartea este însă, prin ea însăși, o provocare.

Târgul Național de Carte și Revistă Religioasă

ediția a II-a, Sibiu, 3-7 oct. 2001

Organizat de ASCOR - Sibiu și SCRIPTUS - Sibiu, acest târg a prilejuit atât expunerea de cărți, icoane, casete și reviste religioase, cât și conferințe, mese rotunde, audieri de muzică religioasă, concursuri, vizite la muzee și lansări de carte, dar mai ales a oferit ocazia ca editorii (participanți în număr de 40) să se cunoască mai bine între ei (dar și cu difuzorii) și să stabilească relații de colaborare.

Au fost invitați: PS Visarion Rășinăreanu, preoți, profesori, elevi, studenți, oficialități locale. Vineri, 5 oct. 2001, a avut loc masa rotundă cu tema “*Tinerețe, ideal, Biserică - împliniri și contradicții în conștiința contemporanilor*”. De asemenea, în perioada târgului s-a vizitat, un loc din Rășinari (donat de săteni) unde studenții ortodocși și-au unit eforturile pentru a construi o mănăstire și un Centru al Tineretului Creștin. Să le ajute Dumnezeu.

În această rubrică se dezbate:

1. probleme deosebite privind **sfârșitul (Ω)**: sfârșitul lumii, moartea și sufletul după moarte;
2. probleme prioritare privind **mântuirea sufletului**:

- **mijloacele de mântuire** (Biserica și Sfintele Taine, Sfânta Scriptură, postul și rugăciunea neîncetată, iubirea și jertfa creștină, părintele duhovnic, etc.) și

- **pedicile din calea mântuirii** omului ca persoană și ca neam.

Subiectele Ω rămân deschise. Așteptăm completări și de la cititori.

Biserica Mileniului 3

(2)

Viitorul ortodox al României

Dialog cu Arhim. Ioan Larion Neagoe

Stareț al Mănăstirii Sihăstria Rarău

Rugul Aprins și Mișcarea Legionară - două mișcări ortodoxe românești

- Prea Cuvioase Părinte, vă rugăm să ne spuneți ceva despre părintele Daniil Tudor, căruia i-ați fost ucenic și care a întemeiat Rugul Aprins.

- Ieroschimonahul Daniil era un om cu totul deosebit. Un boier, un fiu de boieri, cu o activitate culturală neîntâlnită în timpul acela și care a făcut renunțări totale la viața aceasta, și s-a dedicat credinței. Un colos religios pentru biserica noastră și pentru națiunea noastră românească. Nu avea în mintea lui decât numai pe Dumnezeu. Nu se gândea nici la politică, nici la viața socială, nicăieri. Permanent se ocupa cu *rugăciunea*, permanent *scria*, permanent *citea*. De câte ori te duceai la el noaptea, și la unu, și la două, și la patru, era treaz, avea trezvia aceasta duhovnicească, știa tot ce se întâmplă în mănăstire. A făcut *Acatistul Rugului Aprins*, care este o bogăție moral-religioasă și față de alt acatist, e de o spiritualitate supremă și de o frumusețe deosebită, este un acatist cu adevărat spiritual care e închinat Maicii Domnului și aduce mult folos celor care îl citesc. Daniil Tudor era în mănăstire ca un „papă”, lumea-l cinstea în chip deosebit. Era un om care cu-

adevărat ca Sf. Ioan Botezătorul, nu cruța cu cuvântul pe nimeni, îl îndrepta și propovăduia adevărul. Mergea la București, avea 50 de studenți pe care îi școlariza din punct de vedere religios, învățându-i *rugăciunea lui Iisus*. Asta pe timpul lui Ceaușescu, când era lumea aplecată numai și numai spre ateism și spre comunism, învăța credința adevărată.

- *De ce a fost arestat?*

- Pentru că era un luptător neînvins împotriva ateismului. Trimitea Comitetul Central la mânăstire fel de fel de oameni școlarizați special pentru ca să-l contrazică în privința aceea.

- *Și el îi critica*

- Nu numai că-i critica, îi și convingea! Întâi și-ntâi îi lua și din punct de vedere social, moral și religios, după aceea, spiritual. Cântau ca mieii! Mergeau de-și făceau cruce în fața icoanei Maicii Domnului Făcătoare de Minuni, sărutau icoana, când ajungeau la poartă mai făceau câteva cruci, se-nchinau și după aceea plecau. Când or fi văzut comuniștii că nu au om care să-l poată combată și contrazice, au făcut ce-au făcut ca să-l aresteze, să-l excludă din activitatea moral-religioasă a bisericii. (știți că statul comunist conducea în acea vreme și Biserica, impunea pur și simplu, s-a-nvățat cu toți ierarhii, cu toți preoții, cu toată lumea). Obștea o dirija spiritual complet. La biserică era prezent permanent, mâncarea lui o știa numai Dumnezeu (sâmbăta și duminica mânca și el la masă, odată-n zi, în rest nu-l vedea nimeni mâncând). După fiecare masă, pe lângă cuvântul care se citea la masă, mai citea și câte un cuvânt duhovnicesc pentru consolidarea vieții moral-religioase și a credinței în general. Noi eram pe atunci începători și ne făcea pentru prima dată cunoscută viața pustnicilor și a cuvioșilor și a mucenicilor care s-ai jertfit pentru Iisus Hristos.

- *În perioada aceea existau, pe de o parte, Rugul Aprins, și tot cam pe atunci au fost și Legionarii, tot o mișcare creștină. Dar pentru ziua de astăzi, ce mișcare ne-ar fi mai utilă? S-ar putea reînnoi Rugul Aprins?*

- S-ar putea și-ar trebui.

- *Și mișcarea legionară? Și ea încearcă astăzi să reînvie...*

- Eu prea puțin cunosc legionarii. Am avut om care a făcut pușcărie pentru asta. Dar știu că pe vremea aceea, legionarii au fost niște oameni deosebiți, luptători pentru țară și pentru credință. Nu le cunosc dogmele, dar erau oameni morali. În Rugul Aprins, socotesc eu, este ceva cu totul deosebit și spiritual.

- *Pur spiritual!*

- Da. Spiritul este mai presus, deoarece spiritul conduce materia, nu invers, cum spuneau comuniștii, prin Karl Marx care nu era cu mintea întregă. Normal că Rugul Aprins trebuie să fie factor conducător al Bisericii. Oamenii trebuie să fie religioși, să fie supuși lui Dumnezeu. Numai Patriarhul și Sinodul pot conduce lumea spre mântuire.

- *Rugul Aprins trebuie să fie în primul rând Sfântul Sinod.*

- Toți ierarhii trebuie „să facă parte” din Rugul Aprins.

- *Toată Biserica ar trebui să fie Rugul Aprins.*

- Toți creștinii să fie aprinși ca un rug, pentru Iisus Hristos și Maica Domnului, care este călăuzitoarea și izbăvitoarea noastră, a tuturor.
- *Atunci, Rugul Aprins a fost înființat de niște elite intelectuale. Astăzi, intelectualii nu prea sunt credincioși.*
- Iisus Hristos s-a născut într-o peșteră. Ca orice mișcare (politică, religioasă, morală, socială), pornește și de jos în sus, nu numai de sus în jos. Când vii de sus în jos, vii din vârf, și într-adevăr e foarte important. Când se pornește de jos în sus, e și mai important.
- *Baza e mai mare.*
- Baza e mare. Dar se poate iniția și-așa, și-așa. Și-acuma sunt vârfuri religioase, dar nu prea sunt cunoscute.
- *Mai sunt sihaștri retrași prin Rarău, Ceahlău?*
- Sunt! Sunt și-n Moldova, și-n Ceahlău, și-n Rarău. Eu n-am văzut pe nici unul, de tot fiind legat aici, bolnav de picioare, nu mă pot duce prin munți, dar sunt sihaștri care se roagă neîncetat pentru pacea lumii, pentru Biserică, pentru religie și pentru mântuirea neamului românesc, pentru binele lumii în general.

Despre viitorul ortodox al țării

- *La începutul creștinismului, biserica era nava, arca, și Apostolii erau pescari de oameni, plecau la pescuit cu năvodul, pe mare (marea fiind poporul). Astăzi, mai mult propovăduiesc în biserică. Am putea spune că pescuiesc numai cu undița nu cu năvodul, numai dacă vine omul deja cu un pic de credință acolo, în biserică, și ascultă. Deci vreau să spun că mi se pare mie că oamenii ajung la biserică deja după ce au fost catehizați de alți creștini, nu de apostoli / preoți. A pescui cu năvodul ar însemna astăzi ca preoții, ierarhii mai ales, să propovăduiască la televizor, radio, internet?*
- E-adevărat...preotul dintr-un sat, preocupat și de familie și de partea socială din care face parte, și de ordine și fiind unul singur între mii și mii de oameni, nu poate să facă apostolat, mai ales că lumea, azi, nu mai e așa însuflețită. A fost duhul acela comunist care nu permitea preotului ca să meargă și să propovăduiască, era suspect...
- *S-a dezobișnuit.....*
- S-a dezobișnuit, s-a moleșit, mai bine zis.
- *Înainte mergea printre păgâni, acum ar merge printre creștini cu numele. Ar putea merge...*
- Ar putea să meargă, ar putea. Dar oamenii vorbesc unul cu altul și se-ndeamnă. Dacă sunt niște propovăduitori între oameni, ei fac convertirea oamenilor la credință, iar preotul îi prelucrează în continuare.
- *Deci ar trebui misionarismul laic încurajat mai mult să lucreze.*
- Da. El se poate dezvolta. Dar să vie pe altă parte. Și trebuie extirpat duhul mândriei, pentru că cel ce vorbește despre Iisus Hristos din minte și din inimă, e mai presus ca alți oameni și mai deosebit, și trebuie să fie ascultat și cinstit. Un misionar trebuie să fie creștin adevărat, și cu inima să fie, să facă

totul pentru dragostea lui Iisus Hristos, și să se socotească cei mai de jos, cum spune Sfântul Apostol Pavel, ca niște slugi netrebnice, deci să nu se creadă mai presus de alții sau să aibă pretenții mai deosebite.

*- Viitorul creștin al țării depinde foarte mult de **copiii de azi** dar și de **duhovnicii de azi**. Cam ce s-ar putea face să fie mai mulți duhovnici și pentru ca educația copiilor să fie mai ortodoxă, inclusiv în școală, dar și în familie?*

- Așa cum Uniunea Europeană încearcă să creeze o bază materială și o viață mai bună pentru copiii care nu au părinți, tot așa Biserica ar trebui ca să dea directive preoților ca să se ocupe în mod deosebit de copii, de educație. Religia trebuie neapărat introdusă în școli dar nu așa cum e acum, făcută mai mult formal, că fiecare crede în ce vrea el să creadă și dacă vrea să meargă la școală la religie, merge, dacă nu, nu. Religia să fie o materie de bază, cu profesori încadrați, cu salariu, și toți, obligatoriu, de credință ortodoxă, cum a fost înainte vreme; nu că io-s adventist, io protestant, io baptist. Dacă tu cunoști credința ortodoxă, când ajungi la majorat, atunci altfel te orientezi. Trebuie să fim ortodocși, nu trebuie noi, ortodocșii, să ne luăm după sectari; sectarismul este anticrist. Sectarismul, ca și satanismul, ca și ateismul, toți protestanții din lumea întreagă, ca și păgânii, sunt conduși de satana. Numai conștiința e dată de Dumnezeu în mintea fiecăruia, da dacă tocmai conștiința o omori sau o adormi, ea nu lucrează. Trebuie neapărat Biserica să se impună, Biserica reprezintă puterea unei națiuni. Trebuie neapărat să se impună statului să dezvolte credința în Biserică, un prim pas fiind religia obligatorie în școli. Nu să zică președintele ateu că-i liber cugetător. Poți rămâne liber cugetător și dacă ți se predă religia.

- Dar i se poate impune statului acest lucru?

- Se poate, cum să nu se poată.

- Înainte regii mai ascultau de prooroci, acum statul nu mai ascultă de nimeni din Biserică (de ierarhi, de marii duhovnici).

- Ar trebui ca în senat și în parlament Biserica să fie reprezentată de oameni deosebiți, în mod oficial, dar nu în calitate de senatori, ci ca îndrumători care să impună senatului și parlamentului voința Bisericii, voința lui Dumnezeu. Și să se voteze întocmai.

*- Așa cum **Curtea Constituțională** respinge o lege dacă nu corespunde Constituției, tot așa o **Curte Religioasă** ar putea respinge legile care contravin voinței lui Dumnezeu, poruncilor lui Dumnezeu.*

- La început, când era regele în țară, Biserica avea reprezentanți din oficiu. În fiecare consiliu, în fiecare ședință de senat, de parlament, de guvern, existau oameni care luau cuvântul în numele Bisericii. Și Biserica era puternică. Ce spunea Biserica, aceea făceau toți. Acuma cu sectele, cu ungurii, cu protestanții, Biserica nu mai e în putere. Senatorii sunt unguri, sunt țigani, jidani, fel de fel de națiuni, cu fel de fel de interese, și toți fac opoziție. Suntem în România, cu o covârșitoare majoritate de români, și trebuie să ne impunem După mine așa ar trebui: dacă vrei să candidezi în parlament sau în senat, să fii un bun creștin, când

candidezi să ai aviz de la preot / ierarh că într-adevăr îți faci datoria și din punct de vedere moral și religios, ca și conducerea țării să fie morală și religioasă, să nu fie ateistă și păgână.

- *Nu convine UE.*

- Nici rușilor și nici lui Iliescu nu-i convine, căci n-au credință. Nici lui Satana nu-i convine. Dacă o să vină regele, atunci așa o să fie, mă gândesc eu. Regele e un om religios și autoritar. Când eram mic, în fiecare clasă din școli și în fiecare instituție era scris „*Nihil sine Deo*” (*Nimic fără Dumnezeu*). Așa ar trebui să fie. Iar duminica și de sărbători religioase nu se lucra nicidecum, numai poșta, CFR-ul și telefoanele. Eventual poliția. Când eram la liceu, duminica, cu profesorul de religie (era un diacon), mergeam cu toată școala la biserică. Elevii nu umblau pe la discotecă, nu alergau la cârciumi, nu mergea prin cafenele. Trebuiau să stea acasă să învețe. Fiecare elev avea număr matricol la mâna stângă, iar dacă erai văzut pe unde nu trebuie, îți luau numărul, erai chemat la dirigiență și dacă nu puteai justifica, ți se scădea nota la purtare. Nu umblau băieții cu fetele ca acum, dacă-i vedea, erau exmatriculați, și dacă se repeta, niciodată nu mai făcea școală. Și erau fetele în liceul lor, băieții în liceul lor...

- *Nu se mai poate trăi așa în ziua de azi, când avem model pe americani și toate nebuniile lor..... Dacă îi forțezi în niște canoane din astea, în niște reguli din astea mai stricte, zic că nu-i democrație, și fac revoluție.*

- Să vină regele și atunci totul se va restabili.

- *N-are să vină.*

- Cum să nu?

- *Poate să vină dar nu mai are nici o putere. E o marionetă. Uitați-vă și-n Anglia, unde e rege. Uitați-vă și-n Japonia, în Belgia, în Norvegia, e numai o figură simbolică. În Grecia nu e rege (e democrație), dar există câte o capelă în fiecare instituție. Majoritatea parlamentarilor sunt credincioși practicanți și totuși iau hotărâri împotriva religiei.*

- În Grecia, Biserica-i la pământ. Asta au făcut în Grecia, și-am văzut.

- *Acolo sunt 200 de mănăstiri fără viețuitori și 2000 de parohii vacante (fără preot)! Este rodul democrației, pseudodemocrației.*

- Acolo vin doamnele la biserică cu batic pe cap, în biserică-l pun în poșetă și stau cu capul descoperit. Și slujbele-s diferite, după sistemul occidental; nu sunt ca-n Sfântul Munte Athos. La Athos sunt ortodocși adevărați. Mie mi-a plăcut la Vatopedu, unde toți au stat la slujbă, s-au spovedit și împărtășit. Și la Prodomu și altele.

- *Ce-am putea face noi, ca să n-ajungem ca ei, că ei, grecii, au baza materială, Biserica are o bază materială și totuși... viața religioasă e în cădere. Și la noi se construiesc biserici peste tot, dar contează și preotul. Spuneți înainte că preotul să dea un aviz pentru cel care candidează, dar dacă preotul sau episcopul a greșit, sau n-a greșit dar este necunoscut (el este cunoscut de lume doar dacă propovăduiește lumii - nu numai în biserică, sau dacă faptele lui bune propovăduiesc pentru el) atunci lumea nu ar accepta să dea un aviz.*

- Trebuie ca cineva să meargă la Sfântul Sinod, să spună despre

scăderea asta, cu insistență, iar dacă Sinodul ia o hotărâre, atunci lucrurile o să meargă mai bine.

- *După ce îl face pe cineva diacon, după un timp foarte scurt îl face preot. N-ar trebui să avem și diaconi mai mulți? Preoții au o activitate care le umple timpul, și nu mai pot face alte activități misionare, inclusiv să propovăduiască în afara bisericii. Dacă ar fi diaconi mai mulți, care să aibă și aceste atribuții, s-ar putea face mult mai mult misionarism.*

- Nu știu în ce măsură diaconul ar putea face misionarism complet. N-are harul respectiv. Nu poate face dezlegări, și sfaturi, dacă-l întrebi, zice din cărți, din auzite, Când vine harul, vine și înțelegerea, vine și puterea... Preotul, când vorbește, nu vorbește el, vorbește Dumnezeu prin el, mai ales când e în fața Sfântului Altar, îmbrăcat în Sfintele Veșminte

- *Dar diaconii ar putea face totuși partea de asistență socială (fapte bune), catehism ... Faptele martirilor creștini propovăduiesc (arhidiaconul Ștefan).*

- Da, asistență socială, ca să se ocupe de copii, de oameni bolnavi, dar e foarte greu. Sunt parohii mai sărace care nu pot suporta, din punct de vedere financiar, decât un singur preot (care are și familie). Și dacă e și-un diacon, și-un cântăreț, și-un paracliser acolo, este foarte greu. Ar fi bine, dar numai prin voluntariat, prin misionari, misionari din popor, care să fie cu adevărat ortodocși.

- *Să fie o mișcare în duhul Rugului Aprins.*

- Trebuie post, rugăciune, prezență la biserică, spovedanie deasă, împărtășire deasă și colaborare a omului cu preotul. Tot ce ar vrea să facă omul, să întrebe și pe preot dacă e bine sau nu-i bine? Și înainte vreme, țin minte, când vreo femeie mergea la spital, mergea întâi la spovedit și la-mpărtășit, la preot. Când cineva se cununa, mergea la spovedit și la-mpărtășit, la preot. Când cineva era bolnav, chema părintele, făcea Sfântul Maslu obligatoriu; era bolnav, se spovedea și-l împărtășea; oamenii mureau creștinește. Acum nu mai este obiceiul ăsta. Începe să dispară. Și-asta e rău. Înainte vreme și oamenii țineau legătura cu preotul, nu numai preotul cu oamenii. Trebuie oamenii educați, ca să meargă la biserică, să nu facă nimic de capul lor. Se fac greșeli mari. Oamenii să fie îmboldiți, sfătuiți și îndemnați ca să ție permanent legătura cu biserica, cu preotul; acela care nu merge la biserică nu-i creștin, e un formalist pur și simplu, un om care nu e nici păgân, nici creștin, e căldicel.

- *Ați putea spune câte ceva din ororile comunismului din închisori? Ca exemplu, ca să nu se mai întâmple.*

- Am avut o viață foarte zbuciumată. Am fost urmărit toată viața de securitate. Toată viața. Pe stradă, în mașină, peste tot.

- *Cu ce i-ați supărat pe securiști?*

- Am fost urmărit pentru nenenunț, am fost urmărit mai rău decât legionarii, fiind considerat de ei foarte periculos.

Înainte vreme, numai oamenii politici, arestații politici (pentru că hoții și pungașii erau foarte bine tratați, ca și acum), deținuți politici deci, au fost maltratați,

disprețuiți și socotiți ca niște simple animale, animale de înjunghiere. Condițiile de detenție erau foarte grele, hrana foarte proastă. Când trebuiau să meargă afară, în curtea închisorii, trebuiau să poarte ochelari la ochi. Erai înconjurat de ziduri groase și de polițiști, sus, în toate cele patru colțuri, înarmați cu mitraliere, ca să păzească. Și-atunci n-avea nimeni voie să te vadă,. Și din jumătate-n jumătate de metru unul de altul, n-aveai voie să-ntorci capul, n-aveai voie să privești în sus, ca niște oameni care-s condamnați la moarte. Și cu-adevărat, când eram în detenție, eram ca și morți, excluși din societate. Rar când primea cineva pachet de-acasă, și-acela era complet desfăcut, percheziționat; dădeau ce voiau, ce nu voiau nu dădeau. Când era câte-un interviu, când veneau cei de-acasă să te vadă, stătea gardianul s-asculte tot ce se vorbește, tot ce se întreabă, fiecare cum privește, ce gesturi face. Acum, de când se mai țin ici-colo comuniști sau delapidatori de bani la pușcărie, acumă îi socot ca-n rai: cu televizor, cu tratamente.

Noi, de fapt, nu mai avem politicieni. PNȚCD s-a autodesființat, liberalii umblă după interese materiale, n-au nici un fel de demnitate, nici măcar națională, nici religioasă, nici politică, nici morală. Nimic absolut. România Mare, știți dumneavoastră cum e, cu gura mare și cu nimic altceva, niște comuniști îmbrăcați în niște haine mai vopsite. PDSR-ul e al II-lea PCR. Nu mai există nimic național, social. Numai dacă vine regele, o unitate națională numai regele o poate face. Păcat că-i în vârstă, dar dacă n-ai bătrâni, să-ți cumperi. Căci dacă vine, ce hotărăște el, nu se mai discută. Este un ins religios, a fost și pe-aici pe la noi, a fost la biserică, s-a închinat. E un om care-a suferit din cauza comunismului și a masoneriei, un om cuminte, a muncit toată viața, și-a păstrat dragostea de țară, de Dumnezeu, echilibrul moral, a reprezentat interesele țării permanent, în măsura în care a putut să le reprezinte, ca unul care nu mai este la conducere. Bulgarii l-au pus pe regele lor prim ministru. Nu știu, dar socotesc eu că țara lor se ridică rapid (și economic, și religios, și moral, și social). Adică au un om care e devotat, nu pentru bani, nu pentru avantaje. Vine câte-un președinte, patru ani, vine cu câteva sute de mii de susținători, aleg în funcții pe cei care îi favorizează să fure, să se îmbogățească. Așa a fost la noi.

- *Și credeți că-n Bulgaria va fi mai bine?*

- Da, deja sunt înaintea noastră. Regele a ajuns prim ministru. Toate partidele au luptat împotriva lui, dar el și-a cucerit votul.

- *Ar fi posibil ca și la noi regele să nu vină ca rege, ci ca președinte sau ca ... ?*

- Da, dacă poporul vrea. Vox populi, vox dei. Biserica Ortodoxă, Sfântul Sinod l-a uns ca rege în Catedrala de la Alba Iulia. Și dacă l-a uns ca rege, înseamnă că-i rege, chiar dacă fost prigonit și izgonit. Avem nevoie de rege.

- *Bine, un rege ca Ferdinand, da. Și Carol I. Dar și Carol al II-lea a fost rege, și a fost o pacoste.*

- Și Carol al II-lea a fost un rege bun, dar din punct de vedere moral... ce să faci.

Ecumenismul și politica

- *Despre ecumenism ce ne puteți spune?*

- Ecumenism = satanism! Știți care e deviza masonilor? E ca să facă un șef religios pentru toată lumea. Papa luptă ca să facă o unitate acuma, o *unitate între religii*! Și cu turcii, și cu arabii, și cu chinezii, și cu japonezii, și cu africanii, și cu românii, și cu grecii, și cu... Ecumenismul e o armă **împotriva ortodoxismului**, a creștinismului în general, **împotriva naționalismului**, ca să nu fie biserici naționale sau națiuni, și-n al treilea rând **împotriva regalității**, pentru că regele e șef deplin într-un stat, este o autoritate supremă lăsată de Dumnezeu ca să conducă lumea, oamenii. Regele este șeful statului, șeful armatei, ocrotitorul bisericii, și garanția integrității și unității noastre naționale, ceea ce nu convine masonilor.

- *Ei vor democrație, că se pot mai ușor manipula masele.*

- Când regele semnează sau spune ceva, cabinetul lui: "să trăiți, am înțeles!", câtă vreme, de Iliescu sau Constantinescu nu ascultă nimeni. Unul hăis, altul cea. Așa este!

- *Foarte mult se vorbește și se practică ecumenismul la noi, chiar dacă în mănăstiri nu este acest curent.*

- Ecumenismul e o unealtă satanică.

- *Bine dar cu orice ocazie importantă, de exemplu când se numește un ierarh, acesta, în cuvântul lui de punere în scaun, amintește de importanța ecumenismului, de faptul că activitatea lui va fi în spirit ecumenic.*

- Bun, nu este rău nici așa, ca să fie ecumenism, dar să fie ecumenism în favoarea religiei ortodoxe și a țării. Ca să te faci prieten cu toată lumea e foarte bine, ca să te împrietenești cu romano-catolicii, ca să fie unitate în diversitate, dar nu ca să fac unitate și prietenie ca să ne-amestecăm.

- *De fapt pe această idee se merge, să se mențină cultul nostru, dar totuși apar, de exemplu, rugăciunea în comun, sau chiar liturghia în comun se dorește pe viitor.*

- Asta nu-i bun, și nici nu se poate face pentru că alta-i liturghia romano-catolică, alta-i liturghia noastră ortodoxă, protestanții nici n-au liturghie, n-au nimic. Deci, ce legătură are Satana cu Dumnezeu, sau lumina cu întunericul, ce legătură? Nu se poate! Eu și cu un calvin să merg împreună? Eu fac cruce, el nu-și face cruce, eu sărut icoana, el nu sărută icoana, eu am liturghie, el n-are liturghie, eu cred în toți sfinții și-n Maica Domnului și el scuipă și defaimă, deci ce legătură e între mine și el? Asta este-o nebunie, indiferent cine-ar susține-o. Dacă socot că unul ca acesta poate fi un partener de slujbă pentru mine, înseamnă c-am renunțat la ortodoxie. Noi știm că ortodoxia reprezintă adevărul și nimeni în afară de ortodoxie nu se mântuiește, decât doar Dumnezeu știe cum? Cel ce crede și face, cel ce primește credința așa cum a lăsat-o Iisus, acela e mare la Dumnezeu, iar acela care a modificat-o puțin, pe acela-l va face foarte mic, foarte-foarte mic (acesta-i romano-catolicul). Iar de ceilalți ce să mai vorbim.

- *Metoda perfectă a masonilor, ca să le nimicească pe toate: zic „Hai, uniți-vă!” Și facem un talmeș-balmeș și atunci se strică toate cu ocazia asta.*

- Cum ar fi „unirea” mieilor cu lupii!
- *Da.*
- Să stea-mpreună și să se-mprietenească.
- *Sub o mască de bunăvoință, se poate distruge totul.*
- Se poate face ecumenism, dar cu altă țară ortodoxă. Ecumenism ortodox.
- *Ar fi de dorit un sinod ecumenic pan-ortodox?*
- *Da!*
- *Dar un sinod pan-creștin nu cred.*
- Întotdeauna se adună cei care au o gândire comună, un scop comun și care pot ajunge la un consens. Ortodoxia are un scop spiritual, de a proslăvi și de a sluji pe Dumnezeu cu dreapta credință, fără să urmărească un scop material, căci știe Dumnezeu ce are nevoie fiecare.

- *Oare ce-am putea face noi acum, în ziua de azi, când totul e așa... parcă dirijat spre rău, așa pare la nivel planetar, cu NATO, cu Uniunea Europeană, cu toate minunile astea... Ce-ar putea face Biserica, dar și noi, oamenii...*
- Dumneavoastră vedeți că masoneria-i peste tot, și în Răsărit, și-n Apus, peste tot sunt masoni. Poate că în NATO n-ar fi așa mare primejdia, pentru că e un paravan, o umbrelă, căci noi am fost ocupați de ruși permanent și permanent am fost persecutați de ruși. Dovadă e Basarabia care e tot sub influența rușilor; și transnistrienii. N-ar fi un rău să intrăm în NATO, din cauză că suntem ocrotiți. Asta cred că și-o dorește fiecare român. Dacă rămânem singuri și independenți cum sunt elvețienii, să nu fim înghițiți într-o noapte, ferească Dumnezeu!
- *Dar și la NATO ajunge mâna masonilor.*
- Dar la ruși nu?
- *Păi și la ruși. Și de-aia zic, că scapi de unul, dai de altul.*
- În toată lumea asta, oriunde te duci, peste tot dai de masoni. Și-n țara noastră sunt masoni.
- *Dar ce facem, că totuși, rușii sunt ortodocși.*
- Atei. Sunt atei! Eu am discutat cu basarabeni, cu unii de prin Cernăuți, e nenorocire. Sunt atei pur și simplu. Nu-s ortodocși, sunt leniniști, se închină la morgă, la Lenin, nu la Hristos. Au stat 75 de ani acolo cu ateismul lor, măcar că la ei a fost mai dură situația, comuniștii au fost mai duri. Acolo lumea e mai needucată, nici televizor, nici morală, nici cultură, a prins ateismul. A zis cineva din Cernăuți că acolo oamenii nu sunt în siguranță când merg pe stradă, în tramvai, prin oraș. Se omoară, fac fel de fel de experiențe satanice, fură, distrug. La înmormântări, creștinii (sunt oameni săraci acolo) iau un sicriu cu împrumut și când ajung la groapă, bagă mortul într-un sac de nailon și îl aruncă în groapă. Și unde? În cavouri făcute de români înainte vreme, când Cernăuțiul era al nostru. Acum sunt oameni foarte nevoiași acolo, fac colecte prin sat ca să poată înmormânta pe câte un om.
- Au o biserică foarte importantă în Cernăuți, în oraș; e de fapt o capelă mică, mai mult de 20 de oameni nu intră. E foarte greu acolo. Și-n plus, greco-

catolicismul e-n expansiune, prin papa. Papa-i socotit Anticrist pentru că zice că-i vicarul lui Hristos. Cine te-a pus pe tine vicar? Centrul Bisericii e Dumnezeu, El a creat Biserica, El s-a jertfit pentru dânsa, El a mântuit-o. Tu cine ești? Un... preot oarecare! Plus că zice că-i infalibil, că n-are păcat, noi zicem că nimeni nu-i fără de păcat, numai singur Dumnezeu. El nu-i Dumnezeu, dar oamenii-i pupă papucii ... ca la vicarul lui Hristos.

- *Sunteți și pentru UE, dar numai cu păstrarea credinței?*

- Nu sunt împotrivă, dar cu păstrarea credinței, desigur. Unitate în diversitate. Eu îmi păstrez credința mea, tu pe a ta. Lumea-i împărțită acum în blocuri. Uniunea Europeană caută un trai bun, dar nu sufletesc.

- *Vedeți că ni se impun anumite lucruri de UE, cum a fost anularea articolului 200 din codul penal, privind homosexualii.*

- Nu, asta nu, eu îmi păstrez credința mea, dacă mă primești cu dreapta credință, dă-mi mâna, dacă nu, sănătate bună.

- *Un consilier bisericesc a apărut la televizor și a spus că biserica este de acord cu anularea art. 200 din codul penal, în condițiile în care se înăspresc pedepsele pentru relațiile cu minorii.*

- Biserica nu poate să accepte așa ceva, niciodată. Asta poate să fie părerea lui personală, nu a Sinodului. Tot așa, Sinodul nu aprobă pe romano-catolici. Papa a venit în țară, a vorbit cu patriarhul, cu preasfințitul, dar n-a venit cu gânduri prietenești. Doamne ferește, cu Satana cum să dai mâna?! Este o vorbă, ca să dai mâna cu Satana până treci puntea. Dar dacă vrea Dumnezeu te trece puntea, dacă nu, nu!

- *Eu am căutat să-l înțeleg pe acel consilier și-am zis așa, că Biblia spune: v-am pus în față binele și răul, viața și moartea. **Alegeți!** Și am fost lăsați să alegem. S-ar putea să fi pornit de la un gând din acesta, că omul este liber să aleagă? Liber de la Dumnezeu.*

- Nu. Episcopul a ales (n.red.: se poate generaliza: creștinul a ales). El este conducător de turmă și răspunde de turmă. Eu nu pot să accept. Cum să accept eu lupul aicea lângă poiană, pentru că-mi mănâncă vaca sau capra. Cum să accept așa ceva? Îl depărtez, piei Satano, pleacă de-aici! Dacă mă accepți pe mine în credința mea, bine, dacă nu, sănătate la neamuri.

- *Noi vă mulțumim foarte mult pentru interviu.*

- Noi suntem bucuroși de revista „*Porunca Iubirii*”, la care suntem abonați. Să dea Dumnezeu să ajungă în toate parohiile. Ar trebui să vă adresați la Sfântul Sinod să impună revista, să o recomande. Este foarte bună și de bun augur, mai deosebită decât toate celelalte reviste. Eu celelalte nu le citesc, căci n-am timp, dar revista asta te apropie de Dumnezeu, îți arată cum să te rogi și cum să te porți. Este foarte bună...

N.red.: în numărul viitor vom publica o convorbire cu Pr. arhim. Ioan Larion Neagoe despre minunile de la Sf. Mănăstire Sihăstria Rarău.

Predica de ieri și de azi

Pr. Virgil Manase

Din totdeauna, predica a îndeplinit un rol esențial în Biserica Ortodoxă, dar și astăzi ea continuă să-și îndeplinească acest rol fundamental și anume acela de a tâlcui credincioșilor învățăturile de credință primite moștenire de la Mântuitorul nostru Iisus Hristos prin intermediul apostolilor și al urmașilor acestora, episcopi, preoți și diaconi. De aceea, atunci când distanțele geografice nu puteau fi reduse prin mijloacele de comunicare în masă din zilele noastre, predica și-a îndeplinit rolul său esențial de înștiințare a societății.

Predica orală a apărut în acea epocă în care se simțea mai mult ca oricând nevoie de a se explica mesajul Evangheliei (Vestea cea Bună), de a descoperi sensurile adânci ale învățăturilor Mântuitorului Hristos.

În acest sens, să ne amintim doar de câtă putere de convingere a putut da dovadă Sfântul Apostol Petru după pogorârea Sfântului Duh asupra apostolilor la Cincizecime, în predica pe care a ținut-o în fața poporului din Ierusalim și când, la sfârșitul acesteia, oamenii au fost atât de *“pătrunși la inimă”* încât i-au întrebat pe apostoli: *“Bărbați, frați, ce să facem?”* (Fapte 2: 37)¹.

A predica rămâne datoria principală a preotului ortodox, după învățătura Mântuitorului, care îi îndemna astfel pe ucenicii Săi: *“Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”*. (Mt. 28, 1).

În epoca primară, predica însemna “totul” referitor la învățătura creștină, dar aceasta își îndeplinea rolul numai prin intermediul personalității predicatorului care-i împrumuta *“autoritatea întregii vieți a lui”*².

Dar astăzi, parcă mai mult ca oricând, se simte o nevoie spirituală de predică, căci poporul este însetat de cuvântul lui Dumnezeu deoarece el știe că doar de la Creatorul său mai poate aștepta izbăvirea de necazurile vieții de fiecare zi. De aceea, cuvintele unui mare predicator al Bisericii noastre Ortodoxe, din anul 1929, Pr. Prof. Dr. Gr. Cristescu, au devenit profetice pentru zilele noastre: *“Nevoia spirituală a predicii este profund simțită de poporul nostru, azi mai mult ca oricând. În zgomotul și vâlmășagul atâtor direcțiuni contradictorii spre care este ademenit sufletul nostru în acest ceas, numai orientarea religioasă poate fi un izvor de limpezire spirituală, de consecvență etică și deci, de mântuire sigură”*³.

Din această cauză, predica este absolut necesară pentru zilele noastre, dar cu toate acestea, nu este nevoie de orice predică ci de o predică misionară, adică o predica care să zguduie conștiința credinciosului și care să-l determine să renunțe la tot ceea ce reprezintă păcat, înaintea lui Dumnezeu.

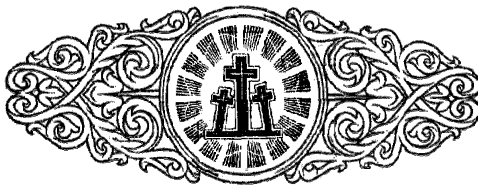
Însă, de multe ori, predicatorul ortodox întâmpină numeroase dificultăți atunci când începe să expună în fața credincioșilor fondul de idei al predicii. Astfel, în cadrul predicării, ideile nu au nici un punct de legătură între ele, nici un liant, care să le armonizeze unele cu altele, intervenind repetiții stânjenitoare iar predica în ansamblu devine seacă și fără nici un efect asupra credincioșilor.

Pentru a remedia acest neajuns este necesar ca predicatorul să se identifice cu conținutul ideilor expuse în predică, astfel încât *“...fondul predicii... să fie totdeauna și fondul sufletesc al celui ce predică. Când trăiești Evanghelia nu e nici o greutate să o predici. E tot ce poate fi mai ușor și mai plăcut. Îți ajunge Evanghelia și simțirea, n-ai nevoie de nici o predică străină – acolo e poate altă simțire și asimilarea ei îți poate vătăma. Cine trăiește însă Evanghelia, acela o citește și o adâncește zilnic”*⁴.

Note bibliografice:

1. “Biblie” sau “Sfânta Scriptură”, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Buc. 1988.
2. “Predică și cateheză”, de Icon. Dr. Gr. Cristescu, Sibiu, 1929, p. 52.
3. Ibidem, p. 99
4. Ibidem, p. 101

◆ **Brăul Maicii Domnului în România**

De Sfânta Cuvioasă Parascheva (hramul Catedralei mitropolitane din Iași și ocrotitoarea Moldovei) peste un milion de credincioși au avut bucuria să o simtă mai aproape și pe Maica Domnului, prin aducerea la Iași (în perioada 12-15 oct.) a raclei cu fragmentul din Brăul Maicii Domnului (care se păstrează la mănăstirea Kato Xenias din Volos - Grecia), precum și pe Sfântul Gheorghe, prin aducerea unei mici racle cu fragmente din moaștele acestui mare sfânt, de asemenea din Grecia. Până în 22 oct. racla cu Brăul Maicii Domnului a fost purtată spre venerare în alte 7 orașe românești.

Istoricul Brăului Maicii Domnului: „Conform Tradiției, Cinstitul Brău a fost ținut de însăși Maica Domnului. După Adormirea sa, aceasta l-a dăruit Sfântului Apostol Toma, în timp ce Apostolul era adus prin văzduh la locul unde ea fusese îngropată. Până în secolul al IV-lea, Brăul Maicii Domnului s-a păstrat la Ierusalim. După un scurt transfer în Capadocia, este adus iar în Orașul Sfânt de către împăratul Teodosie cel Mare. Fiul acestuia, Arcadie, salvat de la înec în mod minunat de însăși Maica Domnului, l-a adus la Constantinopol în 395. Aici a fost păstrat pe rând în două biserici, ultima fiind cea din Vlaherne, unde se află și veșmântul Maicii Domnului, căruia, în timpul cruciadelor, i se va pierde urma.

Împărăteasa Zoe, soția lui Leon cel Înțelept (886-912), vindecată cu puterea Cinstitului Brău, l-a cusut cu fir de aur, formă în care se păstrează și astăzi și l-a reasezat în racla dăruită cu mult timp înainte de împăratul Arcadie.

În calendarul creștin ortodox, evenimentul reasezării Brăului în racla este pomenit la 31 august.

Împăratul bizantin Ioan Cantacuzino (1347-1355) a dăruit Cinstitul Brău Mănăstirii Vatopedu din Sf. Munte Athos. Ulterior acesta a fost împărțit în trei: o parte a rămas la Vatopedu, în timp ce celelalte două au fost dăruite, în anul 1522, Mănăstirii Kato Xenias, situată la 50 de km de Volos – Grecia.

Racla cu cele două fragmente din Brăul Maicii Domnului a fost dusă la Iași în ziua de 12 octombrie 2001, prin purtarea de grijă a Î.P.S. Ignatios de Dimitriados și Almiru și a Î.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei.

De-a lungul timpului, Brăul Maicii Domnului a vindecat nenumărați bolnavi în special de cancer și a ajutat să nască pe multe femei care nu puteau avea copii. Tămăduirea acestora s-a făcut în urma purtării în jurul brăului a unor panglici atinse de racla în care se păstrează Brăul Maicii Domnului”.

◆ **Supărare mare: Homosexualii și pedofiliile sunt discriminați sexual**

Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 89 / 2001 (care abrogă art. 200 din Codul Penal, privind sancționarea relațiilor homosexuale) a fost adoptată și de Senat și de Camera Deputaților. În același timp, s-au înăspriț pedepsele în cazul relațiilor sexuale cu minori. Cu toate acestea homosexualii consideră că anularea art. 200 nu asigură

protecția minorităților sexuale.

Dar mai există o ordonanță de globalizare socială și sexuală („Ordonanța 137 / 2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare”). Camera Deputaților a decis să elimine din ea prevederea conform căreia constituia contravenție discriminarea pe motive de orientare sexuală a unei persoane, în activitatea sa economică, în profesie. Adică, un patron poate să nu angajeze pe cineva din motiv că nu este heterosexual. Motivul eliminării acestei prevederi: „Orientarea sexuală” a unei persoane poate merge până la pedofilie, necrofilie, etc. Homosexualii spun însă că „orientarea sexuală” poate fi doar heterosexuală sau homosexuală, celelalte fiind perversiuni.

◆ **A 6-a întâlnire a comisiei mixte de dialog greco-catolic - ortodox**

Întâlnirea a avut loc pe 27 septembrie 2001, la reședința Episcopiei greco-catolice din Lugoj.

...Partea ortodoxă a propus lărgirea dialogului, prin abordarea în comun și a unor aspecte de natură socială și culturală. De asemenea, aceasta a solicitat sistarea proceselor juridice dintre cele două Biserici românești și rezolvarea pe calea dialogului a problemelor care mai există între ele.

Partea greco-catolică și-a menținut cererea de-ai fi restituite Catedralele, bisericile protopopale și, acolo unde există două biserici, dintre care una greco-catolică, aceasta să le fie restituită greco-catolicilor, sau acestora să li se permită măcar slujirea alternativă.

...Cele două părți au exprimat opinia că trebuie respectată opțiunea confesională a credincioșilor, fără nici un fel de presiune dintr-o parte sau alta.

S-a convenit ca următoarea întâlnire să se țină în septembrie 2002, la sediul Episcopiei ortodoxe a Aradului.

◆ **Reconstrucția celui de-al treilea Templu din Ierusalim și implicațiile ei.**

În numărul trecut am scris despre inițiativa a 75 de extremiști religioși evrei, care au organizat o ceremonie simbolică de punere a pietrei de temelie a celui de-**al treilea Templu**. Gruparea lor se numește „*Credincioșii muntelui Templului*” și încearcă de peste 20 de ani să realizeze proiectul de reconstruire a Templului. Pe 4 octombrie ei au obținut din nou autorizație pentru o ceremonie similară, dar la o distanță mare de Ierusalimul de Est. Toate statele arabe consideră proiectul ca fiind o provocare, căci Templul lui Solomon era construit pe locul unde acum se află Esplanada Moscheilor – al treilea loc sfânt al islamului, după Mecca și Medina.

Dar reconstrucția Templului presupune și găsirea **Chivotului Legii** (inima templului), în care se află... **Tablele Legii** (originale!). Chivotul și comorile Templului se crede că se află ascunse în tunelurile subterane. Evreii au făcut săpături în zona unde era cel mai sigur că se află Chivotul, dar când au ajuns la câțiva metri de locul indicat de istorici și arheologi, arabii s-au opus continuării săpăturilor, fiind pe teritoriul lor. Pentru arabi, descoperirea Chivotului ar fi însemnat că se deschide din nou calea mântuirii prin iudaism și creștinism pentru cei care acum sunt *reci*. De asemenea, descoperirea Chivotului ar fi dat evreilor un impuls extraordinar pentru a reconstrui Templul (lucru ce presupune distrugerea celor două moschei!).

Evreii au înlocuit jertfele cu rugăciunile, dar ei vor relua sacrificiile după reconstrucția Templului. Odată cu reînceperea sacrificiilor, evident, ei îl vor aștepta din nou, cu mai multă credință, pe Mesia, căci Isaia 53 le

spune că Cineva va pătimi, va muri și

va fi preaslăvit. Încă de pe acum există sămânța unei astfel de mișcări în rândul tinerilor evrei (mișcarea Lubavitch), care îl așteaptă pe Mesia ca în credința ortodoxă: va muri pentru păcatele poporului său și apoi va învia. În entuziasmul lor, acești tineri nu plâng când se duc (o dată pe an) la Zidul Plângerii (zidul ce a mai rămas din vechiul Templu), ci râd și dansează! La un moment dat chiar au crezut că unul din rabini (foarte înțelept și cu o viață sfântă) este Mesia. El a murit în 1994, dar... nu a înviat. Se presupune însă că după reînceperea jertfelor (de animale) mulți evrei vor deveni conștienți (prin citirea mai atentă a scripturilor) de faptul că profețiile Vechiului Testament s-au împlinit, și că jertfele au fost înlocuite deja de sacrificiul unic al lui Iisus Hristos.

Există și interpretarea că în noul Templu vor sluji preoți din toate neamurile (Is. 66: 18-21)

◆ **Vaticanul rescrie Biblia pe baza sulturilor de la Marea Moartă.**

Cărturarii de la Vatican se pregătesc să rescrie Biblia prin integrarea revelațiilor conținute în sulturile de pergament antice descoperite în Palestina, lângă Marea Moartă. O echipă de teologi și istorici se va întâlni în Italia, pentru a începe sarcina explozivă de inserare a noilor detalii despre viața și timpurile Mântuitorului Iisus Hristos. Influențele grupurilor radicale evreiești, care au dorit să răstoarne dominația romană, vor fi incluse în noua Biblie, sprijinind pe cei care interpretează pe Iisus Hristos ca un revoluționar ce combate asuprirea politică.

Biblia actuală este bazată mai ales pe manuscrise scrise la secole după ce a trăit Hristos, dar sulturile de la Marea Moartă, găsite la Qumran de păstori, în 1947, au fost datate la decenii înainte și după crucificarea Sa. 800 de documente scrise de essenieni, o sectă evreiască, datează din perioada 170 î.Hr. – 68 d.Hr. și cuprind și cronică turbulenței ocupației romane din Iudeea. Un preot dominican și cărturar biblic din Vatican, Gianluigi Boschi, a spus cotidianului italian La Stampa, că o comisie internațională de cărturari a dat undă verde în vederea „actualizării” Bibliei, prin culegerea materialului din pergamene. Preotul dr. Martin Percy, de la Universitatea Sheffield, a salutat inițiativa și a sugerat că rezultatele pot fi mai puțin dramatice. (după *Religion Today*, 17 sept. 2001)

◆ **Mesaj de compasiune la durerea poporului american**

Am luat cunostinta cu durere si ingrijorare de atacurile teroriste fara precedent in dreptate impotriva celor doua orase americane, New York si Washington, care au dus la o cutremuratoare tragedie umana.

Impartasind durerea poporului american si exprimand compasiunea, clericii si credinciosii Bisericii Ortodoxe Romane se roaga lui Dumnezeu pentru odihna sufletelor celor ce si-au pierdut naprasnic viata si pentru alinarea inimilor indurerate ale celor ramasi in suferinta.

In acelasi timp, ne exprimam nadejdea ca duhul dragostei si tolerantei va birui asupra manifestarilor de ura, violenta si intoleranta si chemam pe crestinii de toate confesiunile sa-si uneasca rugaciunile catre Bunul Dumnezeu, «*Care este Pacea Noastra*» (Efeseni 2, 14), pentru intelegere si convietuire pasnica in lume.

Vineri - 14 septembrie 2001 - la sarbatoarea Inaltarea Sfintei Cruci, in toate bisericile si manastirile din cuprinsul Patriarhiei Romane se vor inalta rugaciuni pentru odihna sufletelor celor care si-au pierdut viata.

Birurile de presa ale Patriarhiei Romane si Arhiepiscopiei Bucurestilor.

◆ Evanghelicii și protestanții din SUA cred că vine „Apocalipsa”

Marea tragedie a americanilor nu putea să nu aibă ecou și în rândul credincioșilor. Liderii religioși cred că Cetatea Babilonului din „Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul” (cap. 18) este New York iar toate aceste lucruri oribile ce au loc acum în SUA vor dura 7 ani. Pastorii spun că citind capitolul 18 din Apocalipsă este ca și cum ai citi titlurile din ziarele de azi. Cărțile despre Sfârșitul Lumii au recorduri de vânzări în SUA. În ce privește capitolul 18, vă lăsăm pe dumneavoastră să-l citiți. Merită. Dar, sfârșitul unei lumi nu e sfârșitul lumii; sfârșitul lumii abia începe!

◆ Chirac denunță terorismul dar și globalizarea uniformizantă

Lupta împotriva terorismului este „o *bătălie împotriva barbariei*”, a declarat, la Paris, în deschiderea celei de-a 31-a sesiuni UNESCO, președintele francez Jacques Chirac. „*Nu trebuie să ne lăsăm prinși în capcana teroriștilor, care doresc să învrăjbească oamenii împotriva oamenilor, culturile împotriva culturilor, religiile împotriva religiilor*”. Răspunsul la provocarea teroristă trebuie să fie „dialogul culturilor”, a afirmat el. Nu trebuie impus întregii omeniri „*modelul occidental*” ci unul „*umanist ... valabil tuturor popoarelor, tuturor națiunilor, tuturor religiilor*”, ceea ce ar putea dispersa, în opinia lui, imaginea falsă a globalizării uniformizante. Înfruntând vocile ce acuză globalizarea de neocolonialism, președintele francez a apreciat că se impune „*civilizarea globalizării*”. Altfel, procesul se va limita doar la a oferi materie primă piețelor de muncă. (Ziua, 17 oct. 2001)

◆ Islamul în Europa

Numărul musulmanilor în Europa (inclusiv Rusia) este mult mai ridicat decât se credea până acum. Pe bătrânul continent trăiau la 31 iulie a.c. în total 51,8 milioane de musulmani, comunică Institutul central „Arhiva pentru Islam din Germania” din Soest, a acest rezultat s-a ajuns prin însumarea datelor prezentate de mai multe state europene. Potrivit aceleiași surse, prezența Islamului crește în „Europa creștină” anual cu 6,5%. Dacă această rată se va menține, în anul 2014 vor trăi în Europa 87 milioane de musulmani, iar aceștia vor reprezenta astfel cea de-a doua mare comunitate de credință europeană (!), după cea catolică, urmată de cea ortodoxă și de cele născute din reformă. Cei mai mulți musulmani trăiesc în Rusia (25 milioane), partea europeană a Turciei (5,7 milioane), Franța (5 milioane) și Germania (3,5 milioane). Musulmanii sunt majoritari în partea europeană a Turciei, Albania și Bosnia-Herțegovina. (Renașterea, sept. 2001)

Un lider musulman ne-a prezis și viitorul: „*Mulțumită legilor voastre democratice, vă vom invada. Mulțumită legilor noastre religioase, vă vom domina*”. Armele de cucerire ale Islamului: **imigrare, prozelitism, convertire, căsătorie, război sfânt (jihad)**. Punctele slabe ale Europei: **marea schismă, iluminismul, democrația, secularismul, corupția**.

◆ Biserica Creștină și Porțile Iadului (Măslinul Planetar, Mișcarea anarho-comunistă și terorismul islamic)

Când războiul a cuprins Kosovo, Roberto de Mattei (directorul agenției de informații „Correspondance Europeenne” a Institutului European de Cercetări, Studii și Formare - IEREF) ne-a explicat că a început un război între Civilizația Creștină și agresorii ei (Măslinul Planetar), care vor să distrugă identitatea națiunilor europene (creștinismul fiind strâns legat de națiune) și să elimine principiul suveranității naționale, și toate acestea în numele globalizării. Roberto își termina analiza cu cuvintele: „*În vreme ce Europa se*

dislocă, *Islamul așteaptă în tăcere să-i vină vremea*" (Porunca Iubirii 4 / 1999, pag. 26).

Acum, când Islamul atacă, Roberto ne spune că există o mișcare anarho-comunistă, o mișcare de insurecție globală (care s-a manifestat ca gherilă urbană la Seattle, Genova și Porto Alegre), care luptă foarte organizat pentru schimbarea regimului capitalist (și a formeii lui supreme de globalizare: Imperiul) și care nu neagă (decât aparent!) globalizarea și noua ordine mondială, ci dimpotrivă vrea să radicalizeze procesul realizării lor, dar nu în forma capitalistă. Căci ce este comunismul dacă nu forma ideală a globalizării? Această mișcare se folosește de terorismul global islamic (care vrea și el instalarea unei noi ordini mondiale, a unui regim islamic global, ca răspuns la provocarea evreilor masoni) pentru a declanșa un război de mare anvergură, război care să justifice radicalizarea globalizării, dar în același timp să distrugă civilizația occidentală (instituțiile tradiționale și valorile eterne ale Occidentului), al cărei centru și origine este creștinismul ("Biserica Catolică" spune, simplificator, autorul), a cărui forță se află nu în oameni, ci în Acela la care totul este cu puțință (Mc. 10:27; Lc. 18:27). Deci, atât Măslinul Planetar, cât și Mișcarea anarho-comunistă (ca și Islamul) vor distrugerea Civilizației Creștine.

Prin victoria de la Lepante din 7 oct. 1571, a "Ligii sfinte" conduse de Papa Pius al V-lea împotriva turcilor conduși de Soleiman Magnificul (care se pregătea să invadeze Occidentul), națiunile din centru și nordul Europei au scăpat de dominația musulmană, neavând soarta Imperiului creștin de Răsărit după ce Constantinopolul a fost cucerit de turci. În amintirea acestei bătălii a fost instituită sărbătoarea Rozariului. Interesant: SUA a început atacarea talibanilor din Afganistan în 7 octombrie!

Roberto ne mai spune că următoarea țintă a teroriștilor ar putea fi Vaticanul. Guvernul italian a confirmat (prin serviciile secrete) că printre obiectivele teroriștilor se afla și Orașul etern (Roma). Ministrul italian de Interne spune că "FBI este aproape sigur că grupul vrea să lovească Vaticanul" și că, printre măsurile de securitate "o atenție specială va fi acordată Vaticanului și Bazilicii Sf. Petru". Papa umblă într-o curie blindată, și-a dublat escorta și este păzit de carabinieri deghizați în preoți, iar serviciile secrete franceze și germane au trimis agenți deghizați în pelerini pentru a asigura securitatea Sfântului Scaun 24 de ore din 24. Antonio Negri, cel care definește doctrina și strategia mișcării anarho-comuniste (în cartea sa *Imperiul*, care se afla în 11 sept. în librăriile turnurilor gemene!), este deja condamnat în Italia la 17 ani de închisoare pentru "insurecție contra statului".

Dar cine este, mai exact, mișcarea anarho-comunistă? Autorul nu ne spune. Dar, din alte surse, reoese că aceasta pare a avea o identitate precisă: "Facțiunea 2", localizată în cadrul lui "US Navy Intelligence", serviciu secret al Marinei militare americane! La origine, "Facțiunea 2" a fost formată în SUA de un grup secret și inițiat de bărbați și femei, în majoritate germani și austrieci, legați de Abwehrlul lui Canaris și fugiți din Europa în urma tentativei nereușite de asasinare a lui Hitler de către "*Conspirația Canaris*", la care au participat. Membrii *conspirației* considerau că asasinarea lui Hitler și oprirea imediată a războiului, constituia singura cale de acaparare a planetei de forțele financiare care îl propulsaseră și susținuseră permanent pe Hitler și care urmăreau constituirea unei noi ordini mondiale.

În SUA, *conspiratorii* s-au constituit într-o agenție de informații secrete, dar "Facțiunea 1" a reușit să se impună mai repede, constituindu-se în CIA, serviciu secret al globaliștilor (în 1947). Ca urmare, "anti-globaliștii" s-au refugiat în ONI (Office Naval Intelligence), rivală CIA. Din ONI făcea parte și John Kennedy, ucis în urma unei conspirații din care făcea parte și CIA. Un atu al "Facțiunii 2" este că ofițerii ONI controlează oficial toate comunicațiile Casei Albe (monitorizează toate convorbirile telefonice, faxurile și corespondența electronică prin e-mail), deținând un control total a ceea ce se petrece în Casa Albă.